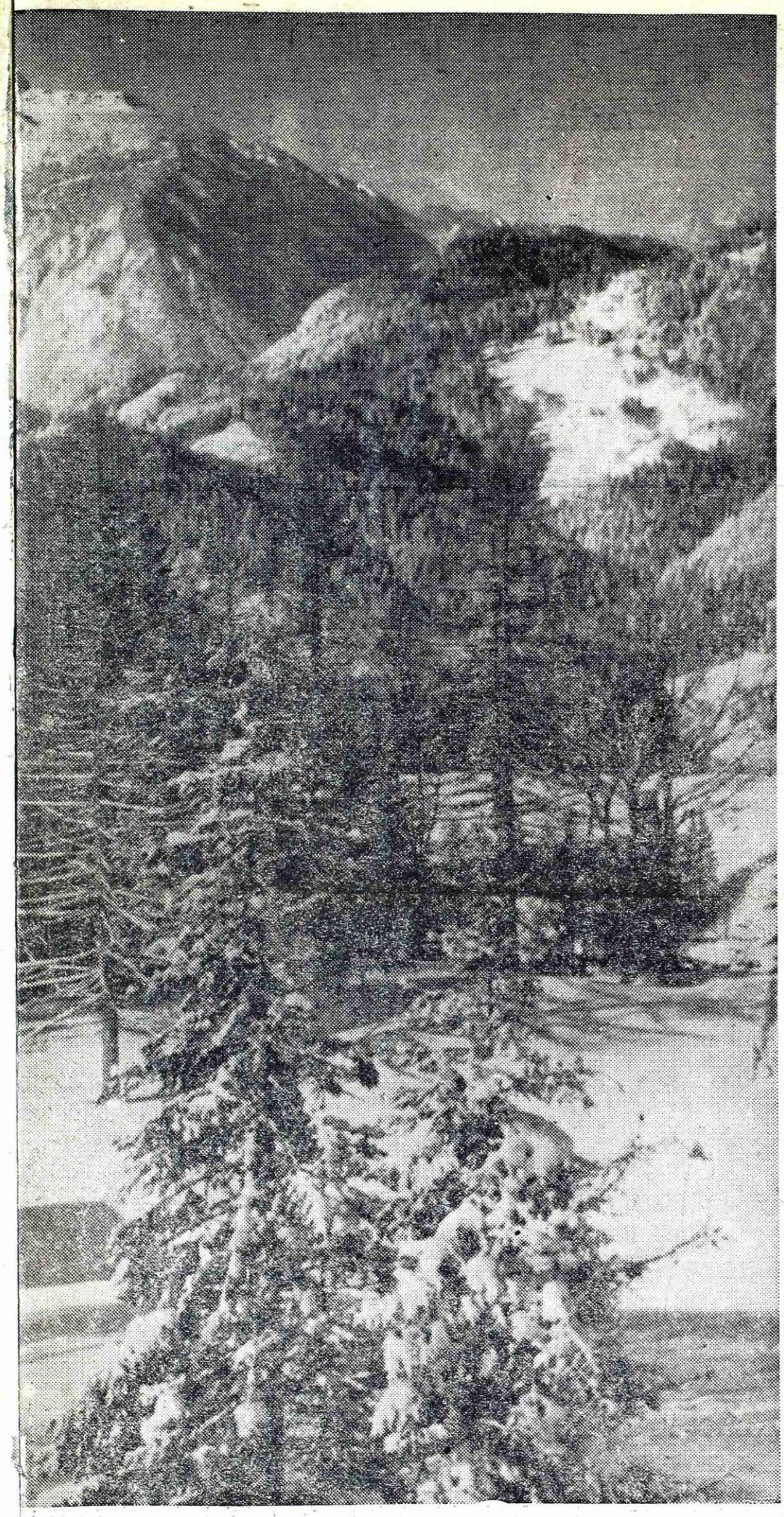

V odločilno 1968. leto

Vstopamo v 1968. leto, ki naj bo kot zadnje leto v 100-letni dobi obstoja naše Železarne zopet odločilno za nadaljnji način poslovanja. Tri bistvene spremembe se morajo izvesti v tem letu oziroma se deloma že izvajajo.

Ustrezno tokovom koncentracije železarske proizvodnje v celem svetu, kjer nastajajo proizvodne skupnosti od 10 pa tudi več milijonov ton proizvodnje, so v postopku predpriprave in analize za združitev treh slovenskih železarn v skupno podjetje. Ta združitev naj bi bila izvedena med letom 1968. Popolna enotnost nastopa pri prodaji in oskrbi zlasti pri izvozu in uvozu, nadalje enotno delo na tehnološkem razvoju in na razširjeni reprodukciji, so nam poleg ustrezne delitve programa jamstvo za povečano ekonomičnost poslovanja, tako v okviru podjetja kot posameznih železarn. Podrobni ekonomski izračuni nam bodo to dokazali, predno bomo pristopili k odločilnemu koraku — to je referendumu za združitev.

Samo poslovanje Železarne se mora prilagoditi učinkovanju reforme na tržišče in ne samo poslovnosti v Železarni — istočasno pa imamo nalogo prilagoditi našo notranjo organizacijo uvajanju obračuna dohodka in pa integraciji. To je ena sama skupna naloga, sicer sprožena iz dveh različnih vidikov: decentralizacije z ene strani in integracije z druge. Vendar pa je ravno v tem možnost dviga našega poslovanja na višji nivo pod pogoji samoupravljanja. Z dopolnjeno organizacijo, pravilno delitvijo dela in odgovornosti pa tudi odločanja, moramo iz vseh nivojev odstraniti površnost, ki se nas zadnja leta drži in začeti res gospodarsko izkoriščati naše surovine, gorivo, koledarski fond dela in pa finančna sredstva.

Težka situacija, v kateri se je v drugem polletju znašla naša Železarna, ima tudi zunanji vzrok, ki se kaže v nezadovoljivi zaščiti in v neurejenosti uvoza valjanih proizvodov. Sklep državnih organov na osnovi sporazuma proizvajalcev in potrošnikov, da se ti dve vprašanji po hitrem postopku rešita, je tretja sprememba, ki bo vplivala na naše poslovanje v novem letu.

Navedene spremembe bodo prinesle možnost ponovnega vzpona naše Železarne, ustreznemu koriščenju naših novih kapacitet, dvigu rentabilnosti in jasno tudi dvigu standarda zaposlenih. Glavno je na nas samih, ker se moramo dobro zavedati, da zaščita naših proizvodov ne bo nikdar taka, da bi mi lahko slabo in površno delali, ampak da smo lahko zaščiteni le toliko, v kolikor druge države s svojimi depresiranimi ali dampinškimi cenami hočejo zavirati razvoj posameznih panog naše industrije. Iznad te točke zaščite pa moramo našo rentabilnost — to se pravi tudi standard izboriti z boljšim delom, z varčevanjem in z boljšo poslovnostjo. To pa se mora izkazati v uspehu.

Takega uspeha si želimo prav vsi v kolektivu.

inž. Matevž Hafner

Leto IX Številka 52
Jesenice, 29. decembra 1967

ŽELEZAR -- GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, Železarna Jesenice. Telefon int. 758 in 394 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«.

ŽELEZAR

Kam usmeriti napore v novem letu

Poslovanje železarne Jesenice zlasti v drugem polletju ni zadovoljilo niti kolektiva, niti uprave podjetja. Tolažba, da so v podobni situaciji vse železarne in mnoga druga podjetja, ni zlasti za tistega, ki prejema osebne dohodke pod povprečjem, nobena tolažba.

Če hočemo v letu 1968 normalno poslovati, moramo doseči normalno izkoriščenost kapacitet podjetja, t. j. izdelati vsaj 36.000 ton jekla mesečno in poslati vsaj 26.000 ton gotovih proizvodov mesečno kupcem. Količina hladno predelanih in kvalitetnih proizvodov bi morala biti vsaj v takšnem razmerju kot letos, kar bi dalo mesečno realizacijo 56 milijonov N din.

Za dosego navedenih rezultatov je pa potrebno ustvariti pogoje:

— Naročila bi morala biti zagotovljena za naprej vsaj v količini za dvomesečno proizvodnjo, še boljše pa bi bilo seveda za tri mesece. V posameznih delovnih enotah je seveda lahko naročil za krajše obdobje, vendar to zahteva, da proizvajamo delno za zalogo in zato so tu dodatna obratna sredstva. Če pade stanje naročil pod količino enega meseca, je nemogoče ekonomsko proizvajati.

— Druga električna peč mora biti v obratovanju najkasneje 1. maja. Poleg količinske rešitve problema jeklarne nam bo dala možnost večje porabe ostružkov za manj zahtevne kvalitete in s tem znižanja stroškov proizvodnje.

— Valjarna žice, ki je v zaključni fazi montaže in delno že v preizkušanju, mora že v januarju dati nekaj tisoč ton proizvodnje. Skupaj s staro valjarno žice moramo povprečno v letu 1968 proizvesti 8.000 ton žice mesečno. Žica je tudi glavno plansko povečanje proizvodnje podjetja. Če ne bomo dosegli planirane proizvodnje, je ogroženo dobro poslovanje Železarne.

— Vse ostale delovne enote bodo morale doseči planirane količine proizvodnje, pri čemer moramo predvideti tudi ustrezno delovno silo. Najvažnejši so jeklovlek, hladna valjarna in žičarna, žebljarna in elektrodni oddelek. Notranji premiki delovne sile bodo možni samo z ukinitvijo ene izmene težke proge in z ukinitvijo stare valjarne žice. Iskati pa bomo morali še ostale rezerve zlasti na neprodukcijskih delovnih mestih.

Za uspešno poslovanje pa moramo v našem internem delu še nadalje zboljševati naše delo:

— Prevzetih rokov dobav se moramo brezpogojno držati. Vodstvo delovne enote je odgovorno, da prevzete obveze delovna enota izpolnjuje in da je odgovornost za izpolnjevanje poedinih faz jasno odrejena. Jasno morajo biti odrejene zahteve za prehodne faze, za energijo in vzdrževanje.

— Tehnologija proizvodnje je v stalnem razvoju. Pospešiti moramo ta razvoj, ki naj nam prinaša ustrezen napredek v novih vrstah jekla, novih regulativih in zboljšanih izplenih.

— Energetske in vzdrževalne delovne enote morajo oskrbeti večjo obratno pripravljenost naprav pri znižanih stroških.

— Intenzivno moramo delati na uvajanju inovacij v proizvodnji, energetiki in vzdrževanju in to v kratkoročnem in dolgoročnem planu. Zavedati se moramo, da tehnika izpred leta 1900 in 1940 ne more dajati v letu 1968 ekonomskih rezultatov. Čim hitrejše menjanje je ugodno za Železarno, čeprav včasih izgleda, da ni v prvem trenutku uspešno.

— Potrebno je zaostriti varčevanje pri vseh izdatkih za surovine, pomožni material, energijo, vzdrževanje ter ostalih izdatkih na organiziran način, ki ga je potrebno še določiti.

Če bo tržišče urejeno kot je bilo obljubljeno v zadnjih dogovorih v okviru Zvezne gospodarske zbornice, obstajajo realne možnosti za bistveno povečanje proizvodnje in normaliziranje stanja v Železarni. Moramo pa v Železarni tudi marsikaj popraviti, če se hočemo uspešno vključiti v areno mednarodne delitve dela.

V sestavku je naštetih samo nekaj važnih problemov. V Železarni jih je še mnogo več in tudi te bomo morali rešiti za končno uspešno delo podjetja. **B. Homovec**

BOGOMIL HOMOVEC, tehnični direktor

18. seja upravnega odbora

18. seja upravnega odbora je bila v petek, dne 22. decembra 1967 z eno samo točko dnevnega reda, in sicer razprava o organizaciji Železarne. Seji so poleg članov upravnega odbora prisostvovali tudi člani kolegija, uvodne besede k razpravi pa je podal direktor Železarne (njegovo mnenje v celoti objavljamo na 4. strani)

V razpravi so najprej posamezni direktorji sektorjev seznanili člane upravnega odbora o organizaciji svojega sektorja in o problemih, ki bi jih bilo treba rešiti za boljše delo sektorja, predvsem glede na nove pogoje dela Železarne v delovanju gospodarske reforme in zakonov tržišča. Po razpravi direktorjev sektorjev so povedali svoje mnenje tudi člani upravnega odbora in sklenili, da se mora takoj pristopiti k reševanju problemov neučinkovite organizacije Železarne, kakršna je po mnenju članov upravnega odbora sedanja organizacija. V reševanju teh problemov se postavlja kot prva naloga: določiti kaj je ekonomska enota in kakšen mora biti njen pomen v prehodu na dohodkovni sistem gospodarjenja. Na podlagi tega se določi globalna organizacija Železarne, ki bo služila za nadaljnje podrobnejše delo in organizacijo po posameznih sektorjih. Vzporedno s tem se razpravlja o problemih kadrovske službe, ki so že pripravljeni, takoj pa se začne pripravljati problematika ekonomike v okviru sektorja za ekonomiko. Rok za rešitev osnovnih vprašanj s tega področja je do 20. januarja 1968.

Na tej seji so v celoti potrdili zaključke zbora komunistov Železarne in vzeli na znanje informacijo direktorja Železarne o delu koordinacijskega odbora zvezne skupščine glede predlogov za sanacijo zunanjih vplivov na gospodarski položaj podjetij črne metalurgije.

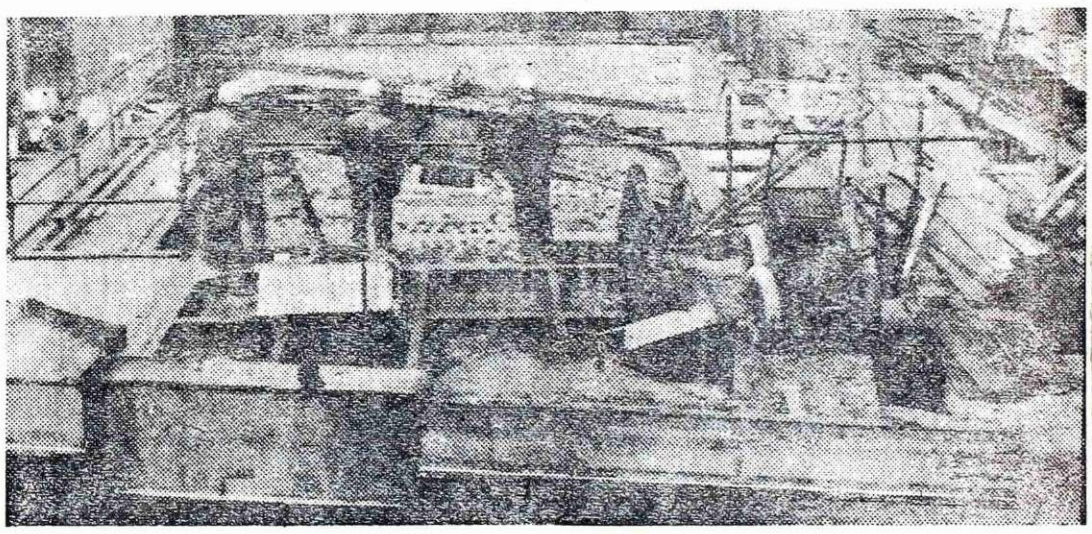

Montažna dela na novi ameriški električni peči

Obračun uspeha po delovnih enotah

(7. nadaljevanje in konec)

VPLIV OBRAČUNA USPEHA PO EKONOMSKIH ENOTAH NA OBLIKOVANJE OSEBNIH DOHODKOV V POSAMEZNIH ENOTAH

Obračun uspeha po ekonomskih enotah zahteva kar najtesnejšo povezavo s sistemom nagrajevanja v zadevni ekonomski enoti. Pravzaprav je obračun uspeha po ekonomskih enotah osnova socialističnemu nagrajevanju po načelu »vsak po svojih sposobnostih, vsakemu po njegovem delu«. Problem pravilnega nagrajevanja pa ni važen samo zaradi razvoja socialističnih odnosov, ampak morda še preje zato, ker je od pravilnega nagrajevanja odvisna delavčeva naklonjenost delu in od tega potem njegova proizvodnost. Zaradi teh dejstev ta problem zasluži vsestransko pozornost.

Socialistični princip nagrajevanja tudi sam po sebi vpliva na večjo proizvodnost, ker ustreza zahtevi, da nagrajevanje mora biti spodbudno in pravično. Kršitev tega principa bi bila, če bi se osebni dohodki določevali kar po nekem povprečju, ne da bi se upošteval trud, ki ga vlagajo posamezni delavci, potem odgovornost, stopnja kvalifikacije za posamezne vrste dela.

Sam socialistični princip nagrajevanja postavlja torej dve zahtevi glede sistema nagrajevanja: 1. pri nagrajevanju mora delavec imeti občutek, da je nagrada pravična v tem smislu, da je njegov osebni dohodek v razumljivem sorazmerju z osebnimi dohodki njegovih sodelavcev; 2. med osebnimi dohodki nujno mora obstajati razlika, ki pa mora biti dobro zadeta med dvema skrajnostima: ne sme biti prevelika, da bi tega slabše plačani delavci ne razumeli kot nepravilnost in ne premajhna, da bi zaradi tega bila prizadeta spodbuda, da bi se delavci z več in boljšim delom dokopali do višjih osebnih dohodkov. Seveda pa pri vsem tem ne smemo po-

inž. MILAN MAROLT

Investicije v letu 68

Danes, ko pišem ta sestavek vam še ne morem postreči s točnim prikazom, koliko sredstev smo v letošnjem letu porabili za investicije. To poudarjam zato, da ne bo nesporazuma, če bodo v letnem obračunu podjetja nekoliko drugačni podatki. Velikih razlik verjetno ne bo, kolikor se bo zmanjšal znesek za letošnje leto, bo nekoliko večji v prihodnjem letu.

V letošnjem, ali bolje rečeno v pretečenem letu cenimo, da smo porabili 57 milijonov novih dinarjev ali 5,7 milijard S din. Čeprav prevladuje splošno mnenje, da je z blumingom pri nas konec investicij, ta številka, ki ni veliko manjša od porabe finančnih sredstev v 1966 letu pove, da je še kar dosti dela.

Upamo, da v valjarni žice ne b odo več nastopile kakšne nepredvidene težave. V teku so dopolnitvena dela in odstranitev začasnih rešitev ter napak, ki so se pokazale med preizkušanjem naprav. Računamo, da bo do novoletnih praznikov vse pripravljeno in bo valjarna žice 4. januarja 1968 pripravljena za poizkusno obratovanje.

Poizkusno obratovanje bo pokazalo, kdaj lahko računamo s popolnostjo dela in prenesemo težišče proizvodnje v novi obrat. Čeprav so že doslej naprave dosti preizkušene, osebno ne gledam preveč optimistično, da bi kar lahko steklo. Prizadevnost osebja veljarne žice, od obratovodje do zadnjega delavca, je vzorna in predpogoj za uspešno delo med preizkušanjem in poizkusnim obratovanjem. Bojim se, da je kader, ki bo zadolžen za vzdrževanje novih naprav sedaj številčno prešibek in premalo seznanjen z napravami, za uspešno opravljanje bodoče naloge. Da ne gledam s prevelikimi upi na pričetek poizkusnega obratovanja, so povod tudi izkušnje v drugih železarnah doma in v inozemstvu. V Zenici so rabili domala dve leti, preden je valjarna gladko steklo. V Donawitzu v Avstriji, je bila valjarna zgrajena v tej fazi, kot je sedaj naša, že pred petimi leti in imajo še sedaj težave. Naši valjarni žice zelo podobne naprave, dobavljene prav tako od firme Danieli, so pa stekle v nekaj mesecih in ko smo to valjarno obiskali nekaj mesecev po pričetku obratovanja, moram reči, da so obratovali dobro. Upajmo, da bo tudi pri nas tako.

Za jeklovlek imamo sedaj pripravljene za ugraditev vse dele, s katerimi ,bi odstranili provizorije. Za čas ugraditve je potreben še dogovor.

Najprej, da ne motimo proizvodnjo, potem je pa še vprašanje, če so za ugraditev sedaj sploh dani tehnološki pogoji. Pri sedanjem stanju naročil menim, da bi bil primeren čas za zamenjavo proizvodnje v drugi polovici januarja ali v februarju.

Na drugi električni peči se vršijo montažna dela. Dela ne pospešujemo vendar ne bo težav, da pač ne bi bila gotova do maja meseca. Prej prav gotovo tudi — vsaj po sedanjem stanju naročil — ne bo realnih potreb. Čim bo peč dograjena, jo bomo preizkusili in potem bo po potrebi in razpoložljivem toku lahko obratovala izmenoma ali pa tudi vzporedno z ASEA pečjo.

Za dograditev rezervoarja za mazut kapacitete 5.000 m³ imamo zagotovljen kredit »Petrola«. Druga potrebna denarna sredstva za ta objekt bomo morali v prihodnjem letu dati sami. To je tudi skladno s sklepom delavskega sveta o gradnji tega objekta. Imamo tudi pripravljeno dokumentacijo za gradnjo 1000 m³ rezervoarja, katerega imamo že vskladiščenega. Dvomim pa, da nam bo to delo v l. 1968 finančno stanje dopustilo.

V drugem četrtletju prihodnjega leta bomo dobili iz Vzhodne Nemčije tri stroje za brušenje gredic. Postavitev je lahko izvršena v 6—7 tednih. Vsaj pol leta jih bo moč uporabljati, če ne bo kasnitve dobav.

Koncem leta bodo prav tako iz Vzhodne Nemčije prejeli tudi 125 tonski livni žerjav za jeklarno. Te naprave smo kupili na kredit, ki nas letno ne obremenjuje veliko in tudi stroški posojila niso visoki. Naprave pa res nujno potrebujemo.

Kmalu po novem letu pričakujemo dobavo treh vlečnih stroje za žico od angleške podružnice firme Vaughn. Ta nabava je še iz bančnega kredita.

Razen manjših dopolnitvenih del, nabave nekaterih strojev, gradnje objekta za quantovac in montaže, se vse preostalo financiranje za prihodnje leto nanaša na gradnjo aglomeracije in rekonstrukcije plavžev. Od bančnih kreditev nam je ostalo za porabo še 23,6 milj. N din ali 2,36 milijarde starih. Za vsa dela, katera bi morali izvršiti za redno delo v naslednjem letu, potrebujemo še okrog 20 milij.. N din, za kar že tudi obstaja sklep delavskega sveta o najetju kredita. Za amortizacijsko zamenjavo ter obveznosti katere imamo za plačilo strojev IBM, Simensove turbine, naprav za elektrodni oddelek in drugo, kar je vse iz doslej potrjenih programov, moramo predvideti okrog 8 milj. N din. Po tem izračunu, bi morali imeti na razpolago v prihodnjem letu 51.7 milj. N din.

Predno nadaljujem, želim povedati še nekaj. V podjetju prevladuje splošno mišljenje, da je vzrok stanja in težav tudi v tem, ker se obratna sredstva koristijo za investicije. Že vrsto let plačuje podjetje anuitete za kredite obratnih sredstev iz amortizacije. V letošnjem letu imamo nad 3 milijarde amortizacijskih sredstev angažiranih v obratnih sredstvih.

Kot veste, smo dela na glavnem investicijskem objektu, to je aglomeraciji, zadržali. Zaenkrat zaradi tega ni nastala nobena direktna škoda, kolikor zavlačevanje investicijskih del samo po sebi ni škoda. Če bi sedaj lahko nadaljevali s polno zmogljivostjo dela, bi do konca leta 1968 lahko v glavnem dogotovili dela. Finančna sredstva bomo pa dobili samo, če bomo, kot smo se v gospodarski banki dogovorili, pričeli v naslednjem letu odplačevati anuitete od kredita. Teh bo nekaj nad 34 milij. N din. Če ta potrebna denarna sredstva sedaj sešejemo, vidimo, da potrebujemo okoli 62.0 milij. amortizacijskih sredstev, da bi krili to potrebo. To bi bilo možno samo, če bi v 1968 letu formirali polno amortizacijo, kar je zopet možno samo pri normalni zasedenosti proizvodnih zmogljivosti. Če bi poleg tega dobili še primeren kredit za obratna sredstva, da bi lahko sprostili vsaj del sredstev amortizacije, katera imamo sedaj vezana v obratnih sredstvih, bi torej bilo možno izpeljati nakazani program investicij. Vsa sredstva amortizacije v nobenem primeru ne bomo mogli koristiti, ker nam to finančno stanje ne bo dopuščalo.

Trenutno je preuranjeno kakršnokoli sklepanje. Reševanje nadaljevanja investiranja je vezano ozko na bodočo izkoriščenost kapacitet podjetja in na rešitev sanacijskega programa, ki je pravkar v izdelavi. Ne glede na uspešno rešitev in bodoči program, bo v naslednjem letu naše delo osredotočeno na pripravo dokumentacije za dela, ki so v sanacijskem programu predvidena za investicije. Za samo izvajanje teh del v 1968 še verjetno ne bo možnosti, razen mogoče za kisikarno, katera ji iz likvidacije EKK Velenje in je v Angliji že praktično gotova.

Sedanje stanje pa kaže, da vsaj v prvem četrtletju ne bomo mogli ničesar spremeniti in bomo dela lahko sprostili šele, ko se poveča naša proizvodnja. To je prav gotovo tudi največja želja nas vseh, ki si voščimo srečno novo leto.

inž. Milan Marolt

---

zabiti, da je osebni dohodek delavca namenjen zadovoljevanju njegovih potreb: tako fizičnih kakor tudi psihičnih.

Gornja teoretična razmišljanja pravzaprav ne kažejo kdove kakšnih težav, kadar gre za izvajanje in uvedbo pravilnega sistema nagrajevanja. Stvar pa je v resnici drugačna: praktične rešitve so zelo, zelo težavne in veliko vprašanje je, če se vprašanje pravičnosti pri nagrajevanju delavcev v praksi sploh da popolnoma zadovoljivo rešiti.

Vprašanje pravičnosti je v tesni zvezi z vprašanjem vrednosti proizvodnih učinkov. Pravična bi bila taka nagrada, ki bi bila v popolnem sorazmerju z vrednostjo učinka. Vendar je vprašanje, kako v podjetju pravilno določiti vrednost učinkov, zelo težavno. Učinki se ustvarjajo na vsakem delovnem mestu in so praviloma med seboj različni. Da so učinki med seboj različni, nam potrjuje delitev dela v podjetju. Teh učinkov pa je potemtakem v podjetju lahko tudi na tisoče. Toda vsa ta množica učinkov se z vidika podjetja pojavlja kot enoten učinek podjetja v obliki celotnega dohodka. Tako je ovrednoten samo celotni učinek podjetja, vrednotenje njegovih posameznih sestavnih delov pa je znotraj tega okvira ostalo odprto.

Treba je še opozoriti, da podjetje ne pride do svojih denarnih dohodkov s prodajo teh posameznih učinkov, ampak s prodajo celotnega učinka. Vrednost tega celotnega učinka podjetja se ugotovi tako, da se poišče razlika med celotnim dohodkom od prodaje in porabljenimi materialnimi sredstvi, ki so bila vložena za proizvodnjo tega učinka. Ta postopek pa ni uporaben za vrednotenje posameznih učinkov. Pri delitvi dela in družbenem značaju proizvodnje so za uspeh podjetja zaslužni vsi njegovi člani, toda del zasluge vsakega od njih za uspeh celotnega podjetja pa se v splošnem ne da natančno ugotoviti.

Tudi če hočemo za kriterij nagrajevanja vzeti količino proizvodov, ki jih izdela delavec, se pokaže težava. Težava obstoji v raznovrstnosti učinkov, ki sestavljajo skupni učinek podjetja, pa tudi zaradi raznovrstnosti okoliščin, v katerih se ti učinki izdelujejo. Zraven tega pa poleg materialnih učinkov obstojijo še nematerialni učinki, katerih se ne da meriti, kakor se da materialne.

Najvažnejša cilja, zaradi katerih je potrebno stimulirati s pravilnim nagrajevanjem posamezne delavce in celotni delovni kolektiv, sta povečanje proizvodnosti in proizvodnje ter povečanje ekonomičnosti.

dipl. oec. Janez Ločniškar

Dopisujte v Železarja!

Misli

Lep sprejem v družbi izvira večkrat iz skrite zavisti do tistih, ki imajo v njej že utrjen položaj.

— — —

Misel na korist, ki je baje kriva vseh naših hudodelstev, bi zaslužila večkrat tudi pohvalo, da nas je nagnila k dobremu.

Kratke vesti iz Železarne

Aktiv predsednikov in tajnikov sindikalnih odborov

Med tednom so se sestali predsedniki in tajniki sindikalnih odborov. Na sestanku aktiva so obravnavali več vprašanj, med drugim tudi gradivo zbora komunistov Železarne in poslušali informacijo o integraciji slovenskih železarn.

Odprema naših izdelkov v decembru

Vštevši s 25. decembrom smo imeli še okrog 10.000 ton naročil za leto 1967 in 21.000 ton za prvo četrtletje 1968. Po dosedanjih predvidevanjih bomo v tekočem mesecu odpravili okrog 20.000 ton izdelkov v vrednosti za približno 4 milijarde S din.

Iz DE plavž

Po enomesečnem zastoju zaradi remonta je pražilna peč v petek, 22. t. m. ponovno začela obratovati. **Omenimo naj še, da je kolektiv apnenice v nedeljo, 17. t. m. izpolnil letni proizvodni načrt, ki je znašal 12.500 ton žganega apna. ČESTITAMO!**

Obratni sindikalni sestanek v žebljarni

Pretekli petek je sindikalni odbor žebljarne organiziral obratni sindikalni sestanek. Na sestanku so razpravljali o proizvodnji oziroma letnem proizvodnem načrtu, ki je bil izpolnjen pred rokom. Govorili so tudi o perspektivi žebljarne, zlasti pa o naročilih. Na sestanku so se poslovili tudi od delovodje zavijalnice Mirka DREŠA, ki po 40-letnem delu odhaja v pokoj. V spomin na dolgoletno opravljeno delo so mu na sestanku izročili umetniško sliko Bleda, delo Rudija Rajhmana, člana DOLIK-a, ki je zaposlen v žebljarni.

Novoletni obisk na Golniku

Kakor vsako leto, je tudi letos izvršni odbor sindikalne organizacije organiziral obisk v zdravilišču Golnik, kjer se zdravijo naši sodelavci in upokojenci. O obisku pri naših bolnih tovariših bomo še poročali.

Posvetovanje o organizaciji zdravstvene službe

Sekretariat izvršnega odbora sindikalne organizacije je na zadnji seji sprejel sklep, da v prvih dneh januarja skliče posvet o organizaciji zdravstvene službe v Železarni. Na posvet bodo povabili predsednika delavskega sveta obratne ambulante, specialista za medicino dela dr. Jensterla in ostale zdravstvene delavce.

Seja komisije za prošnje in pritožbe pri IO sindikatu

V torek popoldne je bila seja komisije za prošnje in pritožbe pri izvršnemu odboru sindikalne organizacije. Obravnavali so večje število prošenj, ki so se pretežno glasile na socialno pomoč. Prav ta komisija je v zadnjem času imela dovolj dela z ozirom na kritično stanje in nizke osebne prejemke zaposlenih.

Referendum v obratni ambulanti

V sredo, 27. decembra so v obratni ambulanti izvedli referendum, na katerem so se morali člani kolektiva izjasniti za ali proti združitvi z ostalimi zdravstvenimi organizacijami na področju občine Jesenice in Radovljica v novo ustanovljenem zdravstvenem domu. Eden izmed štirih pogojev na referendumu je bil, da bo obratna ambulanta samostojna delovna enota v zdravstvenem domu, ki bo imela tudi svoj obratni delavski svet. O poteku referenduma bomo obširneje poročali prihodnjič.

Redna seja UO

Predsednik upravnega odbora Železarne je sklical za četrtek, 28. decembra, redno sejo. Omenimo naj le dve važnejši točki dnevnega reda. Na seji so govorili o ureditvi nagrajevanja do prehoda na dohodkovni sistem. Razpravljali so tudi o informativnem poročilu o delu delovne grupe za kategorizacijo delovnih mest.

Ne tako tovariši!

Ž. A., zaposlen kot vodja dnine na transportnem oddelku, je dne 17. 12. po štirih urah dnine zapustil na nedovoljenem mestu podjetje brez premisleka, kdo bo ta čas vodil delo. Štirje njegovi delavci so to takoj izkoristili in pol ure za njim tudi sami na nedovoljenem mestu zapustili podjetje in odšli domov.

Med tem časom je obrat elektropeči nujno zahteval prevoz nekega materiala in delovodja Ravnik je zaman iskal na transportu tako vozača, kakor vodjo dnine. Vozač je prišel v pisarno, kjer je na delovodjo čakal kontrolor varnostne službe, šele ob 21. uri ter po nalogu kontrolorja opravil zahtevani prevoz na elektropeč, dninski vodja Ž. A. pa se je v podjetje vrnil šele ob 23. uri in to le toliko, da zapiše sebi in vsem ostalim delavcem 8 ur.

Končno besedo o tako malomarnem in neodgovornem obratovanju bo izrekla disciplinska komisija obrata!

Izpopolniti moramo organizacijo našega dela

Na 18. redni seji upravnega odbora Železarne, ki je bila v petek, 22. t. m., je direktor Železarne inž. Matevž Hafner za uvod v razpravo o organizaciji Železarne nakazal nekaj problemov v zvezi s sedanjo organizacijo. Njegovo razpravo objavljamo v celoti.

»Slabe točke našega dosedanjega dela se kažejo v:

1. Razbitosti našega podjetja na veliko število delovnih enot;
2. Nezadostno odrejene dolžnosti in odgovornosti;
3. Nestimulativnem nagrajevanju, zlasti v ekonomskem pogledu;
4. Počasnem uvajanju vsakih novih idej.

To so osnovne stvari, ki motijo, da bi pri nas šlo poslovanje res v redu. Seveda se s tem povezuje tudi neučinkovitost služb in neučinkovitost same uprave. Pomanjkljivo je tudi medsebojno sodelovanje in povezanost tako med službami kot posameznimi delovnimi enotami itd. Pri nas je tudi osnovna napaka, da vsak pometa pred tujim pragom, ne pa pred svojim. Vse te stvari imajo tudi svoj vzrok.

Gotove stavri smo z veliko počasnostjo in z dolgimi termini le naredili, kakor npr. reorganizacijo vzdrževanja, organizacijo raziskovalnega oddelka, energetskega gospodarstva itd., vendar pa pride vse to prepočasi do izraza. Če hočemo narediti neke bistvene spremembe, je treba imeti jasne poglede, kaj hočemo.

Ena naših osnovnih nalog, ki si jo že dolgo časa postavljamo, je prehod na sistem dohodka. To pa zahteva, da si moramo biti čimprej na jasnem, kako si ekonomsko enoto predstavljamo v tehnološkem pogledu in kot proizvodno enoto ter kako si jo predstavljamo kot samoupravno enoto in kako kot enoto v obračunu dohodka. Mi bomo morali v povezavi s to enoto prilagajati tudi službe takšnemu poslovanju enote. Službe moramo napraviti veliko bolj učinkovite kot so sedaj. Ne smemo jim dati naenkrat toliko nalog na določena vprašanja. Službe morajo postati znanstvena in pa strokovna osnova za naše delo in nuditi pomoč za delovanje proizvodne enote.

Ustrezno bomo morali prilagoditi tudi delovanje naših današnjih sektorjev v upravi pri razmejitvi odgovornosti in dolžnosti, pa tudi pravice. Isto velja tudi za posamezne enote, zato pa bodo nastale določene spremembe v vodstvu samem. Šele potem bomo lahko nadaljevali z razmejitvami dolžnosti in pravic delovodij. Organizacija uprave bo s samostojnostjo ekonomskih enot dobila tudi drugačno obliko in jo bo treba tudi temu prilagoditi. Skladno s tem pa bo treba spremenjeni organizaciji prilagoditi tudi naš sistem samoupravljanja.

Mi smo v tem pogledu naredili že veliko delo, saj je izdelava poslovnika za delo delavskega sveta v končni fazi, zato se moramo začeti pogovarjati tudi o poslovniku za delo upravnega odbora. Istočasno s tem pa moramo določiti tudi delo tajništva organov samoupravljanja. Kvalitetno izpopolnjevanje organizacije je nujno potrebno in je usklajeno z organizacijo, ki se pripravlja v zvezi z integracijo slovenskih železarn.

Integracija železarn bo ravno upravo podjetja razbremenila gotovih dejavnosti, s katerimi se morajo sedaj posamezni sektorji ukvarjati. Pri tem mislim tudi na dolžnosti direktorja, ki bo razbremenjen velikega dela, predvsem zunanjih stvari in se bo lažje in v večji meri lahko posvetil delu podjetja, ker bo določen človek v centrali zadolžen za upravljanje zunanjih stvari, ki jih je sedaj moral opravljati direktor. To se bo odražalo tudi v komerciali, računovodstvu itd. Vse to, kar navajam, po mojem mnenju ne more biti izgovor, da ne bi takoj pristopili k delu in gotove stvari začeli takoj urejati, za katere vemo, da bodo ostale v okviru posamezne železarne.

Mislim, da moramo reševati načelna vprašanja in naloge in se ne preveč izgubljati v detajlih, kar je bila do sedaj naša osnovna napaka. O vsaki stvari se moramo natančno dogovoriti, da bomo vedeli, kako narediti posamezno nalogo. Ne smemo gledati negativno na to, če se v začetku o kateri stvari ne moremo zediniti in če bomo različnih mišljenj. Naša naloga bo, da se toliko časa dogovarjamo, da bomo prišli do utrjenega in enotnega stališča. Prav pri našem nadaljnjem delu ne smemo več delati kompromisov.

Ko bodo enkrat določene teze izpopolnjene organizacije, vemo, da nas potem čaka še precej dodatnega dela. Zavedati pa se moramo, da mi neke osnovne reorganizacije naše Železarne ne moremo narediti in mislim, da to tudi ni naš namen. Naša glavna slabost je v načinu našega dela in v načinu izvajanja nalog. Ravno na tem področju, to se pravi v samem načinu dela moramo dobiti tak način in obliko dela, ki naši Železarni ustreza in ki bi bila za Železarno najbolj učinkovita. Mi smo si doslej naše delo zaradi lastnega birokratizma zelo oteževali. Zato takih pojavov v našem nadaljnjem delu ne bomo smeli več imeti. Prav tako bomo morali biti v naših bodočih dialogih bolj iskreni in naloge reševati dokončno, ne pa polovičarsko ali pa sploh ne.

Dopisujte v »Železarja«

Ing. Matevž Hafner

Integracija slovenskih železarn

Po vsem svetu so v zadnjih petih letih močne koncentracije železarske industrije. — V socialističnih deželah so združene pod ministrstvom ali pa v združenem podjetju z generalno direkcijo na čelu. V Franciji se prejšnjih skoro 70 podjetij združuje v 3 grupe, v Zahodni Nemčiji so najpreje združili prodajo v štirih prodajnih kontorjih, istočasno pa gre združevanje posameznih železarn v velike koncerne. Tako je zadnje dni Thysen prevzel Oberhausen in s tem postal koncern z prek 10 milijonami tonami jekla. Že preje pa so se združile Dortmund Hoerder z holandsko skupino Hoogovens — istotako s prek 10.0 milij. tonami jekla. Italijanska železarska industrija je z 80 % surovega jekla združena v državnem podjetju Italsider, a v Angliji je bila s koncem julija izvedena nacionalizacija, ki je združila 90 % proizvodnje surovega jekla British Steel Corporation s štirimi bazenskimi grupami. — Tudi naš najbližji sosed Avstrija poskuša svoje podržavljene železarne, ki so dosedaj precej samostojne, povezati v enotno podjetje. Koncentracija v japonskih in amerikanskih železarnah je pa tako poznana. Japonci vršijo nadaljnje spajanje, v Ameriki pa so po vrsti velike železarne postopoma požirale male iz spodnjega dela liste železarn.

V Jugoslaviji smo po osvoboditvi za časa administrativnega sistema imeli generalno direkcijo v sestavu ministrstva, nato republiške glavne direkcije. Po razpadu ene in druge, pa so železarne ostale medsebojno povezane, najpreje po skupnem komercialnem biroju, ki je potem prerastel v 15 letih obstoja v Združenje jugoslovanskih železarn, ki nikdar ni bilo samo formalno ali strokovno ampak vedno tudi poslovno. Enotni nastop pred organi oblasti, dogovorjeni odnosi z našimi dobavitelji in kupci, skupna nabava surovin, skupni nastopi na domačih in inozemskih sejmih, skupno raziskovanje rudnih rezerv, dogovorjena poraba uvoženega surovega in starega železa — vse to so že elementi integracije, ki jo imamo v okviru Združenja. To se namerava v bodoče še pojačati. Razgovori se vodijo o eventuelnem skupnem izvozu in uvozu, o skupnem prodajnem biroju za posamezne asortimente itd. Skupno financiranje prek konzorcija bank je tudi v diskusiji. Smatra se, da bi bila pot dogovarjanja o združevanju posameznih nalog ali dogovorjeno nastopanje, velika prednost dolgoročnih pogodb z ustreznimi medsebojnimi ekonomskimi sankcijami, medtem ko se na nivoju jugoslov. poslovnega združenja ne bi še šlo na fizično združevanje podjetij. — Tako združevanje na terenu pa naj bi sprovedla integracija železarn v večja podjetja. Zaenkrat sta v teku 2 taki akciji in to: združitev podjetja Zenica, Ilijaš, Vareš in Ljubija na teritoriju SR BiH in pa združitev Jesenice, Ravne in Štore na teritoriju SRS.

Če pogledamo kaj predstavljajo te železarne v slovenskem in jugoslovanskem merilu v letu 1966 dobimo naslednjo sliko:

Skupna realizacija v milijon N din

	Skupna realizacija	Delež v SFRJ	Delež v SRS
Jesenice	714	16,7	62,0
Ravne	303	7,1	26,4
Štore	132	3,1	11,6
Skupno	1149	26,9	100,0

Neto produkt v milijon N din

	Netto produkt	Delež v SFRJ	Delež v SRS
Jesenice	142	12,7	47,3
Ravne	107	9,6	35,6
Štore	51	4,5	17,1
Skupno	300	26,8	100,0

Angažirana obratna in osnovna sredstva

	Sredstva	Delež v SFRJ	Delež v SRS
Jesenice	628	14,9	27,2
Ravne	339	8,1	31,0
Štore	122	2,9	12,0
Skupno	1089	25,9	100,0

Zaposleni

	Zaposleni	Delež v SFRJ	Delež v SRS
Jesenice	6508	13,8	55,1
Ravne	3196	6,8	27,1
Štore	2100	4,4	17,8
Skupno	11804	25,0	100,0

Te tabele kažejo, da se pri 25,0 % zaposlenih, 25,9 % angažiranih obratnih sredstvih železarne v SRS napravile 26,9 % skupne realizacije in 26,8 % neto produkta. To situacijo moramo upoštevati, ker je bistveno drugačna kot predvojna, ko so Jesenice same predstavljale 56 % celo-

kupne jugoslovanske količine jekla, po skupni vrednosti realizacije pa gotovo še več.

Gornje tabele pa kažejo tudi bistveno razliko v poslovanju posameznih slovenskih železarn v letu 1966, kar je razvidno iz naslednjih pokazateljev.

	Realizacija na Din sred.	Realizacija na zaposl. N din	Netto produkt na Din sred.	Netto produkt na zaposl. N din
Jesenice	1,20	110.000	0,225	21,700
Ravne	0,90	95.000	0,316	33.500
Štore	1,08	62.500	0,420	24.200

To pomeni, da je bila v letu 1966 železarna Jesenice v pogledu produktivnosti na prvem mestu, tako po sredstvih kot zaposlenih, medtem pa po rentabilnosti na poslednjem med slovenskimi železarnami

To jasno kaže prednosti proizvodov panoge 117 pred čistimi železarskimi proizvodi panoge 114. Tudi v pogledu obratnih sredstev je situacija na Jesenicah najtežja.

Jasno pa je, da so se te osnove v letošnjem letu z nekoriščenjem kapacitet, revalorizacijo in podobnim bistveno spremenile.

Prva zamisel o združitvi vsaj nekaterih služb železarn v SRS je izbila že 1964 l. in je bil sestanek na takratnem izvršnem svetu SRS. Delalo se je na uskladitvi programa, ustanovitvi enotnih prodajnih pogojev, sodelovanje pri nabavi — ali naprej se je prišlo le pri koordiniranju dela razvojnih služb, tako da iste skupno z Metalurškim institutom v Ljubljani, skupno programirajo razlikovalno delo. Skupno se tudi namesto prejšnje Tehnične priloge Železarja izdaja »Železarski zbornik« v katerega lahko zlasti naši mladi raziskovalci in strokovnjaki pišejo svoja raziskovanja in strokovna dela. To je važno tudi za priznavanje dela v primeru kandidature na mesta v raziskovalnih ali pedagoških institucijah. Tudi izvlečki iz inozemskih revij so se razširili na vse tri železarne. Sestanki vodij konstrukcijskih in projektivnih birojev so postavili koordinacijo, tako da se izmenjavajo načrti in se ne duplira delo.

Direktorji železarn so smatrali, da je z delovanjem reforme nastopil moment, ko je treba združevanje postaviti na širšo osnovo in ga pospešiti. Za 14. november sklicani sestanek, katerega so se poleg direktorjev udeležili tudi predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov železarn in sekretarji komitejev, je pokazal pripravljenost, da se pristopi k ustreznim ekonomskim analizam, ki naj bi dokazale upravičenost združevanja. To so potrdili UO odnosno DS in se pripravlja osnovni elaborat v treh delovnih grupah in to:

1. Tehnična grupa, ki ima nalogo izdelati zasnove uskladitve proizvodnega programa železarn, enotne ureditve in uskladitve modernizacije proizvodnih naprav in ugotovitev gospodarskih učinkov moderniziranja tehnoloških postopkov in proizvodnih naprav.

2. Ekonomska grupa, ki ima zadolžitev, da ugotovi ekonomsko učinkovitost usklajevanja in tehnološko urejenega proizvodnega programa, da ugotovi gospodarnost in znižanje poslovnih stroškov z uvedbo služb tehnično komercialne in analitsko-planske dejavnosti, da ugotovi prihranek, ki nastopa z uvedbo enotne skladiščne službe, enotne mehanografije in skupnega zasledovanja poslovne dejavnosti. Nadalje ima ta grupa še nalogo ugotovitve potrebnih obratnih sredstev in izdelavo predloga mehanizma za spodbujeno medsebojno finančno povezavo.

3. Organizacijska grupa z nalogo izdelave predloga organizacije združenega podjetja s predvidenim aparatom skupnih služb, komunikacijske povezave podjetij železarn in organizacijske oblike vodenja v železarnah. Ta grupa mora izdelati tudi predlog samoupravnega mehanizma s predvidenim skupnim organom, ki bo omogočil enotnost družbeno poslovnega sistema ter vlogo in pravico samoupravnih organov po železarnah.

Delo teh grup se odvija in bo v januarju izdelan prvi okvirni elaborat in predložen družbenim organom republike.

Kakšne koristi pa lahko pričakujemo od združitve železarn v Sloveniji? V nasprotju s predvideno združitvijo v Bosni, ki je vertikalna — to je od rudnika železne rude, preko proizvajalcev surovega železa do finalizacije, žebljev in vlečene žice — je pri nas predvidena združitev horizontalnega tipa to je tri železarne s približno enako osnovno proizvodnjo kvalitetnih jekel se združujejo v skupno podjetje. Dosedaj napravljene analize kažejo, da ni mnogo asortimenta, ki se proizvaja v dveh ali pa v vseh treh železarnah — vendar pa uskladitev proizvodnje kvalitetnih jekel in pa programa valjanja lahko prinese velika olajšanja pri rokih in pocenitvi proizvodnih stroškov zaradi manjšega izgubljenega časa in menjave valjev in podobnega.

Seveda pa je treba imeti vedno v kalkulacijah upoštevan problem transportnih stroškov. Skupna nabava surovin, goriva, potrošnega deloma tudi pomožnega materiala bo dala količinske popuste, manjše zaloge in s tem znižala vezavo obratnih sredstev in obresti.

Prodaja, ki naj bo prilagojena današnjemu tržnemu položaju, se lahko razvije samo kot skupna služba z ustreznim študijem marketinga, kreiranjem nove dodatne porabe jekla, servisi za potrošnike naših proizvodov in delitvijo asortimenta po ustrezni specializaciji.

Enotni nastop pri izvozu bo pojačal našo pozicijo proti partnerju, ki je dosedaj izkoriščal neorganizirani izvoz.

Skupne finance pod pogojem točne evidence in obrestovanja vloženih sredstev posamezne železarne, je velika možnost povečanja rentabilnosti poslovanja. Lahko se računa da skupno podjetje potrebuje ca. 25 odstotkov manj obratnih sredstev, kot pa 3 posamezne železarne. Z ozirom, da velik del naših obratnih sredstev — zlasti jeseniških izvira iz kratkoročnih kreditov z visokimi obresti, je razumljivo koliko tako znižanje vpliva na zmanjšanje poslovnih stroškov.

Manj takoj občuten ali za prihodnost izredno važen je skupni razvoj moderne tehnologije in razširjene reprodukcije. S tem se pri zmanjšanih investicijskih izdatkih, doseže lahko mnogokratni ekonomski rezultat.

Zavedati se moramo da vsako združevanje v začetku zahteva od udeležencev nekaterih navideznih žrtev v kadrih, programih odnosno željah, sredstvih, vendar morajo ekonomske in ostale analize dokazati, predno se izvede končno statutarno združevanje, upravičenost istega z dokazi ekonomskih prednosti za združeno skupino in posamezne železarne. Če bomo mi naše združevanje tako pripravili, bo to res stalna čvrsta povezava slovenske železarske industrije.

Proizvodnja surovega jekla - včeraj, danes, jutri

S tem sestavkom želim seznaniti bralce železarja z današnjim stanjem na področju proizvodnje surovega jekla. V zvezi s tem so na kratko omenjene tudi možnosti bodočega razvoja in vpliv moderne jeklarske tehnologije na proizvodnjo surovega jekla v naši železarni.

UVOD

Pričetki moderne proizvodnje surovega jekla so stari dobrih sto let. V letu 1856 je Anglež Henry Bessemer prvič proizvedel v konvertorju iz grodlja surovo jeklo v raztaljenem stanju. Kmalu za njim leta 1864 je Francoz Pierre Martin izdelal prvo šaržo iz grodlja in starega železa v peči, ki jo danes poznamo pod imenom Siemens-Martinova peč. Nemec Siemens se je vpisal v jeklarsko zgodovino kot konstruktor te peči, ki je imela prvo šaržo težko 1,5 tone.

Konvertor, ki ga je uvedel v jeklarne Bessemer, je kasneje izpopolnil Thomas s tem, da ga je obzidal z bazično nezgorljivo oblogo. To je imelo za posledico izboljšanje tehnoloških pogojev. Danes poznamo ta proizvodni agregat za surovo jeklo pod imenom Thomasov konvertor.

Ob pričetku 20. stoletja so pričeli jeklarski strokovnjaki uporabljati električni tok kot vir energije za proizvodnjo surovega jekla. Nastale so obločne električne peči, ki so se kmalu uveljavile kot naprave za proizvodnjo plemenitih in legiranih vrst jekel.

Po drugi svetovni vojni nastopi obdobje vedno večje uporabe kisika pri proizvodnji surovega jekla. Kisik postane učinkovito sredstvo za pospeševanje proizvodnje v SM in električnih pečeh. Poleg tega pa je omogočil tudi uveljavitev novega postopka za proizvodnjo surovega jekla v kisikovih konvertorjih. Zaradi svojih velikih prednosti pred ostalimi proizvodnimi postopki se je kisikov konvertor v preteklih 15 letih zelo hitro uveljavil in pomenil pravo revolucijo v jeklarski tehnologiji in ekonomiji.

Diagram na sliki 1 kaže rast svetovne proizvodnje surovega jekla glede na posamezne proizvodne postopke od konca 19. stoletja do danes v milijonih ton. Diagram na sliki 2 pa prikazuje delež različnih postopkov v odstotkih celotne svetovne proizvodnje v istem obdobju.

SM PEČ

V obdobju preteklih sto let je do leta 1950 igrala SM peč v svetovni proizvodnji surovega jekla daleč najvažnejšo vlogo. V prvih letih po končani drugi svetovni vojni so v teh pečeh proizvedli čez 80 % celotne svetovne proizvodnje surovega jekla. Po letu 1950 pa je pričel delež SM peči k svetovni proizvodnji najprej počasi, potem pa vedno hitreje padati in je dosegel v letu 1966 56,6 %. Vzrok je v stalnem naraščanju proizvodnje surovega jekla v kisikovih konvertorjih in velikih obločnih električnih pečeh. To nam ilustrira tudi spodnja tabela, ki kaže delež posameznih postopkov v odstotkih svetovne proizvodnje surovega jekla v letu 1966:

	%
SM peč	56,6
električna peč	13,0
Thomasov konvertor	7,0
kisikovi konvertorji	23,4
Skupaj	100,0

Storilnost SM peči pa je v obdobju po drugi svetovni vojni tudi močno narastla. Vzrokov za to je bilo več: uvedba visoko kaloričnih goriv kot sta mazut in zemeljski plin, uporaba kvalitetnejše ognjestalne opeke, kar je omogočilo povečanje temperature v delovnem prostoru peči, povečanje teže vložka na nekaj sto ton in uporaba kisika za pospeševanje izgorevanja ter oksidacijo taline.

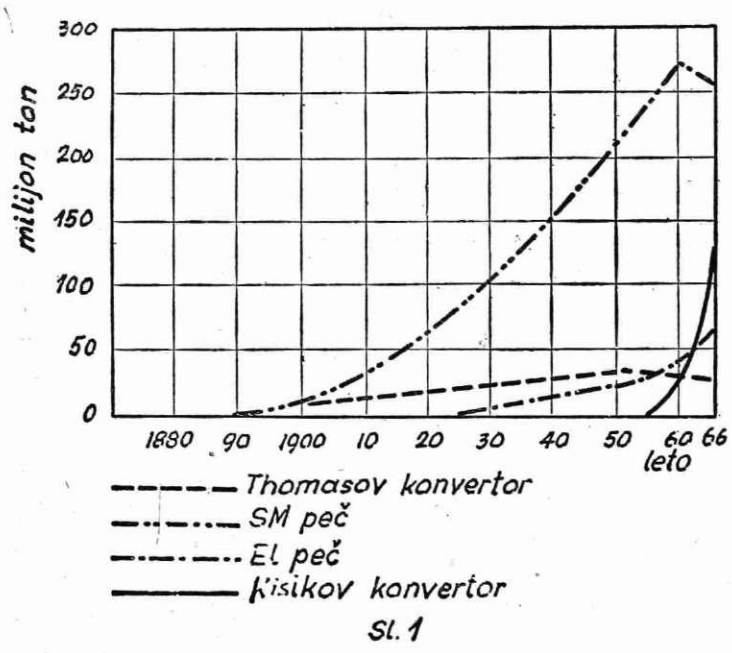

Sl. 1

V državah, največjih svetovnih proizvajalcih surovega jekla kot so ZDA, Japonska, Zahodna Nemčija in Velika Britanija, so pričeli v zadnjih letih v vedno večji meri zamenjavati SM peči s kisikovimi konvertorji in električnimi pečmi velikih zmogljivosti. Najdalj je šla pri tem Japonska, ki je leta 1960 proizvedla 22,1 milijona ton surovega jekla in od tega 67,6 % v SM pečeh. V letu 1966 je narastla proizvodnja surovega jekla na 47,7 milijona ton, delež SM jekla pa je istočasno padel na 19,2 % in to v glavnem na račun kisikovih konvertorjev.

Najbolj zvesti so ostali še danes SM peči sovjetski jeklarji. Skušajo doseči določeno konkurenčnost SM peči s kisikovimi konventorji z izrednim povečanjem njihove zmogljivosti ter veliko uporabo kisika. Zgradili so najprej 600 tonsko in potem celo 900 tonsko SM peč, ki obratuje v Ždanovski železarni. Ta peč proizvede brez uporabe kisika 900 ton dobrih blokov v 15 urah in 30 minutah in doseže storitev 58 t/h. To je brez dvoma v svetovnem merilu največja storitev SM peči, ki obratuje brez kisika. Pri uporabi kisika 33 Nm^3/t proizvedenega jekla pa izdela ta peč šaržo v 10 urah oziroma doseže storitev 90 t/h.

V sovjetski železarni Zaporožstalj obratuje tudi 250 tonska SM peč, ki je pri uporabi kisika 53 Nm^3/t svetovna rekorderka v storitvi. To je SM peč št. 5, ki dosega storitev 75 t/h oziroma šaržne čase izpod tri ure in 30 minut. Vendar pri ocenjevanju obratovalnih rezultatov te peči je treba upoštevati, da ima ta peč pri obratovanju vedno prednost pred drugimi pečmi in praktično nima nobenih zastojev.

V ekonomskem pogledu predstavljajo slabo stran SM peči predelovalni stroški, medtem ko pri določenem razmerju starega železa in grodlja lahko predstavlja vložek dobro stran za ekonomiko SM peči. Zaradi storitve, ki je v primerjavi s kisikovimi konvertorji, pa tudi električnimi pečmi velikih zmogljivosti nizka, so predelovalni stroški (osebni dohodki, energija, nezgorljiv material itd.) visoki. Pri povečanju storitev s pomočjo kisika jih je mogoče znižati, vendar še vedno niso konkurenčni s predelovalnimi stroški kisikovih konvertorjev.

Določeno prednost v ekonomskem pogledu predstavlja pri SM peči vložek. Dejansko lahko obratuje SM peč z vložkom, ki je sestavljen iz zelo različnih količin starega železa in grodlja. Staro železo je v svetovnem merilu približno 40 % cenejše kot grodelj. To pomeni, da lahko SM peč v ekonomskem smislu pod določenimi pogoji vložka konkurira tudi kisikovemu konvertorju. Iz tega sledi tudi zaključek, da bo SM peč primeren agregat predvsem takrat, kadar bo uporabljala v vložku velike količine cenenega starega železa in le malo grodlja. Vendar pri tem ne smemo pozabiti, da postaja tudi cena grodlja v modernih plavžih zaradi velike storilnosti in majhne porabe koksa vedno nižja. To pa ima za posledico, da postajajo škarje med ceno starega železa in grodlja v takšnem primeru vedno manjše in s tem tudi ugodnejši pogoji za ekonomiko SM peči.

Bodočnost SM peči ni rožnata. Vsa dejstva kažejo, da lahko tudi v bodoče računamo na njeno postopno umikanje iz jeklarn pred drugimi sodobnimi ekonomsko ter tehnološko boljšimi postopki. Z uporabo kisika in pravilnim izborom vložka si sicer SM peč danes svoje življenje še podaljšuje. Vendar je samo vprašanje, kako dolgo. Rzultat naporov, da bi se ohranila SM peč, je tudi Tandem peč, o kateri smo že pisali. Kako bo vplivala Tandem peč na bodoči razvoj proizvodnje surovega jekla, je zaenkrat težko reči. Brez dvoma pa bo bodočnost kmalu pokazala, ali bo ta SM peč — dvojček uspela tako kot želijo njeni izumitelji, ali ne.

OBLOČNA ELEKTRIČNA PEČ

V pričetku 20. stoletja se je pojavila kot proizvodni agregat za surovo jeklo tudi obločna električna peč. V ZDA so zgradili prvo takšno peč v letu 1906. Spodnja tabela kaže rast svetovne proizvodnje elektro jekla od leta 1920 do 1966 v milijonih ton in odstotkih skupne svetovne proizvodnje:

leto	milijoni ton	%
1920	0,6	0,2
1930	2,4	1,7
1940	7,0	3,7
1950	17,8	9,2
1960	36,2	10,6
1966	61,6	13,0

Tabela kaže, da je bila proizvodnja elektro jekla v obdobju med obema vojnama zelo majhna. Vzrok je bil v tem, ker je bila zmogljivost takratnih peči zelo majhna in so jih uporabljali samo za proizvodnjo legiranih in posebnih jekel. Poleg tega je bil v tistem času tudi električni tok, ki ga uporabljajo te peči kot vir energije, precej drag.

Situacija se je pričela po letu 1950 hitro izpreminjati. Pričeli so graditi obločne električne peči z vedno večjo zmogljivostjo, medtem ko je cena električne energije padala. Te peči so pričeli uporabljati tudi za proizvodnjo navadnih vrst jekel, ker je ekonomska računica pokazala, da je tudi to rentabilno. Proizvodnja elektro jekla je narastla v primerjavi z letom 1940 v letu 1950 za 2,5 krat, leta 1960 za 5,2 krat in leta 1966 za 8,8 krat.

Vzporedno s povečanjem proizvodnje je naraščala tudi storitev teh peči. Vzrok je bil v povečanju vložka od prejšnjih nekaj ton na 50 do 200 ton, povečanju moči transformatorja, skrajšanje proizvodnega procesa (ena žlindra), hitrejše zakladanje s košaro in uporabo kisika. V ZDA, Veliki Britaniji in Zahodni Nemčiji gradijo velike obločne električne peči s težo vložka 150 do 200 t ter močjo transformatorja do 80.000 KVA. Takšne peči dosegajo pri proizvodnji navadnih kvalitet storitev 50 do 80 t/h. V ZDA pa nameravajo zgraditi peč z močjo transformatorja 100.000 KVA, za katero računajo, da bo dosegla storitev 100 t/h.

Ekonomska upravičenost vedno večjega naraščanja proizvodnje elektro jekla obstaja v naslednjem:

— nizka cena starega železa kot glavnega vložnega materiala,

— visoka storilnost in s tem nizki predelovalni stroški,

— vedno nižja cena električne energije.

Električna obločna peč lahko obratuje samo s starim železom v vložku. To seveda znatno poceni stroške vložka in ima tudi glaven vpliv na ekonomijo tega agregata. Ker zakladamo velike obločne električne peči tako, da odmaknemo obok, nastane s tem možnost uporabe različnih materialov kot so velike izrabljene kokile, »svinje«, odpadke velikih blokov, ostružkov in podobno, kar je potrebno za SM peč ali kisikov konvertor predhodno pripraviti. To še nadalje poceni stroške vložka, ker imajo takšni materiali nizko ceno.

Visok delež starega železa v vložku ima tudi svojo negativno stran. Gre za škodljive elemente, ki se v njem nahajajo (baker, kositer, krom, nikelj), ki večkrat onemogočajo izdelavo tistih kvalitet, ki imajo postavljeno nizko zgornjo mejo za te elemente. To težavo je mogoče premagati edino tako, da določimo za posamezne kvalitete takšen vložek oziroma razmerje slabega ter dobrega starega železa in grodlja, ki je iz tehnoloških razlogov možen. Na ta način lahko večje stroške vložka pri zahtevnejših kvalitetah nadomestimo s cenejšim vložkom pri navadnih kvalitetah, ki ga tudi tehnološko prenesejo.

Bodoči razvoj obločnih električnih peči bo šel brez dvoma v smeri velikih zmogljivosti in transformatorjev velikih moči. Zato lahko računamo na transformatorje do 100.000 KVA, premere kot la 6 — 8 m in vložkom do 200 ton al. celo več.

THOMASOV KONVERTOR

Thomasov konvertor je igral v zgodovini modernega jeklarstva važno vlogo. Spodnja tabela kaže proizvodnjo v milijonih ton in odstotkih skupne svetovne proizvodnje za razdobje od leta 1900 do 1966:

leto	milijon ton	%
1900	2,0	16,5
1910	14,0	22,4
1920	18,2	19,8
1930	24,0	17,1
1940	28,0	15,0
1950	19,6	10,2
1960	38,5	11,3
1966	33,3	7,0

Thomasov konvertor predeluje grodelj z vsaj 1,7 % fosforja. Zato je primeren agregat za proizvodnjo navadnih vrst jekla, ki vsebuje več fosforja in tudi dušik. V zadnjih letih se poleg zraka vpihuje v te konvertorje tudi kisik, kar izboljša kvaliteto proizvedenega jekla.

Kljub vsemu lahko smatramo, da je Thomasov konvertor svojo vlogo odigral. Novih Thomasovih jeklarn ne gradijo več, obstoječe pa bodo še nekaj časa obratovale. To velja posebno za tiste Thomasove jeklarne, ki so jih zgradili po drugi svetovni vojni ter so sorazmerno moderno opremljene.

Zato bo bodoča usoda Thomasovih konvertorjev podobna usodi SM peči. Samo s to razliko, da bo njihovo življenje po vsej verjetnosti krajše kot lahko računamo za SM peči.

KISIKOV KONVERTOV

Postopek proizvodnje jekla v kisikovih konvertorjih se je pričel uveljavljati po letu 1950. Vendar je v tem kratkem času, odkar obstaja, napravil v proizvodnji surovega jekla pravo revolucijo.

Dejansko se je začela prava ekspanzija kisikovih konvertorjev z ozirom na naglo povečanje proizvodnje po letu 1960. Zato je zanimiva tabela, iz katere je razvidno naraščanje proizvodnje v tem obdobju v milijonih ton in odstotkih glede na svetovno proizvodnjo:

leto	milijon ton	%
1960	13,6	4,0
1961	18,7	5,2
1962	26,0	7,0
1963	37,2	9,6
1964	57,5	13,1
1965	78,7	17,2
1966	110,4	23,4

Iz tabele vidimo, da je proizvodnja v kisikovih konvertorjih skokoma naraščala, posebno v zadnjih treh letih. Če pogledamo še države, vidimo, da sta daleč na prvem mestu ZDA in Japonska, ki sta proizvedli v letu 1966 30,7 oziroma 29,9 milijona ton surovega jekla v kisikovih konvertorjih. V ZDA predstavlja ta številka 24,7 % celotne proizvodnje in v japonskih železarnah celo 62,6 %.

Glavna prednost kisikovih konvertorjev je kratek čas od šarže do šarže in s tem velika storitev. V 50 tonskem LD konvertorju traja šarža okoli 40 minut in v 200 tonskem okoli 60 minut. To pomeni, da ima 50 tonski konvertor storitev 75 t/h in 200 tonski konvertor 200 t/h. Pri postopkih za predelavo Thomasovega grodlja (LD-AC, OLP, LDK) so storitve zaradi zahtevnejše tehnologije za 20 do 25 % manjše. Precej manjšo storitev ima tudi Kaldo konvertor, ki pa ga zaradi znanih nerešenih težav z obzidavo in mehansko konstrukcijo, danes skoraj ne gradijo več.

Največje LD konvertorje so postavili do zdaj v italijanski železarni Taranto ter v železarni Great Lakes Steel Co., ZDA. V obeh slučajih imata konvertorja zmogljivost 300 ton in je možno proizvesti s takšnim konvertorjem letno nekaj manj kot 3 milijone ton surovega jekla.

V ekonomskem pogledu ima kisikov konvertor zaradi visoke storitve zelo nizke predelovalne stroške. Slabša je situacija z vložkom, ker v kisikov konvertor zaradi tehnoloških pogojev ni mogoče zakladati več kot 30 % starega železa. Ostanek je grodelj in to ima za posledico višje stroške vložka. Zato je kisikov konvertor posebno ugoden agregat takrat, kadar imamo na razpolago grodelj iz lastnih plavžev. Najbolj značilen primer za to so japonske železarne. Vse so postavljene ob morju in to omogoča cenen prevoz visoko kvalitetne železove rude iz prekomorskih dežel. To rudo dobro pripravijo in predelajo v modernih plavžih ob nizki porabi koksa v cenen grodelj. Ta grodelj potem uporabijo kot vložek za kisikove konvertorje.

Kisikov konvertor bo brez dvoma nadaljeval s svojo ekspanzijo tudi v naslednjih letih. Če upoštevamo, koliko novih jeklarn je že sedaj in bodo še v bližnji prihodnosti v gradnji, lahko računamo, da bo dosegla proizvodnja kisikovih konvertorjev v letu 1970 okoli 200 ton surovega jekla letno. Velikost teh konvertorjev pa zaradi določenih mehanskih in metalurških težav v bližnji prihodnosti verjetno ne bo prekoračila šarže 300 ton.

PROIZVODNJA SUROVEGA JEKLA V ŽELEZARNI JESENICE

V jeklarni naše železarne imamo sedem SM peči ter 60 tonsko in 8 tonsko obločno električno peč. Drugo 60 tonsko električno peč gradimo in bo pričela obratovati predvidoma v sredini leta 1968.

Glede na sedanje stanje in predviden razvoj v svetovni tehnologiji proizvodnje surovega jekla se postavlja vprašanje, kakšne so možnosti in potrebe v zvezi z agregati v naši jeklarni.

SM peči v martinarni obratujejo od pričetka leta 1966, ko je pričela obratovati nova kisikarna, z večjo uporabo kisika za pospeševanje izgorevanja in oksidacijo taline. Poraba kisika se giblje okoli 22 Nm³/t proizvedenega jekla. S tem smo uspeli povečati storitev peči do takšne mere, da lahko dosežemo potrebno normalno proizvodnjo z obratovanjem petih in delno celo štirih peči. Prej jih je namreč stalno obratovalo šest. Tudi ekonomski izračun kaže, da je uporaba kisika kljub manjši vzdržnosti obzidave pri določeni proizvodnji rentabilna.

Vendar takšne storitve kot bi jo ta poraba kisika dejansko lahko zagotovila, v naši martinarni ni mogoče doseči. Glavni vzrok je poleg drugega počasnejše zakladanje kot ga večja poraba kisika dejansko zahteva. Povečati hitrost zakladanja znatno čez sedanjo, ne bo mogoče, ker bi to zahtevalo večja vlagalna korita, močnejše vlagalne stroje in zamenjavo nosilne konstrukcije podesta pred pečmi. Zato se bomo morali zadovoljiti tudi v bodoče s storitvijo SM peči, ki bo nekoliko slabša kot bi sicer pri ugodnejših obratovalnih pogojih lahko bila.

Vprašanje ekonomike naše martinarne je ozko povezano tako s predelovalnimi stroški kakor tudi stroški vložka. Na predelovalne stroške vpliva predvsem višina proizvodnje oziroma storitev. Zato si na tem področju ne moremo obetati posebnega izboljšanja ekonomike, ker se tudi storitev ne bo bistveno povečala. Delno bomo lahko še dosegli določeno izboljšanje takrat, ko bomo vlivali samo brame in ingote za valjarno Bela in ne kombinirano z malimi ingoti za težko proga kot sedaj. To bo odstranilo zadnje ozko grlo v livni jami, omogočilo povečanje storitve in znižanje stroškov za delo v livni jami.

Končna posledica tega bo še nadalje znižanje predelovalnih stroškov, ki pa bodo za našo željeno ceno surovega jekla še vedno previsoki.

Druga stran ekonomike martinarne so stroški vložka. To je tisti del stroškov za proizvodnjo surovega jekla, kjer je možno doseči znatno izboljšanje. Ker mora naša država uvažati staro železo iz držav za konvertibilno valuto (ZDA in Zahodna Evropa), železovo rudo pa imamo doma, je vedno in bo tudi v bodoče obstojala tendenca, da je v vložku SM peči več grodlja kot bi bilo sicer ekonomsko normalno. To bo naša Železarna še posebno občutila po končani rekonstrukciji plavžev, ko se bo njihova proizvodnja znatno dvignila. Takrat bo grodlja za SM peči še več na razpolago kot ga je danes. Ker bo ta grodelj sicer cenejši kot danes, vendar še vedno drag za proizvodnjo cenenega jekla, je situacija jasna.

Če bi hoteli v bodoče pri vložku z visokim odstotkom grodlja proizvajati po zmerni ceni surovo jeklo, bi morali znatno znižati predelovalne stroške. To pa pri obstoječih SM pečeh ne bo več bistveno mogoče. Zato ostane edina rešitev, da zgradimo dva kisikova konvertorja, ki bosta z nizkimi predelovalnimi stroški omogočila iz vložka z visokim odstotkom grodlja proizvodnjo kvalitetnega in cenenega surovega jekla. Takšna odločitev je za našo situacijo edino možna in tudi ekonomsko upravičena. Če bi najeli posojilo, potrebno za gradnjo konvertorjev, bi ga lahko samo z znižanimi predelovalnimi stroški odplačali v nekaj letih.

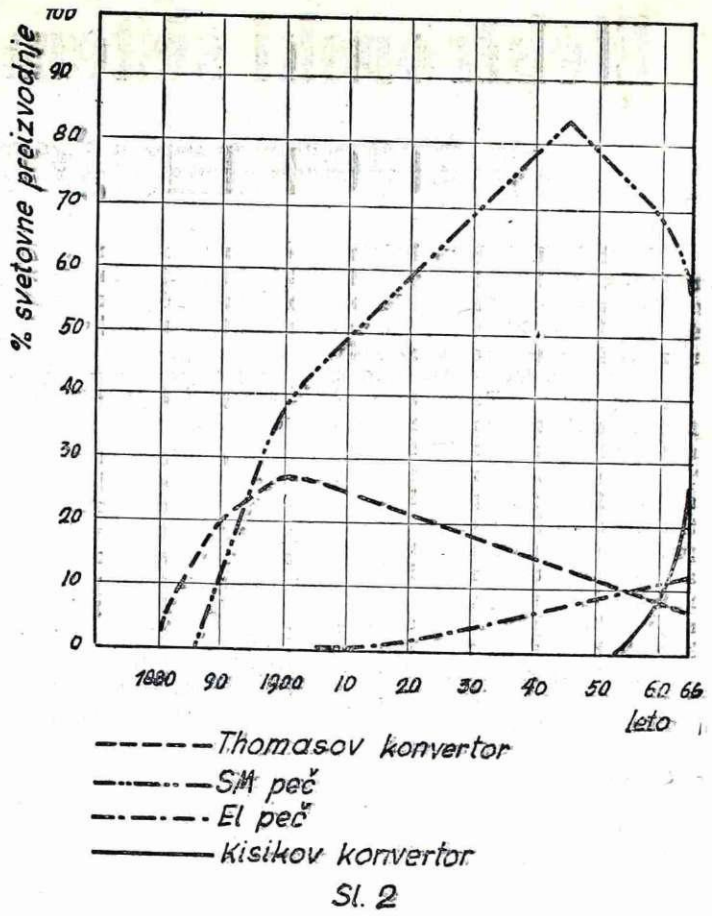

Sl. 2

Morda bi prišla v poštev namesto LD konvertorja tudi Tandem peč. Vendar za takšno odločitev je zaenkrat na razpolago še premalo obratovalnih in ekonomskih podatkov. Verjetno bo do takrat, ko se bo treba dokončno odločiti za ta ali oni kisikov agregat, tudi situacija s Tandem pečjo in morda še z najnovejšim kisikovim »Spray — postopkom« (o katerem smo v našem tedniku že pisali) popolnoma jasna. Zato bo takrat tudi odločitev možna in lažja.

Če upoštevamo sedanjo situacijo in bodoči predvideni razvoj na področju proizvodnje elektro jekla, potem je tudi nabava obeh 60 tonskih električnih obločnih peči upravičena. S temi pečmi je možno proizvajati tako legirana in kvalitetna, kakor tudi navadna jekla. Pravilna politika uporabe starega železa oziroma vložka, ki ustreza proizvodnemu programu, nam zagotavlja tudi ekonomsko upravičenost obeh agregatov. Sedanja praksa namreč kaže, da so predelovalni stroški 60 tonske električne obločne peči pri normalnih pogojih obratovanja že skoraj enaki predelovalnim stroškom SM peči. Če upoštevamo dejstvo, da zaradi ozkega grla v livni jami in zastojev zaradi konic električnega toka pri tej peči še nismo dosegli optimalne storitve, potem lahko realno računamo, da bodo po prehodu na vlivanje velikih blokov in odstranitvi konic predelovalni stroški zaradi večje proizvodnje še bolj padli. Kot sem omenil že prej, je mogoče na obločni električni peči večje zmogljivosti ekonomsko uspešno proizvajati tudi navadne vrste jekla. Treba je samo uporabiti slabše vrste starega železa, ki je tudi cenejše. S tem je možno doseči kompenzacijo za nižjo finančno vrednost proizvedenega surovega jekla. Realno lahko računamo, da bo potem, ko bo zgrajena še druga 60 tonska električna obločna peč, proizvajala ena izmed obeh samo kvalitetna in legirana jekla, druga pa poleg kvalitetnih tudi navadna. V vsakem primeru pa bo treba prilagoditi proizvodnemu programu tudi sestavo vložka, ki bo s tem postal poleg storitve glavni regulator ekonomičnosti obeh agregatov.

ZAKLJUČEK

Če upoštevamo vsa zgoraj navedena dejstva, potem bi morala jeseniški jeklarna izgledati v bodoče takole:

Dva 50 tonska kisikova oziroma LD konvertorja bi nadomestila SM peči, odkaterih bi pet, ki so že zelo izrabljene, odstranili. Pustili bi samo dve 80 tonski SM peči, ki sta bili zgrajeni po letu 1950. Ti dve SM peči bi ostali za rezervo v slučaju, če bi za eno ali obe 60 tonski obločni električni peči za daljše obdobje ne bi bilo na razpolago električnega toka. Normalno pa bi obratoval eden izmed konvertorjev, ki bi porabil ves raztaljeni grodelj s plavžev ter obe električni peči. Na ta način bi bila končna proizvodna zmogljivost jeseniške jeklarne 400.000 ton LD in 200.000 ton elektro jekla ali skupno 600.000 ton letno. S tem bomo dosegli tako v proizvodnem kakor tudi kvalitetnem smislu naš želeni in možni cilj.

Inž. Avgust Karba

Elektronski sistem IBM/360 v železarni Jesenice

Vse bolj in bolj prehajamo v obdobje, ko nam je pomoč elektronskih sistemov pri obdelavi množice informacij vse bolj nujno potrebna. Neizprosno se uveljavlja tretji princip dialektike, ki pravi, da neka kvantiteta s svojo rastjo nujno prehaja v neko novo kvaliteto.

Čas po drugi svetovni vojni velikokrat radi imenujemo drugo industrijsko revolucijo. Pri tem mislimo v prvi vrsti na odkritja na področjih atomske energije. Vendar pa upravičeno smemo smatrati, da so bolj umestna tista mnenja, ki pravijo, da je druga industrijska revolucija okarakterizirana na področju elektronike. S tem se ne misli na področje klasične elektronike — kot je na primer telefonija — ampak na elektronske sisteme, elektronske računalnike. Elektronski računalniki spadajo pravzaprav v neko širše znanstveno področje, ki se imenuje kibernetika. Kibernetiko lahko imenujemo nauk o upravljanju s stroji in drugimi mehanizmi. S tem, ko pravimo mehanizmi, ne mislimo samo na tehnične mehanizme, ampak prav tako tudi na družbo. S tem spoznamo, da kibernetika ni veda, ki posega samo v tehniko, ampak tudi v vsa druga področja znanosti. Po metodah, ki jih kibernetika uporablja za obdelavo problemov na svojem področju, pa jo uvrščamo v sfero matematike.

Nenehen porast informacij se pojavlja tudi v našem podjetju. S tem pa se seveda veča tudi potreba po njihovi obdelavi in interpretaciji, kajti informacija brez nadaljnje obdelave in interpretacije ostane sterilna, torej nekoristna. Da bi tudi v Železarni mogli zadostiti tej potrebi — in se hkrati vključili v tok časa — in da bi informacije mogli kar najbolj izkoristiti, je bilo sklenjeno, da se za potrebe podjetja nabavi moderni elektronski sistem. Po razpravi in pretehtavanju raznih možnosti in variant smo se odločili za elektronski sistem IBM/360. Tako bodo stari klasični stroji firme IBM zamenjani z novimi, najmodernejšimi elektronskimi stroji.

IBM sistem 360 predstavlja vsestranski sistem za obdelavo podatkov, ki je v enaki meri primeren za obdelavo problemov tako ekonomske, tehnične in znanstvene narave. Model IBM SISTEM 360 ima več variant, ki se medsebojno razlikujejo po hitrosti glavnega spomina, velikosti registrov in po možnostih simultane obdelave. Vendar pa nas ta ugotovitev nikakor ne sme navesti na mišljenje, da so programerji s temi dejstvi prizadeti. Posamezne centralne enote dovoljujejo najrazličnejše delovne hitrosti, kar omogoča prilagajanje v zelo velikem številu variant. Tako je tudi omogočeno, da se lahko več modelov sistema IBM 360 spoji v en sam multi-sistem.

Razvoj obdelave množičnih podatkov s pomočjo elektronskih strojev zmanjšuje naskok avtomatizacije in racionalizacije v proizvodnji pred avtomatizacijo v upravnih službah. Toda pri tem moramo poudariti dejstvo, da je imela do nedavnega avtomatizacija in racionalizacija v tehničnih službah mnogo večji delež, kakor v službah, ki se ukvarjajo z ekonomskimi problemi. Pri tem pa nikakor ne moremo zanikati dejstva, da so tudi upravne službe te druge vrste te avtomatizacije vse bolj in bolj potrebne: gospodarske zakonitosti nezadržno zahtevajo tako v makroekonomiki kakor tudi v mikroekonomiki vse hitrejše in učinkovitejše obveščanje, kar z drugimi besedami pomeni, da morajo biti informacije vedno hitrejše in vse bogatejše po vsebini. To dejstvo lahko razumemo, če se ob tem zavedamo, da je za hitro in pravilno ukrepanje v gospodarskih vprašanjih bistvene važnosti, ki jo razumemo predvsem v hitrosti in natančnosti informacij o dejanskem stanju. Lahko rečemo, da je to tekmovanje s časom in s pomočjo elektronskega sistema nam uspeva, da ta boj v dobršni meri odločamo v našo korist. Mislimo, da ravno ta moment v celoti in popolnosti opravičuje v nabavo elektronskega sistema vložen denar. Res je sicer, da so predvsem v prvi fazi z elektronskim sistemom vezani precej visoki stroški na eni strani in pomanjkanje izkušenj za čim boljše izkoriščanje strojev na drugi strani. Toda pri vsem tem se moramo zavedati, da so to žrtve, ki jih je nujno treba utrpeti, da bi se mogli vključiti v zahteve sedanjega časa.

Zgodovinski razvoj elektronskih računalnikov moremo v glavnem razdeliti v tri faze. Prvo obdobje predstavljajo računalniki, ki so imeli za osnovo delovanja elektromehanske principe. To vrsto računalnikov ne odlikuje posebno velika hitrost. Te odlike v primerjavi z današnjo generacijo elektronskih sistemov tudi nima druga generacija računalnikov. Tretja generacija elektronskih sistemov — med te spada tudi elektronski sistem IBM 360 — pa je osnovana na najmodernejših elektronskih principih. To so predvsem principi: elektro-akustični spomini, katodne cevi in magnetni obročki, v strokovni literaturi imenovani torusi.

Prehod od mehanske osnove na elektronsko je omogočil neverjetno hitrost v obdelavi množičnih podatkov: mehanična številčna kolesa so zamenjali elektronski elementi. Elektronski elementi pa delujejo na osnovi elektro magnetnih principov, za katere je značilno, da zavzemajo lahko samo dve stanji. Primer za to je pozitivni in negativni električni impulz, aktiviranost ali neaktiviranost elektronskega elementa. Omenjena lastnost elektronskih elementov pa je nujno zahtevala rešitev tudi v matematično-teoretičnem smislu: dekadni številčni sistem je bil zamenjan z dvojniškim — binarnim sistemom. Ta sistem se v praksi z drugim imenom imenuje tudi diadika. Za ta sistem je značilno, da pozna samo dva številčna znaka 0 in 1. Ne smemo misliti, da je omenjeni številčni sistem iznajdba našega časa. Če pregledujemo zgodovino matematike, potem bomo našli, da so ta sistem uporabljali že pred 2000 leti Kitajci. Tako se je zgodilo, da je najpreprostejši številčni sistem postal osnova najmodernejšim izumom našega časa. Z vpeljavo binarnega sistema je bilo omogočeno, da se informacije v elektronskem sistemu predstavljajo s pomočjo električnih impulzov, ki se registrirajo in štejejo v tokovnih krogih.

Elektronski računalnik sestavljajo naslednje enote:

1. vstopna enota — skozi njo se uvajajo podatki in programi;
2. spomin — v njem se hranijo vsi vmesni rezultati, podatki in program dela;
3. aritmetična enota — v njej se opravljajo vse aritmetične in logične operacije;
4. avtomatična enota — skrbi za avtomatično delo in uravnavanje stroja;
5. izstopna enota — posreduje nam končni rezultat obdelave.

Shematični prikaz delovanja elektronskega sistema ima takle izgled:

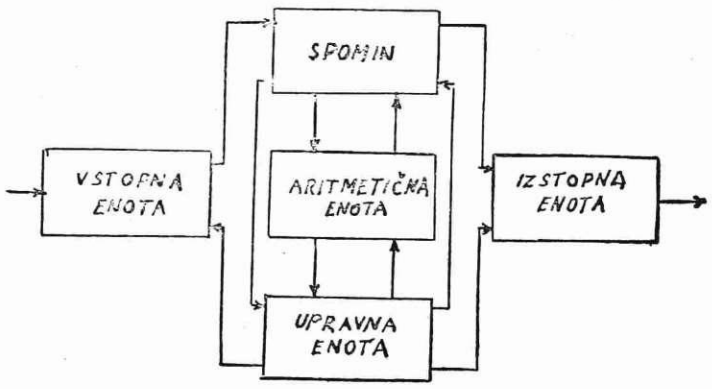

Elektronski računalnik pogosto imenujemo tudi z imenom elektronski možgani. Vendar ta primerjava ni upravičena: če primerjamo elektronski stroj s človeškimi možgani, potem moramo seveda pripomniti, da so elektronski sistemi zelo majhni možgani. Razlika je v tem, da elektronski računalnik lahko dela samo po strogo formaliziranih programih, človeški možgani pa niso vezani na te stroge formalizme.

Na osnovi prejšnjih izvajanj smo spoznali, da elektronski računalnik izvaja v skrčenem prikazu naslednje operacije:

1. čita,
2. memorira,
3. prinaša logične odločitve,
4. računa,
5. piše.

Če se zdaj vprašamo, v čem je torej bistvo in prednost elektronskega sistema, potem bomo ugotovili, da je njegova prednost in bistvo v neverjetni, da, skoraj nezaslišani hitrosti. Ta histrost je kot smo že omenili osnovana na elektronski rešitvi. Znano je, da imajo v ZDA že računalnik, ki v sekundi izračuna 20.000 vsot desetmestnih dekadnih števil. Na osnovi prikazanih izvajanj o sposobnosti elektronskega računalnika pa ne smemo sklepati, da je s tem zmanjšana potreba po strokovnjakih raznega tipa, tako po matematikih, inženirjih, ekonomistih, programerjih in drugih. To dejstvo je povsem razumljivo, če se zavedamo, da stroj opravlja samo formalno, rutinsko delo. Da bi pa stroj mogel opravljati svoje funkcije, mu mora strokovnjak pripraviti programe, po katerih naj se odvija obdelava v njegovi notranjosti.

Hitrost, ki jo zmorejo elektronski računalniki, nam je tako dala povsem nove možnosti pri obdelavi raznovrstnih podatkov — informacij. S tem so se seveda pojavile tudi povsem nove možnosti za uporabo posameznih računskih metod. Tako postopoma izginja razlika v časovnem oziru med obdelavo majhne količine podatkov in velike količine podatkov.

Pred zaključkom tega kratkega okvirnega pregleda lastnosti in možnosti uporabe elektronskih sistemov povejmo še, da so se elektronski računalniki že močno uveljavili v tehniki, ekonomiji, medicini, da, celo v psihologiji. Računalniki so po vloženih programih zmožni izvajati vsakovrstne dejavnosti — zmožni igrati šah in raznovrstne druge igre.

dipl. oec. Janez Ločniškar

Tehnološka priprava dela

Ker se v zadnjem času večkrat omenja tehnološka priprava dela, kadar govorimo o pravočasnih ali prepoznih dobavah materiala našim kupcem, želimo seznaniti vsa vodstva obratov in služb o sistemu našega dela. Predvsem hočemo poudariti neenotnost obravnavanja in obdelave naročil, kadar gre za izredne dimenzije ali nove kvalitete. Neenotnost se kaže v tem, da komercialne službe (izvoz in prodajni oddelek) nimajo enotnega kriterija pred lansiranjem naročila. Pri tem se enkrat obračajo na obratovodstva, ne glede na to ali gre za problem dimenzije ali kvalitete, drugič na OTK, RO ali pripravo dela. Še večji nered pa nastane, ko se določa termin izdobave: Ni dovolj, da obratovodstva postavljajo termine, te je potem treba zasledovati in zagotoviti dotičnemu obratu ustrezen vložek. Od tod izvirajo očitki, češ saj so se v obratu strinjali z rokom dobave, pa naročilo vseeno ni bilo pravočasno izpolnjeno. Red, ki smo ga hoteli z reorganizirano pripravo dela vpeljati, ne moremo držati zaradi zgoraj navedenih ugotovitev.

Naročila naj dobivajo normalno referenti PD v obratih, dokler ne bomo rešili res prave tehnološke obdelave prek computerjev. Rok dobave, zlasti v primerih, ko gre za kratke termine in intervencije v že tekočih programih, določi tehnolog PD skupaj z obratovodjem. To je potrebno zaradi tega, ker je vsako naročilo tehnološko povezano z dvema ali več obrati, nad tem pa ima pregled edino tehnolog; obratovodja mora biti sporazumen z rokom dobave, predvsem pa obveščen z internimi roki dobave vložka. Pretirano je zahtevati rok dobave od referenta PD v obratu, če nima za dano naročilo ustreznega vložka že na zalogi. Referenti PD so odgovorni za vse faze dela v obratu, ki ga obdelujejo. Za to so dolžni napraviti ustrezajoče spiske po rokih izdobave, programsko vključiti naročila tako, da bo izdobava zagotovljena.

Obratovodstva morajo svojo kartonsko službo urediti tako, da o izpadli proizvodnji, med ali na koncu tehnološkega postopka, takoj obvestijo referenta PD. OTK naj javlja vse prekvalifikacije tehnologom, ki so dolžni vsako spremembo takoj izvesti v praksi.

Naša ustna anketa

Enotne želje naših delavcev

Ob koncu letošnjega, za naš delovni kolektiv dovolj kritičnega leta, je bila naša edina želja v naši ustni anketi zvedeti od nekaterih naših sodelavcev, kakšne so njihove novoletne želje ob nastopanju novega leta 1968.
VPRAŠANJE: Kakšne so vaše novoletne želje in kaj pričakujete od nastopajočega novega leta?

ODGOVARJAJO:

JOŽE ŠTEPEC, topilec na plavžu, zaposlen v Železarni 14 let: »Pridružujem se vsem tistim članom našega kolektiva, tako v obratu, kakor v Železarni, ki želijo, da bi Železarna bolj uspešno kot letos izpolnjevala svoje naloge. Da bomo lahko to dosegli, se bomo morali vsi potruditi, kajti le z boljšim delom bomo uspeli urediti sistem nagrajevanja oziroma osebnih dohodkov. Vsem članom kolektiva in njihovim svojcem želim v prihodnjem letu predvsem zdravja, veliko sreče in zadovoljstva.«

JAKOB MLAKAR, topilec na plavžu, zaposlen v Železarni 15 let: »Tudi jaz se pridružujem sodelavcu in njegovim željam, zlasti še, ker vem, da je od položaja ter uspehov celotnega železarskega kolektiva odvisno, kako bomo živeli in napredovali. Poleg sreče, zdravja in zadovoljstva v novem letu 1968 želim, da bi napredovali na vseh področjih. Premostiti bo treba težave, v katerih se sedaj nahajamo, s težavami pa se bomo morali spoprijeti vsi, od prvega do zadnjega v Železarni.«

ANDREJ ZALOKAR, vlagalec v martinarni, zaposlen v Železarni 21 let, od tega v martinarni 15 let: »Želim, da bi se ne ponovilo letošnje leto oziroma problemi, s katerimi smo se srečali v letošnjem letu. Predvsem želim, da bi v novo leto 1968 stopili z bolj jasnimi perspektivami za prihodnje. Čimprej bo treba prebroditi krizo. To nam bo uspelo tako, da bomo do maksimuma izboljšali organizacijo dela, uvedli nove tehnološke postopke ter postavili na odgovorna mesta sposobne ljudi. Brez dobre proizvodnje in delovne discipline ne bomo dosegli željenih uspehov, kaznovati pa bo treba vse tiste, ki še marsikje povzročajo družbeno zlo.

Osebno si želim, da bi bil zdrav ter da bi tudi v prihodnjem letu v naši družini vladalo zadovoljstvo ter da bi živeli tako kot mora živeti družina v socialistični družbi.«

ALOJZ KOMAC, pomočnik topilca v martinarni, zaposlen v martinarni 20 let: »Sedaj v martinarni obratujemo z manj pečmi. Želim, da bi prihodnje leto uvedli obratovanje s petimi pečmi ter uspeli vse naše izdelke plasirati na tržišče. Ne smem pozabiti na kvaliteto izdelkov, kajti večja prodaja kvalitetnih izdelkov pomeni tudi večjo finančno realizacijo, kar se izraža v boljših osebnih dohodkih za nas vse. Zelo pomembni so medsebojni odnosi v kolektivu. S tem hočem reči, da bi si morali drug drugemu bolj pomagati in sodelovati.

Sebi in družini želim zdravja in veliko sreče. Prav tako želim, da bi bil moj osebni dohodek tak, da bi lahko poravnal vse obveznosti, ki jih imam do hiše.«

HINKO LUŽNIK, VEN — Bela, zaposlen v Železarni 6 let: »Kakor drugi moji sodelavci, tako želim tudi jaz, da bi se v letu 1968 izboljšal položaj na vseh področjih. To nalogo bomo lahko izpolnili z večjim prizadevanjem na vseh delovnih mestih. Bolj kot doslej bodo morale biti prizadevne tudi posamezne službe, ki so zadolžene za prodajo izdelkov ter za pravočasno dobavo surovin, ki so nam za normalni proizvodni proces nujno potrebne.

Za kulturno prosvetno dejavnost bo potrebno večje razumevanje s strani merodajnih forumov, želim pa tudi, da bi bil dom družbenih organizacij na Javorniku čimpreje dograjen, saj bi bilo tako članom našega kolektiva, ki stanujejo na Javorniku, omogočeno, da se v večji meri vključijo in aktivno delajo na področju kulturno prosvetne dejavnosti.«

TONE MARČIČ, strojni ključavničar v martinarni, v Železarni zaposlen 6 let: »Kot delavec mlajše generacije pričakujem, da se bo v načelu uresničevanja gospodarske in družbene reforme močneje slišal glas mladih, ki so zaposleni v naši Železarni. Enkrat za vselej naj najdejo skupni jezik prodajni in nabavni oddelek in tehnološka priprava dela, da ne bomo imeli primerov, na katere so komunisti opozorili na nedavnem zboru v dvorani Čufarjevega gledališča.

Prej sem omenil mlade v proizvodnji, ne smem pa pozabiti tudi mladih, ki delajo v Železarni in stanujejo v samskih domovih.

Upam, da se jim bo v letu 1968 izpolnila želja, da bodo ponovno dobili samoupravne organe, to je abonentske odbore. Preko njih bodo lahko reševali številna vprašanja, ki se tičejo njihovega življenja po opravljenem rednem delovnem času. Svojim sodelavcem želim v letu 1968 mnogo sreče, zdravja in zadovoljstva.«

ZDRAVKO FOGAČNIK, socialni delavec na kadrovskem oddelku, v Železarni zaposlen 26 let :»V sedanjem položaju bo treba utrditi organizacijo dela in še posebej poudariti pravilno kadrovanje, skladno s sklepom nedavnega zbora komunistov.

Zlasti bo treba pravilno razporediti zaposlene po že znanem načelu: »Vsak naj dobi mesto, za katerega je sposoben«. Organizacijo dela bo treba izpolniti, da bo čas, ki ga vlagamo v proizvodnjo res racionalno izkoriščen.

Smatram za nujno, da se delavski svet Železarne kot najvišji organ samoupravljanja dokončno izjasni o organizaciji zdravstvene službe, ali bolj konkretno, da obrazloži svoje stališče k položaju obratne ambulante, kakršnega naj bi imela v novoustanovljenem zdravstvenem domu. Jasno je, da bodo delovne organizacije tudi v prihodnje dolžne sofinancirati zdravstveno preventivo, zato je prav da se tudi izjasnimo kakšno mesto jim bomo dali v Železarni.

Vsem želim zlasti zdravja, delovnih uspehov, še posebej pri premagovanju trenutno najbolj kritičnih zadev pri plasiranju naših izdelkov na tržišča.«

SMOLEJ ZDRAVKO — prodajni oddelek

Vsekakor želim, da se tržna situacija v prihodnjem letu obrne v prid naši Železarni. Poleg naših prizadevanj bomo potrebovali razumevanje vseh odgovornih faktorjev v republiškem in zveznem merilu in želim, da bi poostreni gospodarski ukrepi, ki zahtevajo predvsem od proizvajalcev skrajne napore, dobili svoj odraz tudi pri vseh, ki so poklicani in odgovorni, da rešujejo današnjo gospodarsko problematiko. V letu 1968 pričakujem in upam, da se bo stanje v Železarni izboljšalo, da se bodo nekateri medsebojni odnosi popravili in da bo kolektiv Železarne s skrajnim naporom prebrodil krizo. Pričakujem, da bodo naši kupci v naslednjem letu še bolj zadovoljni z dobavnimi roki in kvaliteto naših izdelkov, to pa je že zagotovilo za uspešno poslovanje.

MIRO LAH — orodni ključavničar v žebljarni, v Železarni zaposlen 21 let: »Pričakujem in želim, da bo uspelo zagotoviti za leto 1968 dovolj naročil, s čemer bi izboljšali sedanji položaj. To še prav posebno velja za žebljarno, kjer sem zaposlen. V korist obratu in delovne skupnosti Železarne bo, če bomo obratovali s polno zmogljivostjo. S kvalitetnim delom bomo lahko obdržali ugled, ki ga ima naša Železarna tako doma, kakor tudi v svetu. Vso pozornost bo treba posvetiti rekonstrukciji, saj prav v sedanjem obdobju zaključujemo prvo fazo. Kar zadeva rekonstrukcijo našega obrata, je zaenkrat odprto še vprašanje čistilnice in zavijalnice in bo to naloga za prihodnje leto, ki jo bo treba tudi uspešno opraviti.«

-or

Šarže v martinarni in elektrojeklarni naroča izključno le tehnolog za jeklarno. Z naše strani je zato nedopustno, da kdor koli naroča polfabrikat ali bloke mimo TPD, ker nam s tem ruši program dela. Prav tako ne bo z naše strani naročena nobena nova kvaliteta ali poskusna šarža, ne da bi bil obveščen odgovorni sodelavec RO-ja.

Posebno pozornost posvečamo izvozu, ki bo v mesecu januarju dosegel 30 % naše celotne blagovne proizvodnje. Vse konsultacije glede kvalitetnih zahtev in rokov izdobave izvršijo tehnologi, vsak za svoje področje. Vse posebne zahteve in tehnološke postopke razčistijo tehnologi z odgovornimi strokovnjaki v obratu, RO-ju in OTK-ju. Zato od njih dobiva vse tiste podatke, ki vplivajo na izdobavo naročila, kot so slabe neustrezne šarže, rezultati mehanskih in laboratorijskih preiskav (zrno, čistoča itd.).

Posebno grlo predstavlja termična obdelava materiala. Žarilne kapacitete (žarenje, normalizacija, gašenje) razporedi tehnolog valjarn. Obratovodstva so dolžna narediti spiske pripravljenega materiala, ki se pošilja na toplotno obdelavo v drugi obrat, nakar se dolčči prioriteto po stopnji nujnosti (naročnik, rok dobave ali slično).

Opozorimo naj še na prevoz materiala med obrati. Na delovnih sestankih, ki jih imajo po obratih v zgodnjih jutranjih urah, je vselej prisoten tudi referent PD, ki obdeluje dotični obrat. Takrat PD predloži zahteve o spremembah dnevnih programov, opozarja na terminske obveze, urgira nujne pozicije za nadaljnje obrate. Za odpremo v naslednji obrat je zato odgovorna odpremna služba obrata. Pogostne urgence na TPD, da vagoni niso bili pravočasno dostavljeni, da posamezni obrati ne nakladajo ali razkladajo vagonov so nepotrebne, ker ne razpolagamo s potrebno premično ekipo. To kaže samo na to, da osnovna disciplina in čut odgovornosti nista povsod prisotna.

Poudarjamo, da je obdelava naročila oz. lansiranje letega v komercialnem sektorju predolga. Opozoril bi rad samo na češko naročilo debele pločevine, za katerega smo valjali že 14 dni polfabrikat v valjarni Bela (če smo hoteli obdržati 3 pečno obratovanje v martinarni), ko smo dobili odpremne dispozicije oz. naročilo. Podobno je s tujimi naročili za januar, ki do 25. decembra še niso bila vsa v obratu.

Večja povezava med tehničnimi službami, obrati in komercialo naj prinese samo en faktor, ki je potreben za izpolnitev naročila, to je red. Več reda pa pomeni manj dela in večji ekonomski efekt.

-ec

Dragi tovariši

Po dolgem oklevanju in odlaganju sem se iz družinskih razlogov pred štirimi meseci končno odločil za drugo službeno mesto v Ljubljani in sicer pri zastopniškem podjetju KONIM.

Ko je sedaj ob koncu leta nastopil čas odhoda čutim potrebo in dolžnost, da se vsem sodelavcem iskreno zahvalim za sodelovanje skozi štirinajst let dela v Železarni in petnajst let življenja na Jesenicah. Ta čas je bil dokaj pester v našem gospodarskem in družbenem življenju. Zaradi tega ni čudno, če je včasih prišlo tu in tam tudi do različnih mišljenj in stališč.

Ko se poslavljam, sem prepričan, da smo imeli vsi pred očmi vedno skupni interes: napredek Železarne, za boljši jutrišnji dan.

Če kdaj ni bilo kaj prav, mi prosim, oprostite.

Lepa hvala za vse.

Iskreno vas pozdravljam in vam želim srečno in uspešno novo leto.

ZVONE TERŽAN
šef oddelka
za zunanjo trgovino

Naši delavci v prostem času

Prosti čas, ki ni prosti čas

Za našo današnjo novoletno številko Železarja smo za redno rubriko NAŠI DELAVCI V PROSTEM ČASU izbirali sodelavca, ki nima niti svojega konjička, niti ni aktiven športnik ali igralec ali pevec. Pa vendar je v glavnem ves njihov prosti čas posvečen različnim družbeno političnim dejavnostim. Če bi jih vprašali za njihov dejanski prosti čas, to je čas, ki ga običajno uporabljajo ljudje za počitek, bi ga bilo verjetno zelo malo. V današnji rubriki smo izbrali IVA ŠČAVNIČARJA, šefa IBM oddelka naše Železarne.

Tovariš Ščavničar je prišel na Jesenice po osvoboditvi leta 1951, pred tem pa je živel in delal v Ljutomeru, Mariboru, Beogradu in Ljubljani. Od takrat dalje ga srečujemo kot delavca v martinarni in dijaka metalurškega tehnikuma, dve leti kot poklicnega sekretarja občinskega komiteja ZKS ter zopet v Železarni kot šefa IBM oddelka. Poleg dela v organizacijah ZK, smo ga srečali tudi kot predsednika občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev, kot člana UO jeseniške Svobode, v raznih organih samoupravljanja v Železarni in v občini, v raznih komisijah in svetih ter že drugič kot poslanca republiške skupščine. Nekaj časa je delal tudi v Planinskem društvu Jesenice, nekajkrat pa je bil tudi udeleženec triglavske Titove štafete.

Z vsem svojim žarom, znanjem in predanostjo socializmu se je vključil v oblikovanje nove družbene podobe Jesenic in vidimo ga na sejah, sestankih, posvetih, v komisijah, skratka povsod, kjer se kroji in oblikuje nova podoba Jesenic. Ta dejavnost predstavlja tudi večino njegovega prostega časa. V razgovoru mi je povedal, da mu sicer nekaj formalno prostega časa tudi ostane. Tega v večini porabi za izpopolnjevanje na svojem delovnem mestu, za predelavo materialov za seje in sestanke, seveda pa tudi za svojo družino.

Še nekaj me je vodilo k tov. Ščavničarju: zelo bogata knjižnica, ki jo je ustvaril v povojnhi letih. Na svojih knjižnih policah hrani čez tisoč knjig, v glavnem beletristiko, nadalje knjige s področja splošne in literarne zgodovine, filozofije, politično ekonomskih ved in razne enciklopedije. Po njegovih stopinjah že stopajo tudi njegovi otroci, ki skupaj z mamico ustvarjajo svojo mladinsko knjižnico.

Običajno se pri tako zaposlenih starših (žena tov. Ščavničarja je učiteljica in tudi aktivna družbena delavka) javlja problem otrok, njihovega nadzorstva oz. njihove vzgoje in šolanja. Vendar pa tov. Ščavničar z otroki nima nobenega problema. Vsi so v šoli solidni učenci in najstarejšega tudi že srečujemo pri delu v pionirski in mladinski organizaciji ter na raznih akcijah oz. tekmovanjih (pokaži kaj znaš, tekmovanje mladih matematikov, poznavanje prometnih predpisov, tudi v gledališču je že igral). Kljub vsej zaposlenosti, mi je dejal tov. Ščavničar, se mora vedno dobiti čas za pogovore z otroki o vprašanjih, ki spremljajo njihov razvoj in naš čas, pa tudi za oblikovanje njihovega svetovnega nazora. Okrog šolskih vprašanj pa se ukvarja bolj žena. Določen vpliv na oblikovanje svetovnega nazora otrok pa ima tudi bogato založena knjižnica. Tudi sam sem se prepričal o lepi vzgojenosti njegovih otrok. Pri vratih me je namreč zelo vljudno sprejela najmlajša hčerkica in me povabila v dnevno sobo, starejši sin pa mi je že prestregel plašč in ga obesil na obešalnik.

Vsekakor je tako delo kot ga opravlja tov. Ščavničar v prostem času, zelo naporno in utrudljivo in ga v nobenem primeru ne moremo primerjati z aktivno rekreacijo na katerem koli področju. Vendar pa mi je povedal, da mu ni žal, da je ubral to pot in da če bi bil še enkrat mlad, bi ubiral isto pot, le da bi v svoj prosti čas vključil več športne rekreacije. Pomanjkanje telesne razgibanosti in fizične kondicije je dejal, se mi že včasih maščuje pri prehitri utrujenosti in glavobolu.

Vse to delo v prostem času pa tudi na službenem mestu mu je nudilo velike možnosti vpogleda v družbeno politična dogajanja doma in v svetu, vpogleda v funkcionalnost in organiziranost velikih podjetij, v bančniški sistem in drugo. Zaupal mi je, da so ga vse življenje najbolj privlačevali organizacijski problemi in naloge. V tem pogledu pravi, da ga vodita dva smotra, ki se sicer vežeta tako na poklicno delo v železarni, kot na delo v organizacijah in organih v prostem času in sicer: čim bolj podrobno spoznati stroje in naprave ter jih maksimalno izkoristiti in čim bolj spoznali določene organizacijske probleme in sisteme. To delo ga je vedno najbolj privlačevalo in v tem vidi tudi napredek namreč z manj vloženega dela in z večjo organiziranostjo doseči večje rezultate. To obsežno delo pravi, ga je privedlo tudi do določenih znanj in spoznanj; prav to obsežno in pestro delo mu je odprlo širše poglede na stvarnost, razširilo obzorje in naredilo takega kot je. Nič prida mi ne bi pomagalo, je povedal tov. Ščavničar, če bi prebral tisoče knjig, če to ne bi soočil s prakso in preverjal z življenjem.

Mlad ni imel možnosti, da bi se šolal, ker je rastel na vasi v številni družini. Povojni čas in družbene potrebe so ga premetavale iz enega področja družbene politične dejavnosti na drugega. Vendar pa pravi, da je bila to zanj velika šola. Če bi še enkrat prehodil to pot pravi, da bi dodal edinole več rednega šolanja.

Tūdi tako delo, pravi tov. Ščavničar, je neke vrste kot funkcijo očeta pa je treba nekaj znati in mnogo tega znanja mi je dala in mi ga še daje življenjska pot, ki jo hodim, je zaključil najin novinarski razgovor tov. Ivo Ščavničar.

Zbral in napisal
Joža Varl

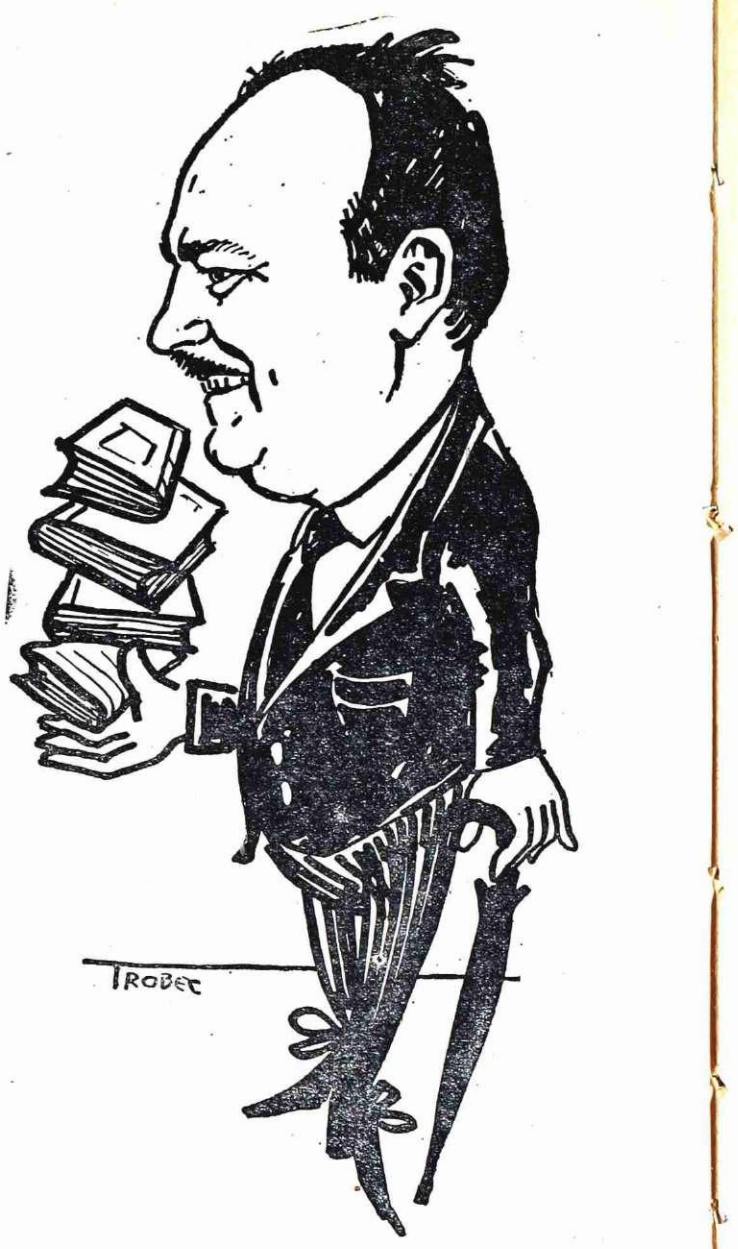

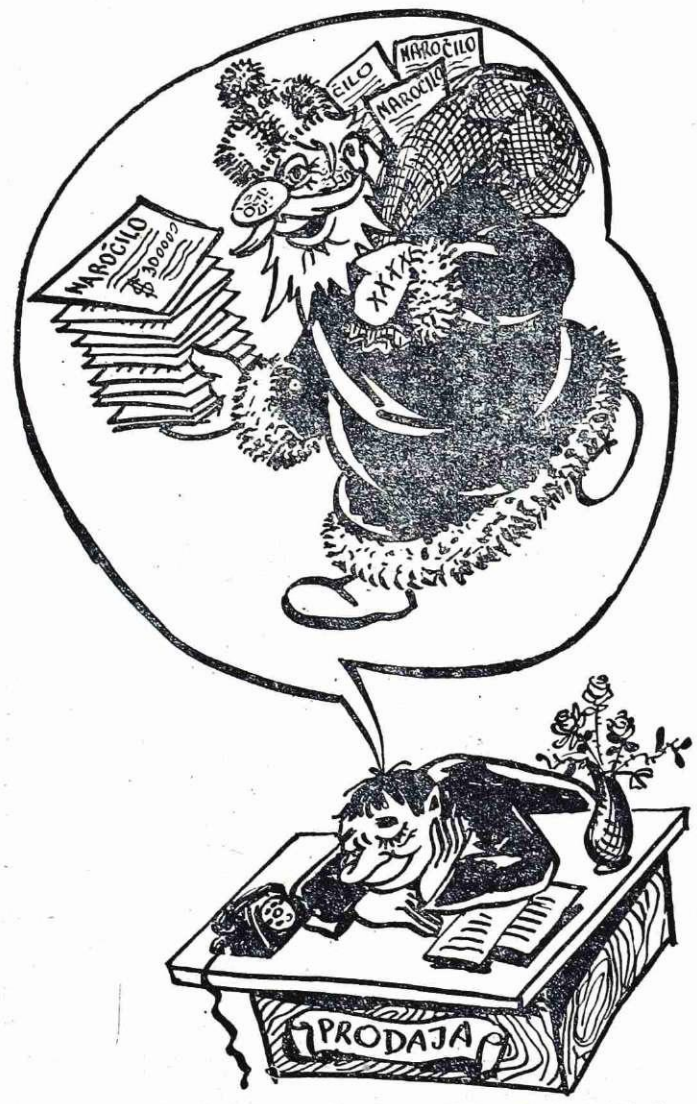

Sanje v novoletni noči ... (vsaka podobnost je izključena, ker se je to lahko zgodilo kjerkoli v kolektivu)

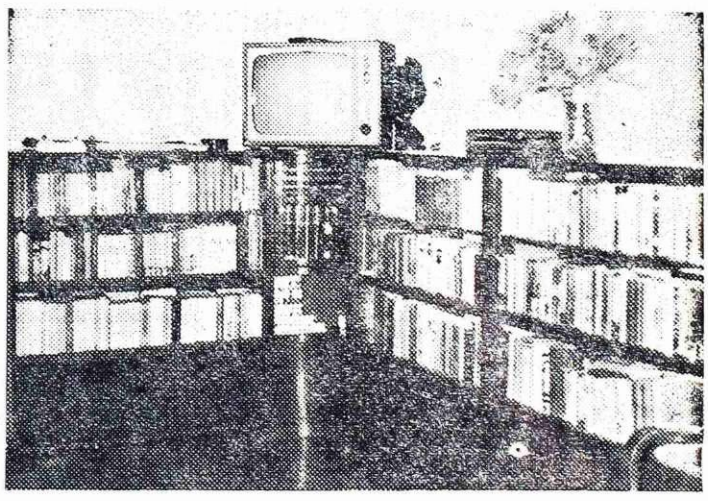

Knjiga, zvesta prijateljica odpira pot v svet, razširja obzorje

Kako nastaja naš Železar

Morda bo za nekatere izzvenel sestavek nekoliko samozavestno, ker pišemo o svojem lastnem delu. Pa vendar se nam zdi prav, da naši sodelavci v kolektivu spoznajo tudi, kako nastaja naš Železar v redakciji. Za ta sestavek pa smo se odločili tudi zato, ker letos prehajamo v deseto leto, ko Železar izhaja kot tednik, oziroma štirinajstdnevnik.

Uredništvo Železarja predstavljajo trije stalni sodelavci: glavni in odgovorni urednik, tehnični urednik in administratorka. Na uredništvu imajo prav tako svoj proizvodni program, ki sicer ni izražen v tonah, pač pa v tipkanih straneh in strogo odrejenih rokih na uro, dan in teden. Zamujen dan in včasih celo ura, pa bi bil lahko kolektiv en teden brez svojega glasila. Da bo bralcem še bolj jasno, moramo poudariti tudi to, da je 85 odstotkov gradiva za posamezno številko odvisnega od prostovoljnega sodelovanja oziroma pisanja zunanjih sodelavcev, ki jih je v glavnem potrebno od številke do številke pridobivati.

Če se naslonimo na letošnjo evidenco, vidimo, da je Železar zaradi praznikov enkrat samkrat izšel na osmih straneh, sicer pa redno izhaja na 12, 16 ali 24 straneh. Zaradi lažjega razumevanja navajamo, da je za številko, ki obsega osem strani, potrebno 40 razprto tipkanih strani materiala, za 12 strani 60 tipkanih strani oz. 2.100 tipkanih vrstic, za 16 strani 80 tipkanih strani ali 2.800 tipkanih vrstic in za obseg 24 strani 120 tipkanih strani oz. 4.200 tipkanih vrstic. Ta obseg sicer lahko rahlo varira navzgor in navzdol, odvisno od števila objavljenih fotografij.

Ves ta obsežen material je potrebno od tedna do tedna zbrati, izbrati to, kar je primerno za objavo, zaradi obsežnosti krčiti, večkrat preverjati podatke in navedbe, korigirati in urediti ter ga v večini primerov prepisati, ker ima tiskarna tudi svoje zahteve. Ob zaključku vsega tega obsežnega dela je treba izdelati še ogledalno sliko, ki služi tehničnemu uredniku in stavcem za oblikovanje Železarja tako kot ga bralci dobijo. V četrtkih se Železar tiska in poleg dokončne uredite je potrebno še enkrat prebrati krtačne odtise in korigirati morebitne tiskarske napake. Šele potem gre glasilo v tisk. Ne zanikamo, da se kljub še tako skrbnemu delu še vrine tiskarski škrat, kajti v enem dopoldnevu preleteti z očmi od 130.000 do 250.000 tiskarskih znakov dopušča tudi to možnost.

V uvodu smo navedli, da je vse delo na uredništvu tempirano na dan in celo uro, ker ima tiskarna prav tako urejen svoj proizvodni program in obveznosti tudi do drugih časnikov in publikacij. Po pogodbi, sklenjeni med Gorenjskim tiskom Kranj in Železarno, mora uredništvo eno tretjino gradiva dostaviti tiskarni v torek do 13.30 ure, drugo tretjino v sredo do 9.30 ure in zadnjo tretjino isti dan do 13.30 ure. Izjemoma lahko v četrtek zjutraj dostavimo še tri tipkane strani materiala. Seveda pa to zahteva tudi redni dotok materiala na uredništvo, kar pa je seveda spet odvisno od že omenjenih 85 odstotkov prostovoljnih piscev.

V letošnjem koledarskem letu, ki statistično še ni povsem zaključeno, je sodelovalo pri Železarju čez tisoč avtorjev (brez ustnih anket), seveda so se posamezniki javljali večkrat s čez 1.800 prispevki. Po vsebini je 56,7 odst. gradiva neposredno s področja Železarne, 30 % s področja komune, vključno s športom, kulturo, zdravstvenim varstvom in drugim, 8,3 odst. odpade na roman, potopise in spomine iz NOB, preostalih 5 % pa na objave, oglase in zahvale. Iz navedenih podatkov, predvsem pa iz podatkov o številu sodelujočih avtorjev lahko povzamemo, da je Železar resnično glasilo kolektiva. Tudi naša bodoča prizadevanja bodo usmerjena v to, da pridobimo še več naših sodelavcev. V nobenem primeru pa s tem bolj tehničnim zapisom nočemo odklanjati kritike, želimo, da bi nam tudi sodelavci povedali svoje mnenje o svojem časopisu.

V sestavku nismo podrobno omenjali še preostalega dela, ki se veže z izdajanjem časopisa (urejanje in arhiviranje gradiva, kartotečna evidenca zunanjih naročnikov, ki jih je 1.680, obračunavanje honorarjev idr.). Omenjali nismo niti naših rednih sodelavcev in dopisnikov, ker to tudi ni bil namen sestavka. Naš osnovni namen je bil prikazati, kako Železar nastaja v uredništvu.

Ob tej priliki pa se iskreno zahvaljujemo vsem številnim sodelavcem in želimo ter prosimo tudi v letu 1968 za njihovo sodelovanje in pomoč. K sodelovanju pa vabimo tudi druge sodelavce, kajti samo tako bo Železar res lahko naš.

Uredništvo

Hvala za dragoceno zgodovinsko dokumentarno gradivo

V tem letu je oddelek delavskega gibanja in NOV pri Tehniškem muzeju železarne Jesenice zbral nove in zanimive fotografije, dokumente in eksponate. Zahvaljujemo se vsem, ki so zgodovinsko in dokumentarno gradivo odstopili in s tem obogatili našo zbirko. To dokazuje, da še mnogi naši občani hranijo dragocene dokumente iz preteklosti našega kraja.

Priporočamo in želimo, da nam tudi ostali občani ohranjene dokumente odstopijo.

Zgodovinsko gradivo so odstopili:

LOVRO ALBREHT — Koroška Bela, ALOJZ AVGUŠTIN — Blejska Dobrava, PAVEL BALOH — Mojstrana 23, ŠTEFAN BARBARINO — Javornik, ALOJZ BITEŽNIK — Postaja Milice Jesenice, RUDOLF BIDOVEC — Koroška Bela, JOŽE BLAGNE — Jesenice, JAKA BRANDSTETAR — Jesenice, ANTON BREZOVAR — Postaja Milice Jesenice, IVANKA BUCEK — Blejska Dobrava, SREČKO ČELESNIK — Javornik, CILKA ČOP — Blejska Dobrava, FRANC ČRNOLOGAR — Hrušica, FRANC ČRV — Jesenice, MIRKO DIMC — Jesenice, JURIJ FENZ — Jesenice, FRANCKA GOLOVKIN — Kranjska gora 159, JAKOB JAKOPIČ — Blejska Dobrava, MARIJA KEJŽAR — Jesenice, STANA KOMIC — Jesenice, MINKA KRAŠOVEC — Mojstrana 52, MILAN LEVIČNIK — Kranj, ANTON MATOH — Ljubljana-Moste, JOŽE MORETTI — Novo mesto, RUDOLF NOVAK ml. — Jesenice, IVANKA PAVLOVČIČ — Mojstrana 7, TONČKA PIKON — Blejska Dobrava, ANDREJ PODVIZ — Jesenice, LOJZE RABIČ — Javornik, VALENTIN RAZINGER — Breg pri Žirovnici, FRANCKA ROBIČ — Žirovnica 87, MARA SEKARDI — Jesenice, ELA SIVEC — Jesenice, IVAN SMOLEJ — Jesenice, MARJAN SMOLEJ — Jesenice, ANČKA ŠIMEC — Golnik, JOŽE ŠLIBAR — Radovljica, JAKA ŠMID — Jesenice, SREČKO ŠORLI — Blejska Dobrava, NADA TAVČAR — Lesce, FRANC TREVEN — Javornik, JOŽE ULČAR — Bled, FRANC URBAS — Žirovnica, ALOJZ VILMAN — Jesenice, IVAN VOVK-ŽIVAN — Jesenice, LOVRO ŽMITEK — Blejska Dobrava, LUDVIK ŽUMER — Javornik, DPD Svoboda Javornik — Koroška Bela, Občinski komite ZK Jesenice, Občinski odbor ZZB NOV Jesenice, Odbor za podelitev domicila Koroškim partizanskim enotam Kranj.

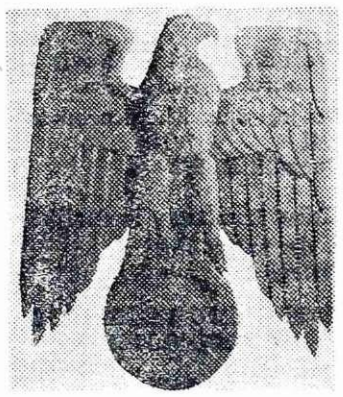

Simbol Hitlerjeve Nemčije, ki je bil vsa štiri leta okupacije obešen na Kovačevi hiši nasproti upravnega poslopja Železarne. V tej stavbi so bili tudi gestapovski zapori. Sliko je hranil Ivan Smolej z Jesenic.

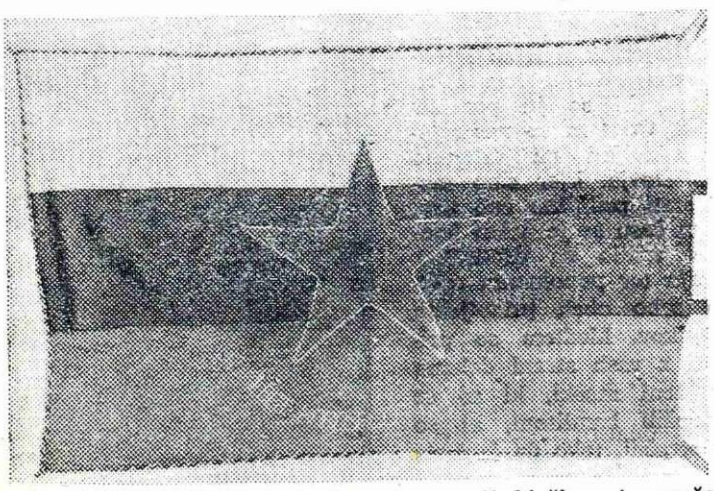

Prapor I. Koroškega bataljona je hranil bivši zastavonoša Jaka Šmid z Jesenic.

Kolektiv apnenice izpolnil letni proizvodni načrt

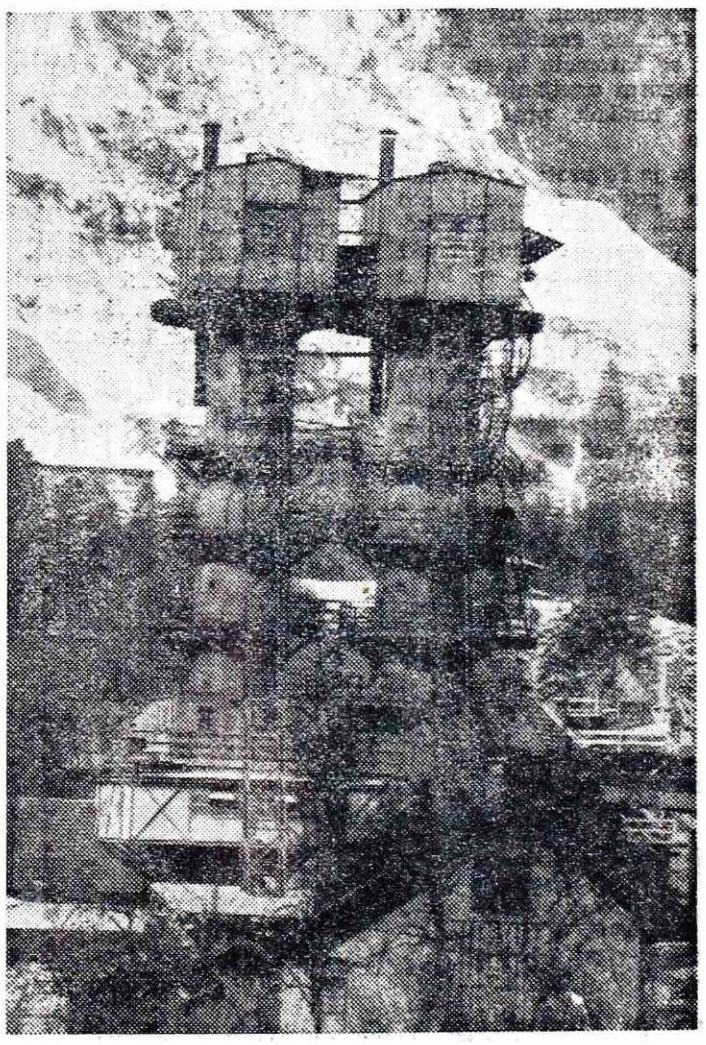

Franc Konobelj - Slovenko, Ivan Vovk - Živan

Decembrska vstaja v zgornji savski dolini

(nadaljevanje in konec)

Za razorožitev stražarja sta se prostovoljno odločila ponovno Tomi in Lojze. Skupina je odšla v akcijo. Približno 30 oboroženih mož z bombami, brzostrelko in puškami je jamčilo, da bo akcija uspela. Vendar v Mojstrani ni šlo tako gladko. Poročilo, da je v postojanki od celotne skupine financarjev le pet mož, ni bilo točno. Nobeden od udeležencev tudi ni sumil, da se je med njimi našel izdajalec, ki je financarje o zamisli akcije sproti obveščal. Ko sta Tomi in Lojze navalila na stražarja in ga razorožila, je nenadoma planila celotna posadka na oba borca. Zaradi izdaje posadka ni bila v postojanki, temveč v zasedi za stavbo. Že obkoljena sta se borca odločila za umik, pri čemer je smrtno zadet padel Alojz Rabič z Dovjega. Takoj je bilo tudi jasno, da akcijo ne bomo mogli izvesti. Skupina je morala nameravano akcijo opustiti, saj ni bila vojaško pripravljena na odprto borbo z nadmočnim sovražnikom.

Na Dovjem so mobiliziranci imeli proste roke in so dalje delali. Najprej so zažgali cestni most pri Belci, nato pa so začeli žagati drevje ob železniški progi. Padalo je na progo in cesto z leve in desne strani. Če bi akcija v Mojstrani uspela, bi požgali še železniško postajo. Na glavni cesti z Jesenic se je ustavilo nekaj nemških avtomobilov. Naša zaseda jih je pričela obstreljevati, ko so ravno žarometi osvetljevali neprehodno cestišče. Zatemnili so žaromete in se v neprestanem streljanju s strojnico umikali proti Jesenicam.

Šlo je že proti jutru. Imel sem grupo s skoraj sto možmi. Tomi je ostal z večjo grupo na mojstranski strani. Moral sem se hitro odločiti. Zavedal sem se, da po vsem tem, kar je bilo storjeno to noč, Nemci ne bodo držali križem rok. Po kratkem posvetu z nekaterimi vodji grup sem dal nalogo, da se vsi moški umaknejo iz vasi. Pričeli smo se pomikati v hrib. Danilo se je že, ko smo bili že skoro pod robom grebena. Zaslišali smo sopihanje vlaka iz rateške strani. Vlak se je ustavil. Nekaj časa ni šlo nikamor. S pomočjo moških, ki so se vozili na delo v tovarno na Jesenice, so očistili progo in vlak je s precejšnjo zamudo odpeljal proti Jesenicam.

Sredi dopoldneva se je z jeseniške smeri zaslišalo ropotanje avtomobilov. Čakali smo, kaj bo. Prikazala se je dolga kolona avtomobilov in za čudo, kolona je nadaljevala pot mimo Dovjega. Hipoma pa se je ustavila. Takoj smo ugotovili vzrok. Čelo kolone je prišlo pred požgani most. Kolona ni stala dolgo. Obrnila se je in odpeljala nazaj proti Jesenicam. Zvedeli smo še pozneje, da je bil v koloni novi gauleiter Rainer, ki je prav takrat prevzemal funkcije od Kutschere, ki so ga poslali na Poljsko. Po vsem tem smo bili še bolj zadovoljni, saj smo pokazali Nemcem, da na Gorenjskem niso oni gospodarji.

Napotili smo se naprej proti Vrsam. To je prijeten rovt z nekaj lesenimi seniki in kočo za kuhanje. Tega jutra se je tu zbralo več kot sto mož. Tam pa so nas kaj kmalu izsledile žene mobiliziranih mož. Nosile so možem novice, da Nemci groze s požigom vasi in obljubljajo, da se tistim, ki se vrnejo, ne bo ničesar zgodilo. Po vsem tem se je število borcev precej zmanjšalo. S preostalimi sem se umaknil na rovt za Borovlje. Formirali smo četo in ji dali naslov »Triglavska četa«. Razdelili smo jo na vode, določili komandni kader in pričeli politično delati. Najteže je bilo novomobilizirance prepričati, da bo borba še trda in dolga, saj so bili prepričani, da gre za zaključne boje proti okupatorju, posebno še, ker so vedeli, da so odšli iz doline tudi mnogi jeseniški delavci, Gorjanci, Blejci, Bohinjci in se je uprla tudi Poljanska dolina. Res je, da je malo časa živela Triglavska četa, toda dosežen je bil velik politični uspeh. Prvikrat se je v tem predelu Gorenjske uprla okupatorju tako velika množica ljudi. Posebno so Nemce prizadele akcije. Skušali so se maščevati, čeprav so obljubljali, udeležencem amnestijo za vsa storjena dejanja. Nekatere od upornikov so že po nekaj dneh aretirali in poslali v razna taborišča, od koder se niso več vrnili.

Mesec december 1941 pa je v kroniki zgodovine jugoslovanskih narodov ostal zapisan z zlatimi črkami. Prebivalci vasi Dovje, Mojstrana in Belce so se v teh dneh izkazali s svojimi uporniškimi srci.

Iz novomobilizirancev z Jesenic, Javornika in iz gornje Savske doline pa je bila formirana četa, ki je vso zimo nadaljevala borbo z okupatorji. Borci so kljub velikemu snegu in hudi zimi vzdržali pod Stolom vso zimo in pomlad leta 1942, dokler ni bil ponovno formiran Cankarjev bataljon, ki je imel zdaj operativno področje pod Karavankami vse do tromeje.

Poročilo orožniške postaje Dovje z dne 28. decembra 1941 o vstaji na Dovjem in o napadu na orožniško postajo[1]:

Orožniška postaja Dovje
okrožje Radovljica

Dovje, dne 28. decembra 1941

Dnevnik št. 992

Politični komisar v Radovljici
3. decembra 1941
Prilogi 2

POLITIČNEMU KOMISARJU V RADOVLJICI

Predmet: Poročilo o napadu, razorožitvi in zajetju orožnikov postaje na Dovjem

V zvezi: —

Priloge: —

Dne 16. decembra 1941, nekaj minut pred 19. uro, je napadla neznana komunistična tolpa (okrog 29 mož) oba tukajšnja orožnika (višjega okrajnega orožniškega stražmojstra Herberta Schaumbergerja in višjega orožniškega stražmojstra Johanna Penkerja), ko sta večerjala v gostilni Kristine Abruč na Dovjem. Imenovana sta v trenutku napada ravnokar stopila v posebno sobo z dvema vhodoma, enim iz kuhinje, drugim iz gostilniške sobe. Soba meri okrog 3x2,5 m in je v njej prostora le za eno mizo. Orožnika sta pravkar sedla in čakala na večerjo, ko so se nenadno istočasno odprla vrata obeh vhodov. Banditi so ju z naperjenimi pištolami in revolverji prisilil, da sta predala orožje. V danih razmerah bi bilo vsako upiranje brezizgledno in nekoristno. Banditi so nato razorožena orožnika preiskali ter jima vzeli iz žepa ključe, med katerimi je bil tudi ključ orožniške postaje. Banditi, ki so bili deloma oboroženi s puškami in revolverji, so nato Schaumbergerju in Penkerju z vrvjo zvezali roke na hrbtu in ju odpeljali iz obkoljene gostilne na dvorišče bližnjega šolskega poslopja, ju postavili ob zid in zastražili s kakimi 10 oboroženimi banditi, ki se po vsem videzu napada niso neposredno udeležili. Ostali člani tolpe pa so nato odšli proti poslopju orožniške postaje, kjer so poskušali odpreti vežna vrata z odvzetim ključem. V tem času sem bil v prvem nadstropju postajnega poslopja, v privatni kuhinji. Odtod sem slišal hrup pred hišnimi vrati in sklepal, da sta se oba orožnika vrnila skupno s pričakovanimi tremi orožniki z Bohinjske Bele, ki naj bi ojačali tukajšnjo postajo. Šel sem zato nič hudega sluteč po stopnicah do hišnih vrat in vprašal, kdo je zunaj. V tem trenutku so se vrata odprla in v vežo so planili oboroženi banditi, ki so naperili vame pištole in zavpili v slovenskem jeziku: »Roke kvišku, ne gani se!« Zaradi premoči se tudi sam nisem mogel upreti. Nato so me z naperjenim orožjem prisilili, da sem odprl orožniško pisarno, kjer sem moral pod stalnimi grožnjami odpreti omare in predale ter jim izročiti vse orožje in municijo postaje. Medtem se je vrnila moja žena, ki je šla po mleko. Slišal sem, kako je pred poslopjem postaje vpila, ker so ji s silo preprečili vstop v hišo in ker jo je (kakor mi je pozneje povedala) neki bandit vrgel na tla in ji z roko zapiral usta, da ne bi dalje kričala. Pozneje mi je tudi povedala, da je neki drugi, njej neznani bandit interveniral zanjo in da ji je bilo končno dovoljeno vstopiti v hišo. Ko je moja žena vstopila v pisarno orožniške postaje, me je bandit Alojz Rabič, ki ga osebno poznam, vprašal, kateri predmeti v predalu pisalne mize so moja last. Pri tem mi je uspelo izročiti moji ženi tajne spise, denar in službeni pečat postaje. Nato so me spremili do šolskega poslopja, kjer sem se srečal z obema prideljenima orožnikoma, ki so ju pravkar zvezali. Od tam so nas banditi odpeljali na vzhodno stran Dovja, kjer smo morali stati približno eno uro. V tem času se je nekaj banditov vrnilo na orožniško postajo ter popolnoma oplenilo sobo obeh prideljenih orožnikov. Medtem so prihajali z vseh strani deloma oboroženi moški, ki so se pridružili banditom, ki so nas stražili, tako da je štela tolpa po približni ocenitvi 80 do 100 mož. Od tam smo morali skupno s kakimi 20 oboroženimi možmi čez Mlinco, kjer so nas začasno spravili v neki tamkajšnji senik in zastražili s 4 oboroženimi banditi, drugi pa so se odstranili.

Okrog 23. smo morali spet dalje z banditi, ki so nas stražili. Vodili so nas nazaj čez Mlinco in nato po pobočju severno od Dovja navzgor. Ker sta oba zvezana orožnika v globokem snegu težko nadaljevala pot, sem prosil bandite, da ju razvežejo. Od sedaj dalje sta imela oba orožnika pogostoma priliko zbežati, vendar je nista izkoristila, ker bi bil jaz v tem primeru prav gotovo ustreljen. Sam pa nisem mogel zbežati, ker sta me spremljala dva oborožena bandita, eden na desni, drugi na levi. Nato smo šli dalje v neznano smer vsevprek skozi gozd, kjer je bilo le malo poti. Odtod ni bilo več mogoče zbežati, ker smo opazili, da so celo pobočje zasedle banditske tolpe. Bandite, ki so nas vodili, so drugi člani tolpe pogosto potihoma ustavljali in šele po izmenjavi gesla, ki ga pa nisem mogel razumeti, smo smeli dalje. Pohod je trajal do poznih jutranjih ur, ko smo končno prispeli po precej odprtem, travniku podobnem prostoru, do neke koče, kamor so nas spravili in postavili 4 bandite pred odprta vrata za stražo. Zaradi goste megle se med pohodom nismo mogli orientirati. Po našem prihodu v omenjeno kočo je neki bandit na odprtem ognjišču zakuril ogenj. Kurivo je bilo deloma že pripravljeno.

Približno pol ure po našem prihodu sta dva druga bandita pripeljala v kočo v Belici stanujočega dr. Potočnika in njegova brata, ki so ju z nami vred zastražili. Bandite na straži so v teku dneva za-

Hiša na I

Karavla v Mojstrani, kjer so bili nastanjeni nemški žandarji

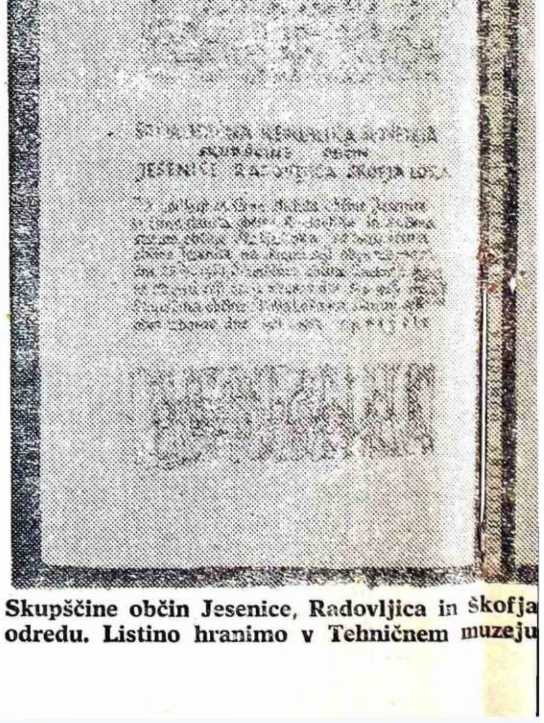

Skupščine občin Jesenice, Radovljica in Škofja
odredu. Listino hranimo v Tehničnem muzeju

Hiša na Dovjem, kjer so bili na hrani nemški žandarji

menjali drugi, nam neznani. Ponovno so pdihajali v kočo tudi drugi člani tolp, da se ob ognju pogrejejo. Pogosto smo tudi slišali govorjenje pred in za kočo in korake v mehkem snegu. Zato smo domnevali, da je v naši bližini precejšnje število banditov, ki verjetno prebivajo v kaki drugi tamkajšnji koči.

Podnevi se ni nič zgodilo; slišal sem samo, kako so se banditi med seboj pogovarjali, da bo izbruhnila splošna evropska revolucija, da je Stalin na pohodu in da v dveh dneh ne bo nobenega Hitlerja več.

17. decembra 1941 okrog 19. je slišal dr. Potočnik, ki je bil ravno v tem času v prednjem prostoru koče, kako je neki bandit zaklical v slovenščini naši straži, da so obkoljeni. Stražarji, ki jih je ta vest verjetno vznemirila, so se oddaljili, ne meneč se za nas, kakih 10 do 20 korakov od koče, najbrž zato, da bi od prinašalca vesti kaj več izvedeli. Dr. Potočnik nas je takoj obvestil o tem, kar je slišal ter menil, da je prišel trenutek, ko bi lahko pobegnili[1]. Skočili smo takoj pokonci, zapustili kočo in zbežali navzdol, kjer smo okrog 22. prišli pri Belici do državne ceste Jesenice — Kranjska gora. Med potjo nismo srečali nobenega člana tolpe in tudi nismo opazili, da bi se tod zadrževali.

Potem, ko smo spremili dr. Potočnika in njegovega brata do hiše, smo šli do naše orožniške postaje, ki pa je bila zaprta. Zato smo morali prenočiti v hotelu Triglav v Mojstrani, kamor so prišli po nas uradniki varstvene službe na Bledu in nas vzeli v zaščito.

Poslano v dvojnem prepisu vodji varnostnih sil za južno Koroško na Bledu, v enem izvodu komandantu varnostne policije in varnostne službe, tajni državni policiji na Bledu, orožniškemu poglavarstvu v Kranju, orožniškemu komandantu v Celovcu, političnemu komisarju in orožniškemu okrožju v Radovljici.

Komandir postaje
Kazianka s. r.
Orožniški narednik

[1] »Zbornik dokumentov in podatkov o norodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov«, del. VI., knj. 1., str. 524.—527., št. 220.

[2] Dokument tu ni točen, ker pravi, da je orožnikom uspelo pobegniti. V resnici so partizani orožnike izpustili, dr. Mihi Potočniku pa dovolili, da jih spremlja. Ta ukrep je bil izvršen zaradi tega, ker so Nemci grozili s požigom vasi in streljanjem talcev.

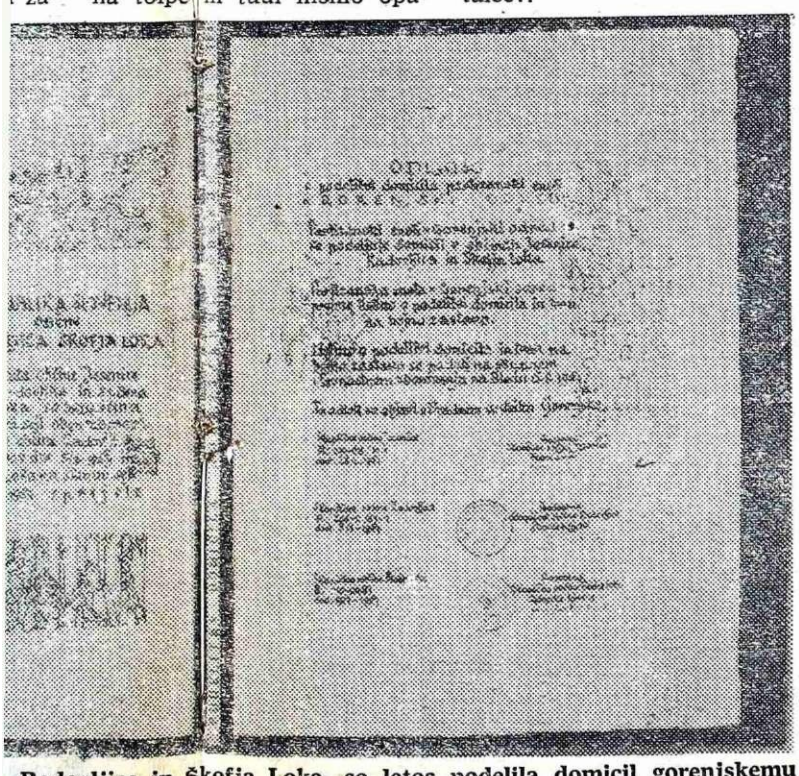

, Radovljica in Škofja Loka, so letos podelila domicil gorenjskemu v Tehničnem muzeju (odd. del. gib. in NOV)

Naša poletna potovanja

Dežela polnočnega sonca

(6. nadaljevanje in konec)

Ob deveti uri zvečer smo se vrnili iz Narvika nazaj v Abisko. Ves dan v Narviku je bilo vreme nestanovitno. Voziti se z vlakom na Švedskem je užitek. Sedeži se lahko raztegnejo in človek potem udobno leži. Na hodniku je velika steklenica s svežo pitno vodo in poleg naprava, iz katere s pritiskom na gumb dobiš kozarec iz plastične mase, ki ga po uporabi vržeš proč.

Ko smo prišpeli v Abisko, je bila temperatura na postaji 9° nad ničlo in medtem, ko nas ni bilo, je v Abisku zapadel sneg in postalo je hladno. Ko smo prišli v naš dom, so nam zakurili.

2. 7. Danes je temperatura samo 6° nad ničlo, veter piha in mraz je. Dobro, da smo se temu primerno pripravili. Ubogi ljudje in za njih je to zdaj poletje! Odpeljali so naše kovčke na postajo. Še enkrat smo šli na sprehod do jezera, ki pozimi zamrzne do globine en meter in pol. Led pozimi preluknjajo in lovijo ribe. Pri jezeru smo videli bungalove, v katerih tudi pozimi živijo ljudje. Tudi notranjščina laponskega doma je zelo enostavna. Na tleh tjulenova koža, odprto ognjišče, nekaj posod in nič drugega.

Ob 11. uri dopoldan smo se odpeljali iz Abiske proti Uppsali, kamor smo prispeli drugi dan ob devetih dopoldne. Vseskozi nas spremljajo na naši vožnji jezera in hribi, ki so še vedno pokriti s snegom. Zdaj, ko sije sonce, prav pošteno pripeka. Ogromno je komarjev, že v Abisku smo jih občutili. Živali ni videti, kljub gozdovom. Naenkrat se je vlak ustavil na ravnem in ko smo pogledali skozi okno, smo videli trop severnih jelenov, ki so lepo mirno stali na progi in šele počasi so se razkropili na obe strani. Mirno so nas gledali, niso se bali in obstali so skupaj v grupah. V Boden smo prispeli ob štirih popoldne in imeli smo uro in pol časa za ogled mesta. Ob osemnajsti uri zvečer smo se odpeljali naprej. V vlaku so nam prinesli tudi večerjo. Nebo je popolnoma jasno in sonce sije kakor pri nas opoldne in vroče je, čeprav je ura devet zvečer. V jezerih odsevajo oblaki, drevesa in sonce. Ne gremo spat, še enkrat hočemo dočakati severni sončni zahod. Od Bodena do Uppsale je sonce zašlo že nekaj po 22. uri zvečer in spet smo gledalite čudovite, fantastične barve na nebu in v jezerih in te svetle lepo modre noči. Ob pol dveh zjutraj pa je zopet vzšla velika krogla sonca.

V Uppsalo smo prispeli ob pol devetih dopoldne. Uppsala je zgodovinsko in kulturno eno najzanimivejših in znamenitih mest na Švedskem, ki šteje 81.000 prebivalcev. Uppsala je znana kot najstarejše univerzitetno mesto na Švedskem. Mesto je sedež predsednika vlade istoimenovane province in protestantskega nadškofa Švedske in sicer že iz 13. stol. Mesto leži 70 km severozapadno od Stockholma, na zelo rodovitni ravnini in je zgodovinski center Švedske. Tu so vladali švedski kralji, nato je postal sedež nadškofa, medtem ko so si kralji izvolili mesto Stockholm za svojo rezidenco. Središče mesta je univerza, ki jo je ustanovil nadškof leta 1477.

Stara univerza (imenovana Gustavianum) je najstarejša današnja univerzitetna stavba. Videli smo malo predavalnico, komaj nekaj metrov v premeru. Slušatelji niso imeli sedežev, marveč so stali, stisnjeni v stopničastem krogu. Študentje so tiste čase pozdravljali profesorja — predavatelja s teptanjem nog pri njegovem prihodu in odhodu. V stari univerzi se nahaja najstarejša biblija, ki so jo prevedli iz latinščine v švedščino.

Nova univerza je bila zgrajena leta 1879 do 1886. Študentje nosijo bele žametaste čepice s črnim robom. Poleg stavbe, kjer je biblioteka, je mnogo univerzitetnih inštitutov.

Katedrala je katoliška. Dolga je 118,7 m in široka 45 m. Prižnica je v baročnem slogu. Za oltarjem v katedrali so srebrne relikvije kralja (svetnika), ki je patron Švedske in so ga ubili Danci. V tej katedrali so tudi grobnice vseh švedskih kraljev. Prvi, ki je bil pokopan v 18 stol., je bil Gustav Wasa. Kapela in kor so urejeni kot »grobni kori«. Pastor tega doma nam je na čast zaigral na orglah Mozartovo fugo. Orgle niso nameščene tako kot v naših cerkvah, temveč so prav blizu oltarja ob strani. Uppsala pravijo, je mesto učenja in učenih. Mesto je veliko, moderno, z lepimi izložbami in še lepšimi parki in jezeri. Šli smo na mali grič, kjer je samo do polovice zgrajena graščina, ki jo je gradil kralj Wasa. Kraljica Gumilla Bielke je tu postavila velik zvon na lesenem podstavku, ki danes zvoni samo ob posebnih priložnostih. Človek občuti prav posebno razpoloženje na teh kraljevih gričkih vikingov v Starem Uppsalu. Ob pol dveh popoldan smo se odpeljali v Stockholm. Tu smo kosili ter se še malo sprehodili po ulicah in se ob pol petih popoldne odpeljali v Hamburg. Vozili smo se celo noč. V Hässleholmu smo se presedli na Viking ekspres. V Kopenhagen smo prispeli ob enih ponoči. Tu smo odšli na prvi trajekt, nato pa še na drugega.

V Lübeck smo prišli ob šesti uri zjutraj, v Hamburg pa smo prispeli 4 7 nekaj pred sedmo uro zjutraj.

Takoj smo se odpravili na ogled mesta Hamburg. Pred vojno sem bila v tem mestu. Med zadnjo vojno je bil skoraj do tal porušen in zažgan, zato sem občudovala, kako je na novo zrasel iz porušenih tal. S trolejbusom smo se peljali v središče mesta. Kamorkoli gledamo, povsod vidimo moderne, veličastne, nove stavbe. Posebno lep je magistrat, ko ga gledamo iz prehoda s stebri, prek kanala reke Älster. Ta kanal izgleda kot kakšen globok bazen, vse okrog je v rožah. Čudovite, široke ulice in prekrasne izložbe. Veliki trusti imajo v palačah svoje upravne prostore. To so visoke, dolge palače z modernimi okni in modernih barv, npr. Chile hiša, borza, hiša glasbe in druge. Državna opera je v samem steklu, tu je še ogromen Bismarckov spomenik, lepe cerkve itd. Videli smo cerkev, zbombardirano cerkev, ki jo hranijo v ruševinah za spomin na zadnjo vojno. Šli smo v pristanišče, ki je eno največjih v Evropi. Imeli smo srečo, ker je prejšnji dan prispela ogromna letalonosilka iz Amerike. Mornarji z letalonosilke, večina ameriški črnci, so se sprehajali po mestu. Zvečer smo šli v cvetlični vrt. Tam so vodnjaki, ki se svetlikajo v vseh mogočih barvah, zraven pa slišimo glasbo Beethovna, Čajkovskega in drugih. Tu so kavarne, v parku pa so klopi in gledamo, kako voda pleše. Če igrajo violine, je curek vode nizek, če pa je glasba glasna, pa se dvignejo vodni curki visoko in plešejo po taktu. Utrujeni smo se vrnili v naš hotel na Reeperbahn. To je ulica, kjer so nočni lokali. V Hamburgu je tudi svetovnoznani zoološki vrt, toda časa ni bilo več, da bi si ga ogledali.

5. 7. Dopoldne smo imeli še čas za ogled in nakupe po mestu. Hamburg se nam je zelo dopadel. Po kosilu smo se ob dveh popoldan odpeljali z našim Jugoslavija ekspresom proti domovini.

Vlak drvi in tudi tu v Nemčiji se le redkokdaj ustavi. Prispeli smo v Würzburg. Kolikor smo lahko videli iz vlaka, je mesto veliko, starinsko, z lepim gradom in srednjeveškimi stolpi.

Vozimo se po nenaseljenih krajih. Velika polja, gozdovi in vinogradi beže mimo nas. Končno smo zaspali. Prek Münchena, Salzburga smo prišli v Villach, kjer smo se pripravil za prestop naše meje. Na Jesenice smo prišli 6. 7. ob šestih zjutraj.

Slovo od naših sopotnikov je bilo prisrčno, saj se ob takih prilikah spoznavamo pobliže in smo kot ena velika družina. Poslovili smo se in si zaklicali: »Na svidenje drugo leto spet nekje drugje!«

Veliko sem potovala, veliko lepega sem videla po raznih državah, toda to potovanje mi bo ostalo v zelo, zelo lepem spominu, saj je »dežela polnočnega sonca«.

S skupščine občine Jesenice

Za urejenost komunalnih dejavnosti

Na 7. skupni seji obeh zborov skupščine občine Jesenice v četrtek, 21. decembra so odborniki po zelo živahni razpravi sprejemali šest novih odlokov, seja pa je trajala kar pet ur. Na predlog odloka o komunalnem redu na območju občine Jesenice so imeli navzoči precej pripomb in dodatnih predlogov, pa ga je zato predsednik skupščine umaknil z dnevnega reda. O odloku bodo dokončno razpravljali na eni prihodnjih sej, medtem pa ga bodo popravili in dopolnili.

Odborniki so najprej razpravljali o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1967. Medtem ko so se dohodki od prispevkov iz osebnih dohodkov zmanjšali v enajstih mesecih letošnjega leta za 11,42 %, pa so se dohodki od davkov toliko povečali, da je bilo potrebno povečati občinski proračun. Obenem pa je bilo ugotovljeno, da predvideni izdatki v posameznih skupinah ne zadoščajo in da jih je nujno potrebno zvišati. Po potrjenem predlogu so se dohodki proračuna povečali za 450.000 N din, tako da ti znašajo skupno s prispevkom za uporabo mestnega zemljišča 16.240.000 N din. Glede na to so namenili več denarja za komunalno dejavnost, nekatere negospodarske investicije in gospodarske posege, prav tako pa je predvideno več denarja za tiste vrste izdatkov, ki so razporejeni v določenem odstotku; to je za sklad za kulturo in prosveto, sklad za telesno vzgojno dejavnost in za osnovno dejavnost krajevnih skupnosti. Prav tako so z odlokom sklenili, da se lahko za proračunske potrebe v I. tromesečju prihodnjega leta koristi do 25 odstotkov letošnjega proračuna.

Za tem pa so bili na dnevnem redu predlogi odlokov, ki določajo posamezne zadeve iz komunalne dejavnosti. Živahna je bila razprava o predlogu odloka o delovnih organizacijah, ki opravljajo na območju občine Jesenice komunalno dejavnost posebnega družbenega pomena in pa o predlogu odloka o komunalnem redu. Republiški zakon o komunalnih delovnih organizacijah določa, katera dejavnost se šteje kot komunalna dejavnost posebnega družbenega pomena.

Poleg tega zakon tudi pooblašča skupščino občine, da dodatno določijo še, katere dejavnosti se štejejo kot komunalne dejavnosti posebnega družbenega pomena in pa način upravljanja teh storitev ter pravice in obveznosti občanov ter delovnih in organizacij, ki opravljajo komunalno dejavnost. Upravni organ SOb Jesenice je vsebino zakona razdelil in pripravil dva odloka. V prvem odloku so določene vse komunalne in druge delovne ter krajevne skupnosti, ki opravljajo to dejavnost, navedene so pravice in obveznosti občinske skupščine, pravico nadzora nad opravljenim delom in dajanje soglasja pri določanju cen. Odborniki so veliko razpravljali o razmejitvi del med komunalnim podjetjem in krajevnimi, skupnostmi. Na mestnem območju, ki se razširi še na Koroško Belo, Blejsko Dobravo in Hrušico, naj bi za ceste IV. reda za red in čistočo in druge komunalne objekte skrbelo komunalno podjetje, v drugih krajih pa naj bi to skrb obdržale krajevne skupnosti, ki marsikatero delo opravijo bolje in ceneje. Vendar bo potrebno za točno razmejevanje del narediti pogodbe. Za pokopališče na Blejski Dobravi skrbi komunalno podjetje, medtem ko na pokopališčih v drugih krajih ostane še naprej enak režim kot do sedaj.

Veliko je bilo razprave o kopališču v Ukovi, ki je nedokončano in kjer se vsako leto pojavlja vrsta težav. Odborniki so priporočili, da bi bilo potrebno, da bi se kopališče vsako leto odpiralo ob določenem času, za to pa bi bilo potrebno zagotoviti nekaj denarja. Za red in čistočo na postajališčih naj bi skrbela prometna podjetja. Odborniki so bili mnenja, da bi morale biti v odloku upoštevane tudi dimnikarske usluge ter da bi skupščine občine Jesenice morala dajati soglasja pri določanju tistih cen uslug, katere je občan dolžan koristiti. Po tolikšnih pripombah so odlok o komunalnem redu, tako kot smo že uvodoma zapisali, umaknili z dnevnega reda.

Ob razpravi o predlogu odloka o ureditvi mestnega potniškega prometa v občini so bile poudarjene dolžnosti delovne organizacije, ki opravljajo to vrsto komunalne dejavnosti, do ureditve postajališč, namestitve voznih redov, tehnične brezhibnosti in čistoče vozil ter kvalitete uslug. V odloku so navedene tudi pravice in dolžnosti potnikov, kako se potniki v vozilih ne smejo vesti ter določila o kaznih. Skupščina občine Jesenice je letos spomladi že sprejela odlok o uvedbi mestnega prometa na območju celotne občine, s tem pa prometno podjetje ni vezano na vozne rede in število postajališč. Odborniki so se strinjali s tem, da trenutno ni mogoče zahtevati od podjetja, da bi imela vsa vozila pnevmatska vrata, predstavnik podjetja Ljubljana transport pa je zagotovil, da bodo z nakupom novih vozil postopoma uresničili tudi to zahtevo republiškega sekretariata.. Predsednik skupščine je ob koncu še dejal, da bo potrebno del prometa v zgornjesavsko dolino urediti kot primestni promet, če bomo hoteli imeti v občini urejeno to vprašanje.

Zadnji izmed predlogov odlokov na četrtkovi seji je bil odlok o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, po katerem se prispevek predpisuje trenutno za območje nacionaliziranega ožjega gradbenega okoliša na Jesenicah in Hrušici ter za zemljišče, ki ga zajema urbanistični načrt Dovje-Mojstrana in urbanistični načrt Gozd Martuljek-Kranjska gora. Prispevek so dolžne plačevati vse pravne in fizične osebe, ki imajo na zemljišču pravico uporabe oziroma so lastniki zemljišča ali stavbe oziroma dela stavbe na njem. Odlok določa, kdo bo moral plačevati prispevek in koliko, da se od ugodnejših lokacij plačuje višji prispevek, da so slepe osebe in socialni podpiranci oproščeni plačila, upokojenci in druge osebe z mesečnimi dohodki manj kot 500 N din na družinskega člana pa plačajo le 50 % prispevka. Predsednik skupščine občine je po številnih razpravah dejal, da bomo tako v občini zbrali skupno za komunalne objekte in naprave letno okoli 1,600.000 N din, s čemer se bo dalo marsikaj narediti, čeprav so potrebe precej večje. Strinjal se je s tem, da mora biti na ta način zbrani denar tudi namensko uporabljen. Odlok je zelo »socialen« morda celo preveč, saj predvideva vrsto oprostitev. Tako Železarna plačuje le 0,10 N din prispevka. Vendar je bilo poudarjeno, da bo morala tudi Železarna, ko se bo izkopala iz trenutnih težav, plačevati po 0,20 N din od kvadratnega metra koristne površine tako kot ostale delovne organizacije v občini. Veliko je bilo govora o gostinskih delovnih organizacijah, ki delajo več ali manj sezonsko. Ob umestnih in neumestnih pripombah so sklenili, da bodo višino prispevka oziroma oprostitev določili pozneje z vskladitvijo z odloki ostalih gorenjskih občin. Na seji je bil tudi posredovan podatek, da bo moral npr. stanovalec v stanovanjskem bloku s približno 70 kvadratnimi metri koristne površine letno plačati približno 40 N din prispevka, lastnik individualne hišice z vrtom približno 600 kvadratnih metrov pa nekaj nad 70 N din.

Ob koncu seje skupščine občine Jesenice so odborniki potrdili še predlog za izdajo pooblastila urbanističnemu inštitutu SRS v Ljubljani za izdelavo urbanističnega programa za vso občino ter izdelavo posameznih ureditvenih in zazidalnih načrtov. Nov republiški zakon o urbanističnem planiranju namreč zahteva, da občine izdelajo potrebno tovrstno dokumentacijo. Odborniki so bili ob tem predvsem mnenja, da smo za to dejavnost do sedaj porabili preveč denarja ter da so posamezna naselja kljub temu neurejena. Predsednik skupščine je ob tem razložil, da je namen izdaje pooblastila uvesti enotno načrtovanje, kar ni bila praksa do sedaj ter da je omenjeni inštitut dosedanje delo opravil najceneje in najbolj smotrno.

T. L.

Partizanski humor

VAJENEC — MOJSTER

Na jesen 1941 je Vlado Šegrt (šegrt pomeni v srbohrvaščini — vajenec, op. ur.) s svojim odredom nekje na meji med Hercegovino in Črno goro presenetil italijansko kolono in jo do kraja pobil. Mnogo Italijanov je padlo, izgubili so tudi tri tanke in razbita kolona se je vrnila v Trebinje.

»Kdo vas je pa tako namlatil?« je vprašal komandant italijanske garnizije v Trebinju.

»Nekakšen Šegrt«, so mu odgovorili.

»Prej bi dejal, da je bil Mojster, vi pa vajenci,« je rekel komandant srdito.

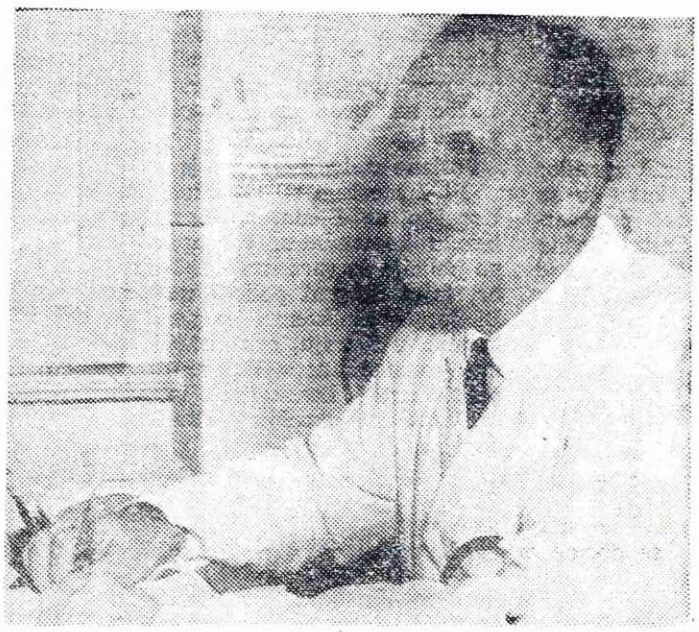

Umrl je dr. Viktor Marčič

V ponedeljek zjutraj smo zvedeli, da je končana življenjska pot uglednega jeseniškega zdravnika dr. Viktorja Marčiča.

Pokojni dr. Marčič je bil eden tistih jeseniških zdravnikov, ki je v svoji dolgoletni zdravniški dejavnosti skrbel za zdravstveno stanje mnogih članov kolektiva, naše Železarne. Toda dr. Marčič ni skrbel samo za zdravljenje, ampak tudi za preventivno zdravljenje in je dolgo vrsto let predaval v Delavskem domu na Jesenicah in v ostalih krajih naše občine.

Tudi med NOB je dr. Marčič veliko prispeval s tem, da je reševal življenja naših borcev, dostikart v zelo težavnih pogojih. Če je bilo treba, je aktiviste in borce prevažal v prtljažniku svojega avtomobila, zgodilo pa se je celo, da so mu borca, ki je potreboval zdravniško pomoč, pripeljali na dom v gnojničnem vozu.

Zaradi njegove dejavnosti in sodelovanja v NOB je bil okupatorjem trn v peti, tako da so ga Nemci celo hoteli ustreliti. Tik pred koncem druge svetovne vojne je odšel v partizane, sicer pa je bil od vsega začetka član OF.

Dr. Marčič je umrl v 68. letu starosti. Rojen je bil v Litiji, diplomiral pa je leta 1925 v Pragi. Po enoletnem službovanju v Ljubljani je prišel na Jesenice in postal zdravnik pri takratni Bratovski skladnici. Še dolgo se ga bodo spominjali naši športniki, saj je brezplačno opravljal športne preglede in tako skrbel za njihovo zdravje.

Za dolgoletno požrtvovalno delo je bil odlikovan z Ordenom zasluge za narod III. stopnje in Ordenom dela II. stopnje. Pokojnika bodo v lepem in trajnem spominu ohranili mnogi Jeseničani, ki so ga poznali kot odličnega zdravnika, ki je bil pripravljen vedno pomagati in če je bilo treba, tudi reševati življenja.

-or

Investicijska dejavnost v občini Jesenice v letu 1967

V sklopu vprašanj, ki so ozko povezana z ekonomskim razvojem naše komune in življenjskim standardom naših občanov, so vsekakor posebnega pomena tista, ki sodijo v domeno investicij. V sedanjem času, ko aktivno uresničujemo cilje naše družbeno gospodarske reforme, pa so ta vprašanja še pomembnejša. Ne bomo daleč od resnice, če ugotovimo, da se dobršen del ekonomskega razmišljanja našega delovnega človeka mora nanašati prav na vprašanje — kako in koliko investiramo!

V tem prispevku, ki naj bi pospešil takšna razmišljanja bomo skušali vsaj v grobih obrisih sumirati in prikazati investicijsko dejavnost v naši občini v 1967. letu. Vendar moramo opozoriti, da se bomo tukaj omejili le na:

— investicije v osnovna sredstva gospodarskega značaja,

— investicije v stanovanjsko gospodarstvo in

— investicije v komunalno gospodarstvo.

V letošnjem letu so gospodarske organizacije investirale v modernizacijo in povečanje svojih kapacitet (osnovna sredstva gospodarskega značaja) okoli 72 milijonov N din, pri čemer odpade na gospodarske organizacije s sedežem v občini Jesenice okrog 66,7 milijonov N din ter na poslovne enote, ki imajo sedež izven naše občine okrog 5,3 milijone N din. Letošnje investicije so nominalno manjše kakor investicije v predhodnem 1966. letu za 0,7 % (domače enote — 1,6%, tuje enote + 12,8 %).

Primerjava realiziranih investicij v 1967. letu s planiranimi investicijami za isto leto kaže, da je plan gospodarskih investicij realiziran le za okoli 78 %. Pri tem so investicije pod planom v industriji za 23,4, v prometu za 43,8 %, v gostinstvu za 22 odst. in v obrti za 37,8 %; nad planom pa so investicije v gradbeništvu za 0,9 %, v gozdarstvu za 11,2 %, v trgovini za 28,1 % in v drugih dejavnostih za 17,3 %.

Zakaj ni prišlo do uresničitve postavljenega plana? Znano je namreč, da vsako podjetje financira svojo investicijsko dejavnost z lastnimi sredstvi in s sredstvi iz kreditov in drugih virov. Ker pa so investicijski programi v panogah, ki so pod planom precej sloneli na kreditih, je jasno, da takšne programe ni bilo možno tudi v celoti realizirati. Gre torej še vedno za velike potrebe in nizko lastno akumulacijo.

Ko analiziramo letošnje gospodarske investicije po tehnični strukturi, ugotavljamo, da glede na strukturo investicij v 1966. letu, ni bilo bistvenih premikov. Tehnična struktura investicij v 1967. letu je bila naslednja:

— gradbeni objekti 17,4 %,
— oprema 79,8 % in
— ostalo 2,8 %.

Medtem pa analiza virov financiranja letošnjih naložb kaže dokajšnje pozitivne spremembe, saj je delež lastnih sredstev letos znašal okoli 28 %, lani pa 20 %.

Od vseh naložb v modernizacijo gospodarstva v 1967. letu odpade na:

— industrijo 57.599 tisoč N din (lastna sredstva 9.342, drugi viri 48.257 N din);

— gradbeništvo 937 tisoč N din (lastna sredstva);

— gozdarstvo 784 tisoč N din (lastna sredstva);

— promet 3.876 tisoč N din (lastna sredstva 2.770 tisoč N din, drugi viri 1.106 tisoč N din);

— trgovino 2.697 tisoč N din (lastna sredstva 2.277 tisoč N din, drugi viri 420 tisoč N din);

— gostinstvo 1.334 tisoč N din (lastna sredstva 790 tisoč N din, drugi viri 344 tisoč N din);

— obrt 1.239 tisoč N din (lastna sredstva 861 tisoč N din, drugi viri 378 tisoč N din);

— druge dejavnosti in zavodi z gospodarsko dejavnostjo 3.510 tisoč N din (lastna sredstva 2.287 tisoč N din, drugi viri 1.223 tisoč N din).

Poleg investicij v proizvodno uslužnostne kapacitete čisto gospodarskega značaja so bile letos zelo pomembne tudi naložbe v komunalne in vesticije ter stanovanjsko gradnjo.

V 1967. letu je bilo v družbenem sektorju zgrajenih (dokončanih) 167 novih stanovanj. Skupna površina novozgrajenih stanovanj znaša 8.269 m², vrednost pa okoli 11,8 milijonov N din. Struktura omenjenih stanovanj je povsem prilagojena našim potrebam, saj smo pridobili 10 garsonjer, 18 enosobnih stanovanj, 85 dvosobnih in pa 54 tri sobnih stanovanj.

Ko obravnavamo izgradnjo in povečanje stanovanjskega fonda v letošnjem letu, ne moremo mimo zelo obsežnih adaptacij in prizidav starih stanovanjskih in nestanovanjskih prostorov. S takšnimi posegi je letos pridobljenih 7 samskih sob, 11 dvosobnih, 10 tri sobnih in 1 štirisobno stanovanje oziroma pridobljeno je nekaj čez 1.300 m³ komfortne stanovanjske površine. V zasebnem sektorju (individualna gradnja) je bilo letos dograjenih 15 stanovanj, kar v primerjavi s prejšnjimi leti pomeni močno stagnacijo.

Komunalno gospodarstvo, ki po svoji vsebini predstavlja bistveni del splošnega družbenega standarda, ima pri nas prav tako kot v večini naših občin omejene in dokaj skromne vire financiranja. Kljub temu pa smo letos imeli zelo obsežno komunalno dejavnost. 11.013 tisoč N din, kolikor znašajo komunalne investicije v 1967. letu, je bilo porabljeno za:

— poravnavo obveznosti iz prejšnjih let 1.150 tisoč N din (Sob Jesenice 1.116 tisoč N din, ostali 34 tisoč N din);

— vzdrževanje: 388 tisoč N din (Sob Jesenice);

— ceste in mostovi: 5.187 tisoč N din (Sob Jesenice 551 tisoč N din, ostali 4.636 tisoč N din — tukaj je zajeta tudi rekonstrukcija ceste I/1 a Jesenice — Rateče 2.970 tisoč N din);

— pločniki, označbe cest, prometni znaki: 180 tisoč N din (Sob Jesenice 105 tisoč N din, ostali 75 tisoč N din);

— kanalizacija: 149 tisoč N din (Sob Jesenice 58 tisoč N din, ostali 91 tisoč N din);

— vodovodi: 380 tisoč N din (Sob Jesenice 125 tisoč N din, ostali 255 tisoč N din);

— energetsko omrežje: 2.379 tisoč N din (Sob Jesenice 629 tisoč N din, ostali 1.750 tisoč N din);

— hudourniki in regulacije: 530 tisoč N din (ostali 530 tisoč N din);

— hortikultura 66 tisoč N din (Sob Jesenice);

— ostale komunalne investicije 604 tisoč N din (Sob Jesenice 510 tisoč N din, ostali 94 tisoč N din. Tukaj sodijo: drobna investicijska dejavnost KS, izgradnja »Žal« na Blejski Dobravi, načrti in ureditev okolice trgovskega centra v Kranjski gori).

Na koncu naj omenimo še tole: stopnja sposobnosti aktivnih osnovnih sredstev naših podjetij je zelo nizka in znaša okrog 56 % oziroma izrabljenost znaša 44 %, stanovanjski primanjkljaj se giblje okoli 1.000 stanovanj, potrebe po komunalnih investicijah pa so prav tako velike.

In še — kolikor bomo investirali danes toliko bomo jutri imeli. Investirali bomo pač toliko, kolikor imamo in sami ustvarimo.

Žare Klincov, dipl. oec.

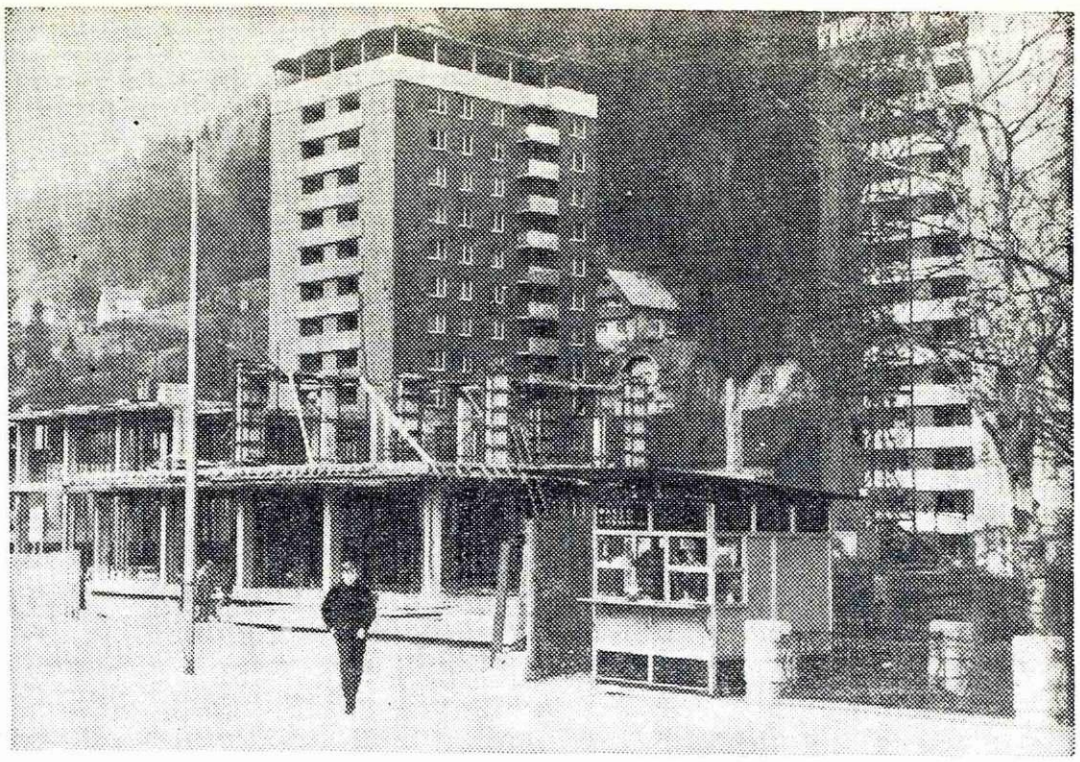

Gradnja novih stolpnic na Jesenicah

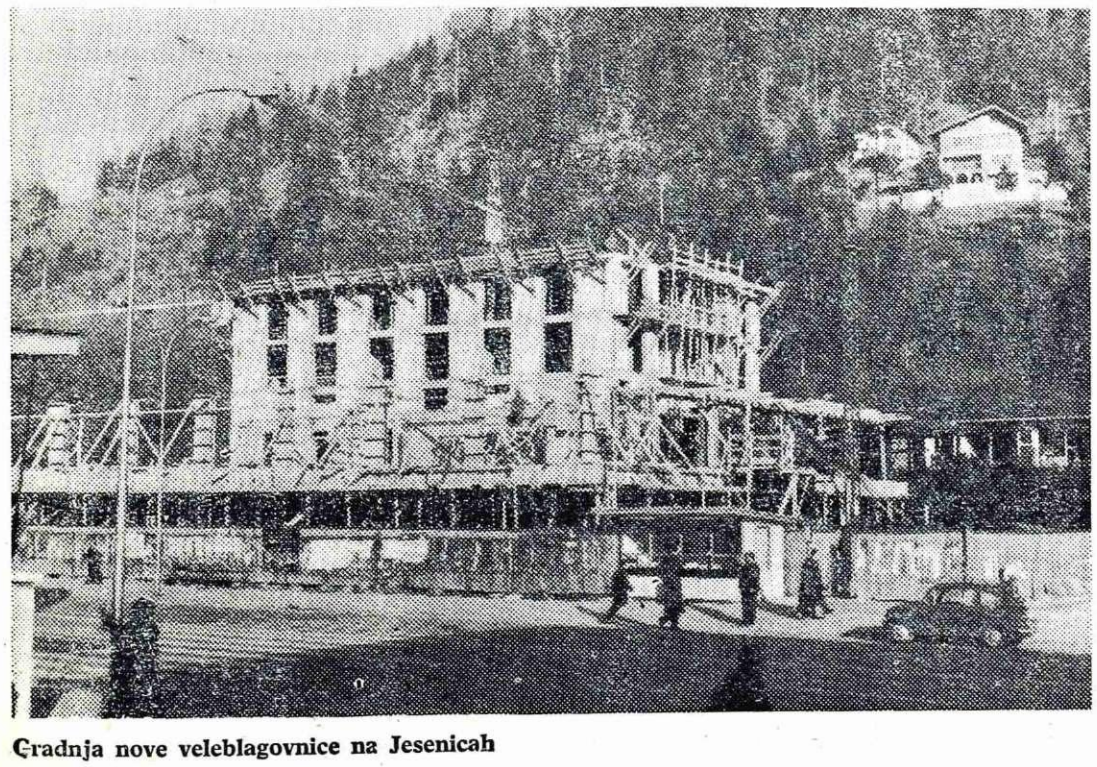

Gradnja nove veleblagovnice na Jesenicah

Partizanski humor

NA PREVEZOVALIŠČU

Ranjenci prihajajo s položaja in zdravniki imajo dela čez glavo. Naposled pride tudi neki Milenko iz Podbrdja. Opira se na puško kakor na palico in stiska zobe od bolečin.

»Tovariš doktor,« se obrne k zdravniku, »ali bi me utegnili obvezati?«

»Seveda, fant moj. Povej mi samo, kakšne narave je tvoja rana?«

»Nemško-šrapnelske, če se ne motim,« odgovori ranjenec.

Namesto garaž - športne objekte

Pred nekaj dnevi je imel izvršni odbor krajevne skupnosti na Javorniku redno sejo. Seje se je udeležil tudi odbornik skupščine občine Jesenice inž. Štefan Nemec.

Najprej so rešili nekaj tekočih vprašanj, nato pa so obravnavali vzdrževanje cest IV.reda na območju krajevne skupnosti. Ugotavljajo, da je na tem področju zelo veliko cest, ki jih vzdržuje krajevna skupnost. O tej zadevi je na zadnji seji razpravljala tudi skupščina občine Jesenice. Krajevna skupnost ima zaradi vzdrževanja teh cest precej težav, treba pa je rešiti še neaktera vprašanja s Komunalnim podjetjem Jesenice.

Zelo pomembno vprašanje, ki so ga na seji IO obravnavali dalj časa, je bilo, kako naj bi krajevna skupnost dobila potrebna sredstva, ki jih potrebuje ne le za vzdrževanje cest IV. reda, ampak tudi za reševanje ostalih problemov na področju Javornika in Koroške Bele.

Živahna je bila razprava o investicijskem programu krajevne skupnosti. Navzoči so se v svoji razpravi zelo zavzemali, da bi v prihodnjem letu asfaltirali Savsko cesto na Javorniku ,začeti pa bo treba tudi z urejanjem hudournika Bela, ki je letos zaradi narasle vode že zahteval eno smrtno žrtev.

V zadnjih nekaj letih je bilo na področju krajevne skupnosti zgrajenih več stanovanjskih objektov. Število prebivalcev se je znatno povečalo, nikjer pa ni potrebnih igrišč in športnih objektov. Sprejet je bil sklep, da krajevna skupnost na Javorniku merodajnim činiteljem predlaga, da rezervirajo prostor v te namene med Prosvetno in Cankarjevo cesto, to je za osnovno šolo in neposredno ob sedanjem pokopališču, ki bo čez nekaj let preurejeno v park. Člani izvršnega odbora menijo, da je to edini prostor na tem področju, na katerem bi lahko zgradili igrišča za otroke in športne objekte. V poštev pridejo igrišča za košarko, mali nogomet, rokomet, odbojko in tudi kopališče. Kdaj bi začeli z urejanjem in gradnjo, je odvisno od sredstev, vendar pa moramo na to misliti že sedaj, da ne bi prostor porabili za gradnjo drugih objektov. Člani izvršnega odbora krajevne skupnosti se prav tako niso strinjali, da bi na tem prostoru zgradili 80 garaž in menijo, da bo treba za njih poiskati primeren prostor v neposredni bližini stanovanjskih blokov, oziroma na drugem primernem mestu.

Na seji so razpravljali še o vzdrževanju grobov talcev in padlih borcev ter spomenikov in spominskih obeležij. Beseda je tekla tudi o gradnji bodočega parka talcev in še o mnogih drugih vprašanjih, ki neposredno zadevajo življenje občanov na tem področju. Vsekakor bo treba investicijski plan krajevne skurpnosti v prihodnje še razširiti. Asfaltirati bo treba še Udarno ulico, na Koroški Beli Prosvetno cesto ter urediti razsvetljavo, ker je zelo pogosta menjava svetlobnih teles javne razsvetljave zelo problematična in so posamezni predeli včasih tudi po nekaj dni v popolni temi.

-or

Živahna razprava na občnem zboru ZB NOV na Javorniku

V soboto, 23. decembra je bil v pevski sobi v kulturnem domu na Javorniku občni zbor ZZB NOV Javornik — Koroška Bela.
Prvič je v prostorih kulturnega doma na Javorniku zadonela partizanska pesem. Za uvod so namreč upokojenci zapeli nekaj partizanskih pesmi, nato pa so sledila poročila odbornikov ter razprava.

Govornikov je bilo precej, v svojih razpravah pa so načenjali vprašanja, ki se tičejo skoraj vseh najvažnejših področij življenja borcev na terenu. V ospredju je bila skrb za borce, zlasti tiste, ki živijo v težkih socialnih razmerah. Na občnem zboru so svetovali borcem, ki delajo v Železarni, da se obračajo na komisijo za zadeve borcev, ki je bila formirana pri DSŽ. Poudarili so tudi, da je bila pozornost članov ZZB NOV do posameznih prireditev na terenu večkrat premajhna. Zlasti so bile mišljene prireditve ob državnih praznikih, ki jih organizirajo družbeno politične organizacije. Dalj časa so obravnavali vprašanje, ki postaja vedno bolj aktualno, in sicer ureditev grobišča na dosedanjem pokopališču, ureditev parka talcev s primernim obeležjem ter morebitni prekop borcev in ureditev grobišča na novem pokopališču na Blejski Dobravi. Mnenja so bila deljena. Nekateri so se ogrevali za to, da bi padlih borcev ne prekopavali in bi jih pustili tam, kjer so, drugi pa so spet mnenja, da bi bilo na Blejski Dobravi mesto za skupno grobišče zelo primerno, kajti lažje bi organizirali žalne svečanosti kot sedaj, ko je treba ob dnevu mrtvih in drugih prilikah take svečanosti organizirati ločeno po posameznih terenih.

Govorniki v svojih razpravah tudi niso pozabili na plačevanje članarine ter obravnavali tudi delo nekaterih drugih organizacij na terenu, ki se borijo s težavami in problemi.

Še posebej so omenjali mačehovski odnos do TVD Partizan na Javorniku, ki ima zaradi nerazumevanja precej težav. Prav tako se niso strinjali z morebitnim združevanjem godb ter ostalih kulturno-prosvetnih področij in menili, da naj bi DPD Svoboda na Javorniku tudi v prihodnje opravljala svoje delo tako uspešno kot doslej.

Izvolili so še nov upravni in nadzorni odbor ter imenovali člane posameznih komisij, kakor tudi delegate, ki se bodo udeležili skupščine občinskega odbora ZZB NOV Jesenice. Veliko so govorili tudi o prenašanju tradicij na mlade ljudi ter o zbiranju zgodovinskega gradiva. Tudi dosedanji upravni odbor krajevnega odbora ZZB NOV ni pozabil na prenašanje tradicij NOB in je v svoj okvirni program uvrstil predavanja o NOB. Na njih bodo borci NOV pripovedovali svoje spomine šolski mladini, in sicer zato, da ne bi dogodki iz tega obdobja prehitro ostali pozabljeni. Razen predavanj pa so možne še druge oblike prenašanja tradicij NOB na našo mladino. Ena teh oblik je kurirski smuk in ga letos organizacija ZZB NOV na Javorniku prireja že desetič. V razpravi so omenili, da je za izvedbo kurirskega smuka najbolj primeren 4. februar, ker se bodo tako približali obletnici dneva, ko so kurirji žrtvovali svoja življenja v boju za svobodo.

Proslave ob dnevu JLA na Jesenicah

V petek, 22. t. m. je bila v dvorani TVD Partizan na Jesenicah slavnostna akademija v počastitev dneva jugoslovanske ljudske armade. Uvodni govor je imel načelnik oddelka za narodno obrambo pri občinski skupščini Jesenice prvoborec Albin Polk.

Po govoru je predsednik skupščine občine Jesenice France Žvan izročil odlikovanja vrhovnega komandanta JLA maršala Tita naslednjim rezervnim oficirjem iz jeseniške občine: Albinu Polku in inž. Stanetu Seknetu z Jesenic Orden za vojne zasluge s srebrnim mečem, Zdravku Mežku iz Žirovnice in Francu Tomšiču iz Mojstrane medaljo za vojne zasluge.

Desetim mladim rezervnim oficirjem je predsednik občine izročil odlok o napredovanju v čin podporočnika, enemu v čin poročnika in enemu v čin kapetana.

V nadaljevanju je pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc pod vodstvom prof. Priboršiča izvedel krajši program borbenih in partizanskih pesmi. Nato so cicibani, pionirji in mladinci, člani TVD Partizan Jesenice, izvajali telovadni program. Občinstvo, ki je v pretežni večini predstavljalo šolsko mladino, je predvsem nagradilo z večkratnim burnim aplavzom izvajanje prostih vaj na dvovišinski bradlji, proste vaje cicibanov, kjer je najmanjši ciciban pri vsaki izvedbi doživel buren aplavz. Najbolj pa so bili zadovoljni z nastopom judoistov, ki je bil odlično izveden.

Čeprav je bilo na Jesenicah istočasno organizirano predavanje »30 let prihoda tovariša Tita na vodstvo KPJ«, je bila udeležba na tej odlično izvedeni akademiji v počastitev 26-letnice ustanovitve JLA strani starejših občanov zelo slaba. Pri tem pa zaslužijo pohvalo prosvetni delavci iz jeseniških osnovnih šol, ki so organizirali dobro udeležbo šolske mladine.

V sredo, 21. t. m. so tudi družbeno-politične organizacije in strelska družina z Javornika in Koroške Bele v osnovni šoli na Koroški Beli organizirali in odlično izvedli akademijo v počastitev dneva JLA. V petek, 22. t. m. pa so pod pokroviteljstvom podjetja Vatrostalna iz Zenice, PE Jesenice izvedli množični obisk pripadnikov JLA — graničarjev v Javorniškem Rovtu. V planinski postojanki javorniškega planinskega društva na Pristavi so organizirali stelsko in šahovsko tekmovanje s pripadniki JLA in najboljše tudi nagradili.

Karel Zorko

175 razstavnih dni letno

Estetska vzgoja in izobraževanje je skupaj z ostalimi področji (intelektualno, moralno, delovno in telesno vzgojo) del enotnega in celovitega prizadevanja za oblikovanje vsestransko razvite osebnosti. Estetska vzgoja je najtesneje povezana z intelektualno vzgojo in izobraževanjem ter razvija v človeku številne intelektualne funkcije. V tesni zvezi pa je tudi z moralno, delovno in telesno vzgojo. Skratka celovite socialistične osebnosti si ne moremo zamišljati, ne da bi v vzgojno-izobrazbeni proces vključevali vsa navedena področja.

Jože Čebulj: Cestarji — polikrom

Preobširno bi bilo v sestavku pisati o vseh področjih in o oblikah in načinih, kje in kako se lahko uresničujejo smotri in naolge posameznih področij. Za vse prosvetne delavce, vzgojitelje in družbeno politične delavce pa mora biti jasno, da ne moremo oblikovati celovite socialistične osebnosti, ne da bi neprestano imeli pred očmi vsa navedena področja. Ravno tu pa smo največkrat preveč zaverovani v ozka področja ali celo samo v posamezne elemente določenega področja. Tako telesni vzgojni dejavniki zožujejo svoja prizadevanja na ozko področje telesne vzgoje, pri tem pa zavestno ali podzavestno podcenjujejo in zanemarjajo vsa ostala duhovna področja. Nič manj pa ni zameriti tudi kulturno prosvetnim delavcem, ki podcenjujejo telesno vzgojo kot pomemben element pri oblikovanju celovite osebnosti. Žal se taka ozka gledanja običajno javljajo tudi pri moralnem in materialnem družbenem vrednotenju posameznih področij. To pa je ponavadi tudi posledica ozko razvitih osebnosti, ki vplivajo na ocenjevanje in vrednotenje posameznih področij, pa tudi od javnega mnenja, ki ga ponavadi oblikujejo ravno take ozke osebnosti.

Nekoliko daljše uvodne misli naj bodo le pomagalo za res objektivno ovrednotenje enega od elementov estetske vzgoje: likovno estetsko vzgojo in izobraževanje.

DPD Svoboda Tone Čufar se je pri določanju svoje programske politike resno zavedala pomembnosti estetske vzgoje in izobraževanja. Že pred petimi leti so v svoj delovni program vključili klubske večere z literarno, glasbeno, likovno in filmsko tematiko na eni strani, na drugi pa načrtno razvijanje razstavne dejavnosti v okviru svoje likovne sekcije DOLIK. Prvo področje dela je živelo skoraj štiri leta z rednimi torkovimi klubskimi večeri, ki so poleg žive besede obiskovalcem nudili tudi v obliki barvnih diapozitivov, filmov ali glasbe res popolno poznavanje posameznih estetskih področij. Zaradi zelo nestalne udeležbe in pomanjkanja požrtvovalnih kadrov, ki bi to dejavnost usmerjali in vodili naprej, je društvo začasno prekinilo s to dejavnostjo in se bolj načrtno lotilo razstavne dejavnosti, kot zelo učinkovitega področja estetske vzgoje.

Tako se tudi zadimljene Jesenice vsaj zadnje štiri leta lahko ponašajo z zelo preudarno in načrtno razstavno dejavnostjo. Rezultati, ki jih dosegamo na tem področju, so enaki uspehom, v nekaterih primerih pa še znatno boljši, kot jih dosegajo zavodi in ustanove, ki se na Slovenskem poklicno ukvarjajo z razstavno dejavnostjo. Morda je naša slabost le v tem, da nismo dovolj znali v izven občinskih mejah prikazati vso to obsežno dejavnost, ki izključno sloni na ramah ljubiteljev oziroma amaterjev. Tudi doma nismo znali dovolj zavzeto vključevati to dejavnost v celoten ritem občine. Tako lahko zamerimo turističnim delavcem, da ob vsem tem stojijo ob strani in nočejo ali ne znajo vključevati te dejavnosti po vzoru drugih krajev v turistično politiko oz. dejavnost.

S tem, s čemer se lahko mi ponašamo, skoraj ni primera v Sloveniji in Jugoslaviji. Namreč, da imamo že 21 let organizirano skupino slikarjev, ki v prostem času likovno ustvarjajo, razen tega pa se še ukvarjajo s širšo razstavno dejavnostjo. Ob izdatni podpori upravnega odbora društva so od več ali manj lastnih kolektivnih razstav prešli zadnja štiri leta na širšo načrtno razstavno dejavnost. V teh letih smo v kroniko jeseniških razstav zapisali ugledna imena slikarjev: Božidar Jakac, Lojze Spacal, Ive Šubic, Ljubo Ravnikar, Dora Plestenjak, Melita Vovk in številna druga imena slovenskih slikarjev in kiparjev ter slikarjev iz Italije. V zadnjih štirih letih pa je bilo v organizaciji DOLIK-a naslednje število razstav:

	doma	zunaj
1964	13	3
1965	11	2
1966	16	6
1967	15	1

V teh štirih letih se je v mali dvorani delavskega doma pri Jelenu razvrstilo čez 70.000 obiskovalcev. Ob vsem tem pa je najbolj razveseljivo dejstvo, da se je v teh letih oblikoval na Jesenicah stalni krog obiskovalcev, kljub temu da je sedanji razstavni prostor v Delavskem domu glede na velike urbanistične premike na Jesenicah zelo odmaknjen od središča mesta. Od obiskovalcev je največ odraslih moških: 32,4 odstotka, sledi mladina — individualni obiski 25,2, nadalje organizirani šolski obiski 23,9 in nazadnje odrasle ženske 18,5 odstotka. Poprečen obisk na razstavi je 1.433 obiskovalcev, najmanjši je bil na razstavi v mesecu avgustu 680, največji pa v mesecu aprilu 2.940. Skoraj na vsaki razstavi letos je bilo zabeleženih tudi po nekaj obiskovalcev iz sosednje Avstrije in Italije. Ob vsem tem moram poudariti, da bi bil obisk lahko podvojen, če bi imeli ustreznejši razstavni prostor v središču mesta.

V letošnjem letu bomo zabeležili 175 razstavnih dni. Kakšen izreden učinek ima lahko ta dejavnost pri oblikovanju socialistične osebnosti, ni potrebno posebej poudarjati. Dolikovci so na otvoritve razstav redno vključevali tudi krajše glasbene sporede, recitacije in drugo, da bi ja čim bolj celostno zajeli estetsko področje.

Z vso opisano dejavnostjo se že desetletje vleče tudi vprašanje ustreznega razstavnega paviljona v središču mesta. Gradnja novega paviljona ni ambicija posameznika ali posameznih krogov, ampak logična posledica in zahteva dosedanje dejavnosti. S pravilnim vrednotenjem razstavne dejavnosti, ki se lahko iz sedanjega okvira razširi še na druga področja, bi z združenimi močmi vseh prizadetih dejavnikov tudi to vprašanje lahko rešili v doglednem času.

Našim cicibanom

CICIBANI od 4. do 7. leta, ki niste vključeni v vrtec POZOR! Otroški vrtec Julke Pibernik na Jesenicah, je v okviru novoletnega praznovanja pripravil tudi za vas v petek, dne 29. t. m. ob 15. uri PREDSTAVO MALEGA KINA. VLJUDNO VABLJENI!

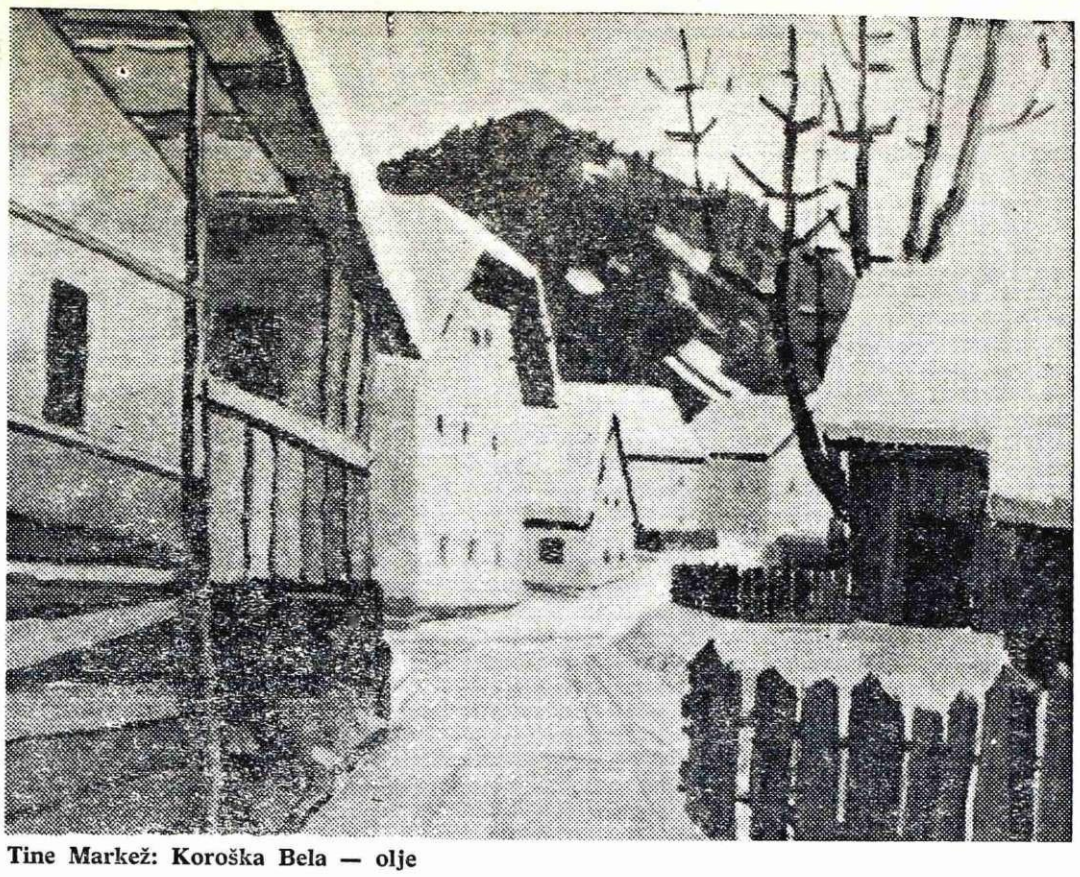

Tine Markež: Koroška Bela — olje

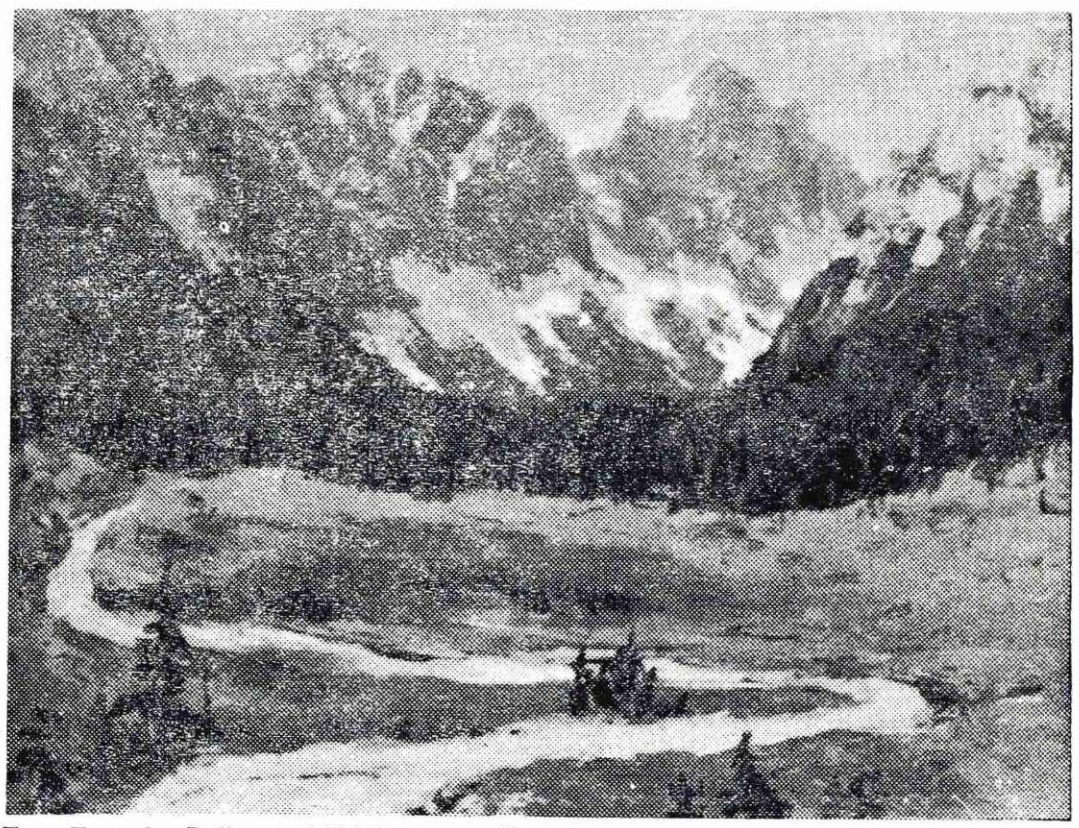

Tone Tomazin: Dolina pod Triglavom — olje

Franc Kreuzer: Nosač Fronc — olje

Telesna kultura

Prvo leto smučarskega društva Jesenice

Pred dobrim letom je nastala v jeseniški občini nova organizacijska oblika delovanja v smučarskem tekmovalnem športu. V zvezi s sklepom organov samoupravljanja železarne Jesenice o prevzemu patronata, je bila postavljena tudi naloga, da najdemo obliko organizacije, ki bo povezovala vsaj vse smučarje - tekmovalce vseh krajev občine. To nam je uspelo in tako delujemo že leto dni.

V tem obdobju so se pokazale mnoge dobre strani take oblike dela in seveda tudi napake ter težave.

Dobra stran je predvsem v smotrnejšem koriščenju denarnih sredstev. Sredstva, ki se dodeljujejo prek občinske zveze za telesno kulturo, ostanejo predvsem klubom v posameznih krajih. Namenjena so za njihovo dejavnost, ki je osredotočena na vzgojo tekmovalnega kadra in razvijanja masovnosti. Denarna sredstva pokrovitelja so pa predvsem namenjena za vrhunske tekmovalce. V društvu je sedaj 20 reprezentantov v vseh disciplinah in starostnih mejah. Smučarski zvezi Slovenije in Jugoslavije skrbita samo za priprave olimpijskih kandidatov in še to ne za vse. Za ostale reprezentante moramo nositi del stroškov sami. V društvu imamo poleg teh, ki so že nastopali za reprezentanco še 28 tekmovalcev, ki so po doseženih rezultatih in razvojni poti že zelo blizu možnosti, da bodo nekateri že letošnjo sezono nastopali v državnih ekipah. Če bi imeli opraviti samo s toliko tekmovalci, je že to dosti. Na seznamu aktivnih tekmovalcev imamo pa število 138, v čemer niso všteti pionirji, katere evidenčno v društvu ne štejemo pred 14. letom med aktivne tekmovalce, razen nekaj izjem, za katere mora biti pa soglasje zdravnika in Smučarske zveze, da smejo nastopati na važnejših tekmovanjih.

Dobra stran sedanjega načina dela je tudi v dobri porazdelitvi dela med odborniki, ki so dobri organizatorji in tudi poznavalci smučarskega športa. Veliko lažje je tudi koriščenje dobrih vaditeljev. To je bolj redko, vendar je toliko bolj vredno zapisati, da so vsi odborniki društva delavni in izvršujejo svoje naloge ter je delo, čeprav obširno, s takimi sodelavci prijetno.

Smučarsko društvo Jesenice je sedaj najmočnejše smučarsko društvo v državi po številu aktivnih članov in kvaliteti ter tudi državni prvak za preteklo sezono. Lahko smo ponosni na ta naslov, vendar je še vrsta napak, katere moramo nujno odpraviti.

V pretekli sezoni smo polagali vse premalo pozornosti mladini. Mislim predvsem na mladino do 16. leta. Pregledna pionirska tekmovanja so nas zatekla pravzaprav nepripravljene. Tekmovanj smo se udeležili z ekipami, ki so bile izbrane na hitro in bolj po občutku, kot na osnovi doseženih rezultatov. Krajevni klubi in uprava društva smo mislili vse preveč samo na vrhunske tekmovalce. V letošnji sezoni morajo krajevni klubi skrbeti predvsem za pionirje in mladince, pri čemer jih bo društvo še podpiralo. Tudi program tekmovanj je usmerjen tako, da bodo krajevni klubi razen tradicionalnih tekmovanj, izvedli samo tekme za mlajše mladince in pionirje ter nudili pomoč šolam.

Druga slaba stran nove organizacije je v medsebojni oddaljenosti krajev. Težave so z obveščanjem in s tem z udeležbo na sestankih in podobno. Na splošno so odnosi dobri in je tudi sodelovanje dobro.

Seveda je nekaj tudi krajevnega ponosa in samoljubja, po mojem mnenju, bolj škodljivega, kot koristnega, kar ovira naše delo. Če je med tekmovalci medsebojno tekmovanje, kdo bi častneje zastopal svoj kraj, je to kar pravilno, saj so poleg tega lahko prav dobri prijatelji in tovariši. Pri odbornikih bi moralo biti to bolj trezno in preudarno, žal pa je ponavadi obratno. Upam, da smo tudi te težave prebrodili in bo drugo leto še bolj plodno in bomo dosedanje napake odpravili.

Na upravi društva smo ukrepali za odpravo organizacijskih napak, prav pred kratkim. Lansko leto se je smučarski klub Jesenice prebil v društvo. Ravno zaradi enotnosti poslovanja in dela bomo na Jesenicah zapet postavili nazaj prejšnjo organizacijo in klub. Za delo s pionirji bomo morali najti tudi možnost povezovanja z organizacijo na Kor. Beli.

Da bi bila delitev denarnih sredstev čim boljša in smotrnejša, bodo sredstva v novi sezoni deljena po v naprej določenem ključu, po panogah. Enako, kot se finančno breme prenaša z reprezentanti na zveze, se finančno breme klubov s kvalitetnimi tekmovalci prenaša na društvo. Nadejamo se, da bo tak način delitve uspešen.

Za oceno kvalitete se bomo držali v osnovi ocene zvez za pridobitev kategorizacije tekmovalcev. To je najbolj nepristransko merilo. Razumljivo se k tej oceni lahko prišteje še odnos in disciplina v klubu in društvu.

Moj današnji prispevek ni stališče uprave društva. Tu dajem svoje osebno mnenje in stališče. Veste, nekateri me težko razumejo, da nisem prav nič osebno prizadet pri tem, če je državni prvak v neki disciplini iz Žirovnice ali Mojstrane ali Jesenic. Vesel sem, če je iz organizacije, v kateri delam. Če bi delal samo pri smučarskem klubu Rateče, bi bil prav tako prizadeven, kolikor sem pri društvu na Jesenicah in prav tako vesel slehernega uspeha. Sem pa osebno trdno prepričan, da bo doživljal smučarski šport v jeseniški občini razvoj in napredek prav v taki organizaciji in obliki dela, kot je. Ljubljana ima pri 200.000 prebivalcih tri smučarske klube. V jeseniški občini smo jih imeli pri nekaj več kot desetini prebivalstva po številu, pa kar pet klubov. Mislim, da je vsaka nadaljnja obravnava o tem odveč.

Če se sedaj vrnemo malo k uspehom, se prav nič ne morem ponašati s tem, da je sedanji naslov državnega prvaka, rezultat našega dela in nove organizacijske oblike. To je samo rezultat združitve in rezultat dosedanjega dela krajevnih klubov. Prvi sadovi našega dela se lahko pokažejo že v letošnji sezoni. Prvo sliko o tem, koliko je nova oblika dela in naše delo uspešno, bomo pa dobili šele v nekaj letih. Merilo našega dela pa ne more biti samo v rezultatih doma. Takrat, ko bodo naši tekmovalci dosegli mesta kot jih je Franc Smolej, v mednarodni konkurenci med tekači, Janez Polda med skakalci in med alpskimi tekmovalci Ciril Praček in inž. Peter Lakota, takrat bo naše delo uspešno, ker pogoji za to so dani.

Inž. Milan Marolt

Košarka

KK Radenthein : KK Jesenice 84 : 69

KK RADENTHEIN : KK JESENICE 84 : 69 (37 : 37)

Košarkarji Jesenic so z gostovanjem v Radentheinu uradno otvorili novo košarkarsko sezono 1967/68. Kljub temu, da so se treningi šele pričeli in moštvo sploh še ni dokončno določeno, so v Radentheinu presenetili. Od starejših igralcev, ki so lansko sezono igrali v moštvu, so igrali samo inž. Lado Senčar, Jeraj in Koren, ostali igralci pa so bili mladinci, ki so uspešno prestali mednarodno srečanje. Moštvo Radentheina nastopa v I. avstrijski ligi in trenutno deli 1. in 2. mesto z enakim številom točk, vendar imajo povratno srečanje z vodečim moštvom doma v Radentheinu.

Moštvo Radentheina za naše košarkarje ni neznan nasprotnik. Medsebojna srečanja so bila vedno zanimiva in razburljiva, vendar nam v Radentheinu še ni uspelo zmagati. Tudi v tem srečanju ni bilo pričakovati kakršnega koli uspeha, ker se domačini nahajajo ravno v tem času sredi tekmovalne sezone, poleg tega pa jim je uspelo pridobiti v svoje vrste poznanega državnega reprezentanta 205 cm visokega Čeha Konečnija, ki je igral za moštvo Spartaka iz Brna.

Srečanje se je odigralo v Spittalu v prekrasni telovadnici, ker v Radentheinu nimajo primerne dvorane. Sam začetek je bil presenetljiv. Z dvema metoma Jeraja in inž. Senčarja smo povedli s 4 : 0 in vodstvo obdržali vse do zadnjih sekund prvega polčasa. Igra našega moštva je bila presenetljivo dobra. Točni streli inž. Senčarja od daleč so zmedli domačo obrambo, tako da sta Jeraj in Koren s prodori lahko polnila nasprotnikov koš. V prvem delu je odlično zaigral 210 cm visoki Ludvik Bunderle, ki je dosegel tudi 10 točk. Zanimivo je bilo gledati borbo dveh velikanov, ki se je na največje presenečenje končala v korist neiskušenega Bunderla, ki je z izvrstno igro v napadu in obrambi popolnoma onemogočil rutiniranega Konečnija.

V drugem polčasu se igra ni dosti spremenila vse do 12. minute, ko so domačini z nasprotnimi napadi dosegli nekaj prednosti. Po odhodu iz igre Korena in Božiča zaradi petih osebnih napak pa so prednost še povečali in zasluženo tudi zmagali. Kljub porazu je naše moštvo igralo odlično, igralci seveda niso niti fizično niti tehnično pripravljeni in so zato popolnoma zadovoljili.

Koše za Jesenice so dosegli: Jeraj 20, Koren 12, inž. Senčar 19, Bunderle 16 in Božič 2. **K. L.**

Športne brzojavke

Moško ekipo košarkarskega kluba Jesenice bo v novi sezoni treniral bivši igralec ljubljanske Olimpije Pertot.

* * *

Znani igralec domačega košarkarskega moštva Vito Vauhnik je v soboto zaplul v zakonske vode. Prijatelji in igralci mu ob življenskem koraku iskreno čestitajo!

* * *

Visoki Ludvik Bunderle je dobil pismeno ponudbo, da bi dvakrat tedensko treniral v Ljubljani z Olimpijo.

* * *

Tudi boksarji so se udeležili slovenskega prvenstva in osvojili v težki kategoriji prvo mesto.

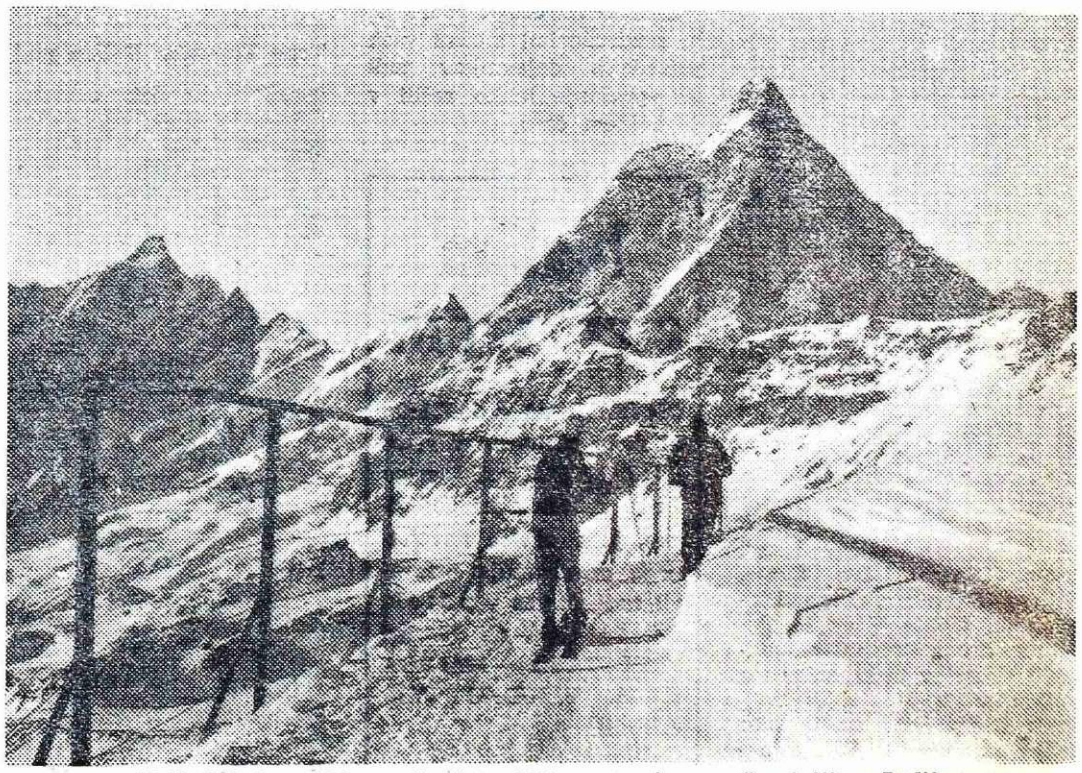

Najboljši jeseniški smučarji so bili na treningu v Červiniji — Italija

Javnost pričakuje upravičeno kazen

Dobro nam je še v spominu povratno hokejsko srečanje z zahodnonemškim prvakom Düsseldorfom: odlična igra, lepa zmaga in uvrstitev moštva Jesenic v tretje kolo tekmovanja za evropski pokal. Ljubitelji hokeja na Jesenicah so tisto soboto slavili, gostinski lokali so bili polni. Tudi to soboto po srečanju s celovškim KAC-em je marsikdo odšel v gostinski lokal. Toda vzdušje je bilo drugačno. Vse povsod je bilo čutiti potrtost in razočaranje — pa ne toliko zaradi izgubljene tekme, saj so fantje dali od sebe vse, kar so mogli. Bili so razočarani zaradi tega, ker so štirje mladi, perspektivni igralci, vzgojeni na Jesenicah in na katere smo bili ponosni, izdali svoje sotovariše, zavrgli svoj matični klub, poteptali naše mnenje o njihovi športni morali. Vlado Jug, Rudi Hiti, Roman Smolej in Slavko Beravs, ki trenutno služijo vojaški rok, so odklonili, da nastopijo v srečanju s Celovčani, čeprav so z dovoljenjem vojne komande prav zato prišli na Jesenice. Hokejska zveza Jugoslavije je poverila skrb za priprave svojih članov v reprezentanci do zadnjih priprav v Ljubljani HK Jesenice,, uprava in trener HK Jesenice pa so smatrali sobotno srečanje kot pomembno za afirmacijo ne samo jeseniškega, temveč tudi jugoslovanskega hokeja v mednarodni areni, obenem pa kot najboljša prilika za priprave reprezentantov za sodelovanje na olimpijskih igrah v Grenoblu.

Pisati o vseh teh stvareh resnično ni prijetno, vendar se čutim dolžnega do številnih prizadetih in neprizadetih občanov pojasniti nekatere stvari.

Moreče vzdušje je bilo čutiti še v nedeljo in vse dni pozneje. Kamorkoli si prišel, so številni ljubitelji hokeja hoteli vedeti podrobnosti, zahtevali so, da o tem pišemo, obenem pa tudi odločno zahtevali, da dobijo omenjeni štirje igralci zasluženo kazen. To je zahteva športne javnosti, pa ne samo na Jesenicah, temveč tudi drugod.

V ponedeljek je upravni odbor hokejskega kluba Jesenice sklical izredno sejo, na kateri so obravnavali samo ta problem. Seveda se je vsa stvar začela že preje, kajti mladi štirje igralci so v začetku decembra letos pismeno prosili UO HK Jesenice za garancijo, da bodo po odsluženju vojaške obveznosti dobili izpisnice, ker nameravajo nadaljevati šolanje v drugem kraju. V soboto dopoldan je trener Mlčoch opozoril upravo kluba, da s temi štirimi fanti nekaj ni v redu ter da je potrebno razčistiti stvari, pa je zato bil z njimi organiziran sestanek. Razpravljali so tudi o zahtevani izpisnici oziroma garanciji, vendar jim je predsednik kluba France Talar pojasnil, da pravilnik HK Jesenice določa, da igralec lahko dobi sporazumno izpisnico, če navede utemeljene razloge za preselitev v drug kraj, kot je to v primeru šolanja. Obenem je čas za prestope pred začetkom zimske sezone. Ker se na sestanku niso mogli odločiti, ali bodo vseeno nastopili ali ne, jim je bilo naročeno, naj se odločijo ter o tem obvestijo predsednika kluba. Ob pol štirih popoldne sta Rudi Hiti in Roman Smolej osebno sporočila, da bodo nastopili, vendar jih zvečer ni bilo na stadion. Zato je predsednik kluba zahteval, da nastopijo, Roman Smolej pa je na domu odklonil to, ker ni bilo ostalih treh. Vse ostalo je več ali manj znano. Jeseničani so kljub borbenosti, za kar jim velja vse priznanje, srečanje izgubili.

Slučaj je vsekakor hud moralni prekršek do športa, primer, ki ga velja obsojati in kar se v našem športu še ni dogodilo, pa če pri tem mislimo tudi na tako razvpiti jugoslovanski nogomet.

Na ponedeljkovi seji je bilo ugotovljeno, da so se omenjeni štirje s tem prekršili proti 9. členu disciplinskega pravilnika ŠD Jesenice, ki določa, da se za prestopke hujše kršitve nešportnega vedenja, zanemarjanja dolžnosti, rušenje ugleda ŠD oz. primerov, ki škodujejo ugledu socialistične telesne kulture, kaznuje. Omenjati moramo še en akt, to je pravilnik HK Jesenice, sprejet na predzadnji delovni konferenci kluba, ki določa za člane A razreda posebne pravice in ugodnosti, obenem pa tudi dolžnosti. Z odhodom na odsluženje vojaškega roka mladi igralci niso prenehali biti igralci A skupine, saj so do decembra sprejemali po 150 N din štipendije obenem s hranarino. Pri tem je bilo že poudarjeno, da služenje vojaške obveznosti ni kazen, temveč častna dolžnost ter da zato ne preneha pripadnost klubu. In ker so omenjeni štirje imeli materialne koristi, so bili tudi moralno vezani. Obenem so bili po odhodu iz športne čete in prihodu na Jesenice disciplinsko odgovorni upravi kluba, kateri so jih zaupale vojaške oblasti.

Po osvetlitvi vsega tega je bilo na ponedeljkovi izredni seji ugotovljeno, da so igralci Jug, Hiti, Smolej in Beravs zaradi **nediscipline, samovolje, izsiljevanja,** materialne odgovornosti, zaradi kršenja moralne obveze nasproti soigralcem, zaradi moralnega prekrška nasproti javnosti ter moralnega prekrška nasproti Železarni, ki ima patronat nad klubom, kršili 9. člen disciplinskega pravilnika ŠD Jesenice. Zato so bili suspendirani in predlagani disciplinski komisiji pri ŠD Jesenice v postopek. Obenem je UO HK Jesenice predlagal, da se kaznujejo z najvišjo kaznijo, to je s prepovedjo nastopanja na športnih prireditvah do pet let, da se vrnejo v JLA, da ne sodelujejo na olimpijskih igrah, da ostanejo ves čas člani HK Jesenice, da morajo po izteku kazni v primeru, da bi hoteli oditi drugam, povrniti vse obveznosti do kluba kot člani A razreda ter da lahko le uprava HK Jesenice predlaga znižanje kazni. Sklenjeno je še bilo, da je uprava HK Jesenice dolžna o tem obvestiti vojaško komando ter ostale športne forume.

Prav gotovo so obtožbe in predlogi za kaznovanje štirih mladih hokejskih igralcev zelo ostri. Vendar pa bi upali trditi, da je nujno tako ukrepati, če nočemo, da se bodo tudi v hokejskem športu dogajale stvari in afere, ki nimajo nič skupnega s socialistično telesno kulturo. Iskati izpisnico ni nemoralno in nešportno, še posebno če je to pogojeno z utemeljeno željo po ureditvi življenskih dolžnosti. Nemoralno in nešportno pa je izsiljevanje, nedisciplina in druge navedene obtožbe.

Ob koncu bi rad morda deloma tudi v prid mladih, čeprav so kot polnoletni za vse odgovorni sami, povedal, da je čutiti v ozadju ponovno težnjo nekoga, na račun naših igralcev in uspešnega dela na Jesenicah, sestaviti moštvo, ki bi končno lahko iztrgalo enajstletni primat v državi. Seveda prizadeti igralci o tem molčijo, vendar bi bilo prav, da bi z njihovo pomočjo naredili konec zakulisnim spletkam. Obenem je praksa v vseh zadnjih letih pokazala, da so bili prav nekateri igralci iz Jesenic, ki so zaradi dvomljive kvalitete iskali svojo eksistenco drugod, tisti posredniki, s katerimi so posamezniki hoteli pridobiti jeseniške igralce.

Skratka vse skupaj je resen problem, o katerem bodo glede na ostre zahteve javnosti morali ukrepati tudi ostali športni forumi. Prav posebno pa bo morala o teh vprašanjih razpravljati hokejska zveza Jugoslavije. Od vseh teh, od njihovih stališč bo odvisno, ali bomo peljali jugoslovanski hokej po poti zdravih športnih odnosov, ali pa bomo obstali tam, kjer beseda šport ne bo imela prav nobenega pomena. To drugo pa končno tudi ni interes naše socialistične družbe.

Nerazumljivo ponašanje

Tako težko pričakovano srečanje med celovškim KAC-om in domačim moštvom je prineslo novo afero v jugoslovanskem hokeju. Številni zvesti navijači domačega moštva so sprva ostali brez besed, ko so zvedeli, kaj se pravzaprav dogaja pred samim srečanjem. Težko je razumeti, da so ravno najmlajši igralci: Jug, R. Smolej, R. Hiti in Beravs hoteli izsiliti nekaj, kar je proti vsem predpisom športne morale, odnosa do kluba in svojih kolegov v trenutku, ko bi lahko sami veliko prispevali k največjemu uspehu jeseniškega in jugoslovanskega hokeja sploh. Verjetno po vsem tem ne gre samo za skrajno nepremišljeno potezo igralcev, temveč so vzroki še drugje. Vsako leto ljubljanska Olimpija želi za vsako ceno pridobiti naše igralce v svoje vrste.

Mnogim ni povolji, da je prvak Jugoslavije znan že veliko preje pred pričetkom prvenstva. Z vsemi mogočimi obljubami hočejo zvabiti v Ljubljano tisto, kar je najboljše in na lahek način z njimi doseči uspehe. Igralci se gotovo ne zavedajo, koliko je kljub vložil vseh denarnih sredstev za njihov razvoj, koliko ur odborniki s svojim amaterskim delom doprinesejo k dvigu kluba kot celote in koliko jim nudi družba, da na umetnem drsališču lahko trenirajo in igrajo. Lasten doprinos je v primeri z vsem ostalim samo nujnost in posledica za afirmacijo in vrednost vsakega posameznika. Prav zaradi tega so številni navijači ogorčeni in razočarani, saj še ni minilo štirinajst dni, ko so prejeli vojaki odkrit pozdrav navijačev, ko so v vojaški uniformi prišli takoj iz vlaka na hokejsko igrišče in pomagali v igri svojim kolegom. Navijači in odborniki so ta prizadevanja tudi cenili, sobotno izsiljevanje pa je pravo nasprotje vsega, za kar jih je občinstvo cenilo in upoštevalo.

Po vsem tem se nam vsiljuje samo eno vprašanje. Ali so po grobem izpadu vredni, da nosijo dres domačega moštva, na katerem je pripetih enajst zlatih zvezdic? S svojim netovariškim ponašanjem ne zaslužijo niti mesta v državni reprezentanci, ki naj bi bila zbir najboljših ne samo po igri, temveč po vsem, kar lahko predstavlja Jugoslavijo v tujini.

Uradnega obvestila uprava hokej kluba še ni izdala. Pričakovati je ostrih ukrepov, ki naj bi za vedno rešili z vsem tistim, kar je slabo in nezdravo.

L. K

Tretje kolo tekmovanja za evropski pokal

Nesrečen poraz

Na igrišču pod Mežaklja je bilo pred 4000 gledalci odigrano prvo srečanje kola tekmovanja za evropski pokal med domačim moštvom Jesenic in prvakom Avstrije, celovškim KAC-em. Srečanje sta sodila češka sodnika Bata in Parant zelo dobro. Bata je bil proglašen za najboljšega sodnika zadnjega svetovnega prvenstva v hokeju na ledu na Dunaju.

Srečanje, ki je bilo za naše moštvo zelo pomembno, bo ostalo za vedno zapisano kot eno izmed najbolj nesrečnih glede na dogodke pred srečanjem in med samim srečanjem. Številni navijači niso niti malo pričakovali, da bodo ravno najmlajši člani moštva Jug, R. Smolej, R. Hiti in Beravs krojili usodo celotnega moštva, saj so s svojo odpovedjo igranja za moštvo državnega prvaka pokazali, koliko malo nosijo v sebi športne morale in koliko jim je mar za uspeh kluba in nazadnje še do svojih kolegov, ki so se borili do poslednjih moči.

Kljub psihičnemu udarcu, ki je za moštvo lahko že odločilnega pomena, so v prvi tretjini bili naši igralci popolnoma v premoči. Neverjetno je, da iz toliko stoodstotnih situacij naši že v prvi tretjini niso mogli napolniti mrežo KAC-a. Vratar Psegel je velikokrat z zadnjimi močmi reševal nemogoče in tako kot so obrnili hrbet domačemu moštvu lastni igralci, tako jih je zapustila še športna sreča. Druga tretjina je začela v enakem tempu. Fantje so ob burni pomoči gledalcev, ki so se to pot res izkazali, dali od sebe vse ter popolnoma zasluženo prešli v vodstvo. Nepopisno veselje je bilo kratkotrajno, saj je dober vratar Knez nepričakovano prejel gol. Strel Kocha ni bil iznenada, toda veeno se je ploščica znašla v mreži. Zaradi izrednega tempa v prvi tretjini je bilo že opaziti prve znake utrujenosti. Fantje so v obrambi popustili samo za nekaj minut in že je bilo usodno. Kanadčan Cameron je iz bližine dosegel gol in povedel KAC v vodstvo s 2:1. Kljub vodstvu KAC-a naši niso imeli podrejene vloge, še več, neprestano so napadali, ploščica pa kot da bi bila začarana ni in ni hotela v gol.

V zadnji tretjini se je obetal poslednji juriš za izenačenje rezultata. Toda že v prvi minuti je zapečatil še malo upanja Felferning, ki je s strelom od daleč presenetil

(nadaljevanje na 20. strani)

Memorial Tomaža Godca na Pokljuki

Smučarsko društvo Bohinj je priredilo v nedeljo na Pokljuki tekaško tekmo v vseh disciplinah v spomin na znanega bohinjskega tekača Tomaža Godca. Tekme se je udeležilo precejšnje število tekmovalcev, ni jih zadržal niti dež, ki je padal pred tekmo in med vso tekmo. Zaradi tega je bila proga zelo težka in dobra uvrstitev je bila na taki progi res prikaz prizadevnosti, telesne pripravljenosti in ne nazadnje tudi tehnike teka in mazanja. Torej so se na prva mesta uvrstili najboljši vsestranski tekači. Tekmovalna mrzlica se je čutila že dan pred tekmo, saj tako izenačenih tekačev že dolgo nismo imeli. Napovedati zmagovalca je bilo nemogoče, tega pa bi lahko iskali samo med olimpijskimi kandidati Mlinarjem, Kerštajnom, Kobilico, Seljakom in Bavčetom, ki morda nekoliko izstopa.

Toda Mlinar je tekel odlično in naposled zmagal z minimalno prednostjo dveh sekund pred Bavčetom z Raven. Presenetljivo dobro se je uvrstil kombinatorec Ambrožič z Bleda, saj se je uvrstil na zanj odlično tretje mesto. S tem mestom in odličnim tekom je dal vedeti zveznemu kapetanu, da je dobro pripravljen in upravičeno pričakuje odhod na olimpiado v Grenoble. Kobilica je bil četrti in je opravičil zaupanje svojega trenerja Lovra Žemve, s tem rezultatom pa je bil tudi sam zadovoljen. Na peto mesto se je uvrstil Ratečan Kerštajn.

Pri članicah je spet po prestani bolezni premočno zmagala Lidija Pšenica iz Mojstrane pred Repinčevo iz Bohinja.

V konkurenci starejših mladincev je zmagal Zupan iz Gorij, ki je letos prvič premagal klubskega kolega Kalana, ki je bil do te tekme neprekosljiv. Nekoliko je razočaral favorit Pintar iz Žirovnice, toda vedeti moramo, da je bila proga izredno mehka, on pa je za tako progo pretežak.

Pričakovano je pri mlajših mladincih zmagal Šimnic iz Gorij in spet potrdil, da ima Lovro Žemva odličen naraščaj.

Pri mladinkah je bilo pričakovati boj med zmagovalko prejšnje nedelje Podlipnikovo iz Bohinja in Klemenčevo iz Žirovnice. Le-ta je v soboto izjavila, da bo napela vse sile in se skušala maščevati Podlipnikovi za poraz. To ji ni uspelo, saj sta jo poleg Podlipnikove, ki je zmogala, Prehiteli tudi Bavčetova iz Raven, zaostala je samo sekundo za prvo in Terzičeva iz Bohinja. Vsekakor zmore državna prvakinja več, sicer pa bo tekem to sezono še precej.

Ekipno so pri moških zmagale Jesenice pred Triglavom in Gorjami, pri ženskah pa Bohinjčanke pred Jeseničankami.

Smučarji tekači so s to tekmo dokazali, da tako izenačenih tekmovalcev še nismo imeli, se pravi, da bi bilo potrebno poslati na olimpiado vsaj štiri tekače.

IZJAVE:

MLINAR: »Pred tekmo sem se počutil slabo, računal sem le na četrto mesto, posebno ker je bila proga precej težka. Vesel sem prvega mesta, ker sem pretekel favorita Bavčeta, pa čeprav je v življenski formi.«

ZUPAN: »Prvega mesta se nisem nadejal. Vesel sem posebno zato, ker sem šele letos pristopil k starejšim mladincem in ker sem premagal favoriziranega klubskega kolega Kalana.«

PŠENICA: »Prvega mesta nisem pričakovala zaradi pretežke proge, kajti izgubila sem na kondiciji, ker sem se šele nedavno pozdravila.«

Zvezni kapetan Gregor Klančnik je objavil tudi rang lestvico olimpijskih (tekmovalcev) kandidatov in sicer:

1. Mirko Bavče, Ravne
2. Janez Mlinar, Jesenice
3. Pavel Kobilica, Gorje
4. Roman Seljak, Triglav Kranj
5. Alojz Kerštajn, Jesenice

Preseneča odločitev zveznega kapetana, ker je postavil na četrto mesto Seljaka pred Kerštajnom, pa čeprav je bil Kerštajn na obeh tekmah boljši kot Seljak in tudi lansko sezono je imel boljše rezultate. Zares nerazumljiva odločitev!

-ic

Judo

Morič prvi

V Ljubljani je bilo v soboto tekmovanje za pokal »Nagaoke«, ki ga je osvojila najuspešnejša ekipa. Kokichi Nagaoka je bil veliki japonski trener, ki je pred nekaj leti pri nas vodil najkvalitetnejše tečaje in zaradi svojega nadvse tovariškega odnosa osvojil simpatije vseh svojih učencev. Ko se je zadnjič mudil pri nas kot tekmovalec, se je na blazini hudo ponesrečil in nato za pljučnico umrl. V njegov spomin je organizirano vsakoletno tekmovanje najboljših judoistov Slovenije.

Letos so bili ločeni mladinci in člani. Vsaka ekipa je lahko štela neomejeno število tekmovalcev. Plasma posameznnikov do četrtega mesta se je točkoval in tako so se zbrale točke posameznih ekip. Vseh tekmovalcev je bilo sto iz osmih klubov. Najštevilnejše sta bila zastopana Ljubljana in Olimpija, ki sta imeli tudi največ uspeha. Naša ekipa je nastopila s tremi člani in sedmimi mladinci ter si s šiško deli 3. — 4. mesto. Najuspešnejši je bil Srečko Morič, ki je kljub temu, da ga je sodnik Mušič prikrajšal za eno zmago, osvojil prvo mesto v lahki kategoriji. To je do sedaj največji uspeh mladega Moriča, saj je moral odpraviti odlična tekmovalca Olimpije Videtiča in Raliča.

Rezultati:

Člani lahka: 1. Morič; srednja: 4. Petemel; poltežka: 2. Dvoršak.

Mladinci: welter: 3. Štefelin, 4. Bečirovič; srednja: 4. Herman. **Kučina**

Janez Mlinar

Kratka športna vest

Z zanimanjem smo pričakovali tudi prvih vesti iz Beograda, kjer je Kranjska gora pred veliko preiskušnjo. V prvi tekmi po vodstvu 5 : 0 se mladim igralcem, ki imajo vsaj malo rutine, ne bi smelo primeriti, da visoko vodstvo spremenijo v poraz. Kljub slabemu sojenju bi s svojo igro morali dokazati, da so boljši. V drugem srečanju so visoko premagali Crveno zvezdo in popravili slab vtis s prvega dne. Zadnjo tekmo s Partizanom pa so hokejisti Kranjske gore izgubili 6:2, to. rej samo tretinski izkupiček.

Po kvalitetah bi Kranjska gora morala prinesti iz Beograda vsaj 6 točk. **K. L.**

Kegljači na ledu za prvenstvo SRS

Na umetnem drsališču je nedelja dopoldne vedno rezervirana za kegljače na ledu. Številna tekmovanja v začetku sezone so v glavnem usmerjena le za priprave za vsakoletno evropsko prvenstvo. Tudi letos je bila borba za nastop v državni reprezentanci precej huda. Ekipa Jesenic (Drinovec) je po lanskih neuspehih in tudi po letošnjem začetku bila že določena za nastop na prvenstvu, za izbor druge jeseniške ekipe pa je bilo potrebno nekaj izbirnih tekmovanj. Največ znanja so pokazali kegljači Jesenic (Hudrič), ki bodo tako s prvo jeseniško ekipo, ekipo Kranjske gore (Markelj), Bleda (Kokalj) zastopali Jugoslavijo na evropskem prvenstvu, ki bo 13. in 14. januarja v Italiji.

V soboto pa je bilo tudi prvo kolo tekmovanja za prvenstvo SRS. Na Jesenicah je nastopilo 15 ekip iz Kranjske gore, Bleda in Jesenic. S prednostjo štirih točk je v vodstvu ekipa Jesenic (Žbontar), kateri sledijo ekipe Kranjske gore (Markelj), Jesenice (Hudrič), Kranjske gore (Petraš) z 18 točkami.

K. L.

Nesrečen poraz

(nadaljevanje z 19. strani)

Kneza, ki je neprestano hotel ploščico ujeti z rokavico. Po vodstvu KAC-a s 3:1 se je igra počasi umirila. Naši igralci niso imeli več dovolj moči, da bi naredili nemogoče. V teh trenutkih je vratar Knez nekajkrat izvrstno ubranil solo prodore Del Johna in Puschniga. Po prikazani igri smo z našimi igralci lahko zadovoljni, borili so se res z vsem srcem in številni gledalci kljub porazu niso bili nezadovoljni. Celovški KAC je tako pred povratnim srečanjem v Celovcu velik favorit, vendar ne smemo pozaliti, da je bil že premagan sredi Celovca, takrat ko to ni nihče pričakoval. Naši igralci s tako igro in z malo več sreče lahko še veliko upajo na najboljše.

K. L.

Pionirsko košarkarsko prvenstvo

V organizaciji košarkarskega kluba Jesenice je bilo v soboto, 16. 12. odigrano prvenstvo občine Jesenice v košarki za pionirje. Turnir, na katerem so sodelovale samo tri ekipe iz osnovne šole Prežihov Voranc, Tone Čufar in Mojstrane, je bil odigran v telovadnici osnovne šole v Mojstrani v počastitev krajevnega praznika, zmagovalna ekipa pa je prejela v last prehodni pokal občinske zveze za telesno kulturo na Jesenicah in naziv prvaka občine Jesenice za leto 1967.

Prva srečanja so pokazala, da bo glavna borba za prvo mesto med obema jeseniškima osnovnima šolama. Pionirji iz Mojstrane so nastopili prvič, vendar so kljub pomanjkanju izkušenj zapustili dober vtis. Škoda, da se prvenstva niso udeležile tudi ostale ekipe, kar bi prvenstvo naredilo še bolj zanimivo. Odločilno srečanje med osnovnima šolama Tone Čufar in Prežihov Voranc je bilo najlepše in najbolj kvalitetno. Zmagovalec ni bil znan vse do zadnjih minut, ko je odličnemu Pirihu uspelo doseči nekaj košev in priboriti svoji ekipi prvo mesto.

REZULTATI: Tone Čufar : Mojstrana 30:12 (20:6), Tone Čufar : Prežihov Voranc 23:32 (11:14), Prežihov Voranc : Mojstrana 35:12 (21:2).

K. L.

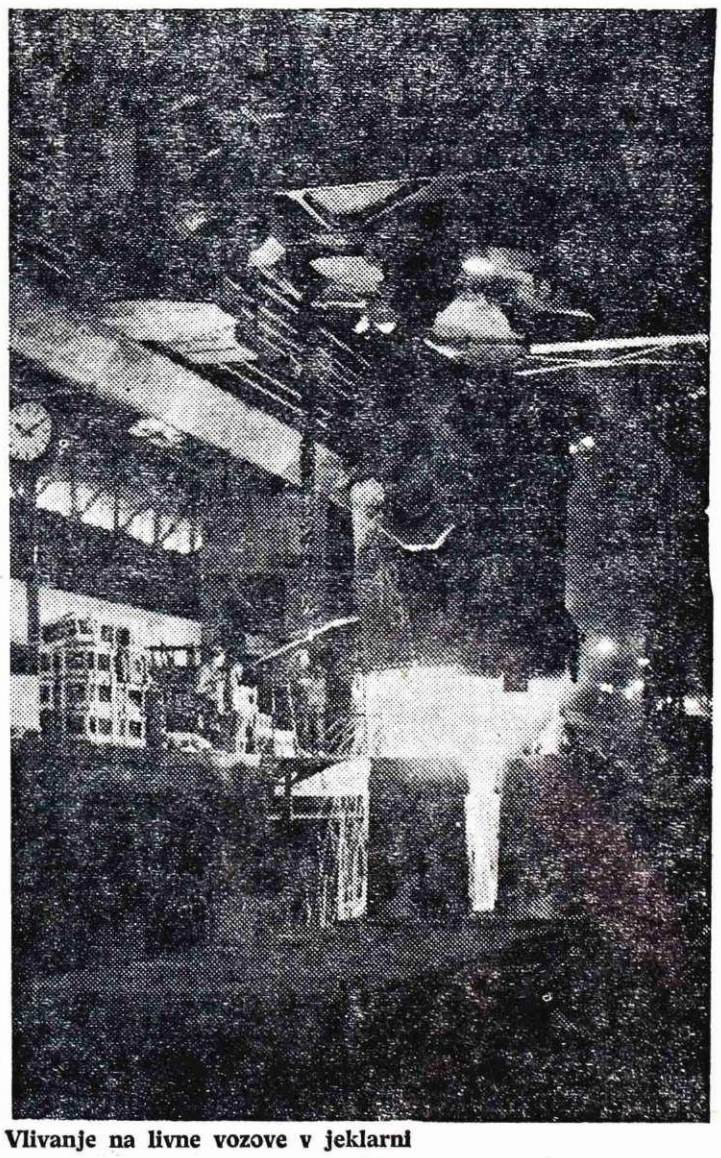

Vlivanje na livne vozove v jeklarni

Telesni kulturi pravo mesto

Ob prehodu iz starega leta v novo je navada, da pregledamo dosedanje delo, naredimo obračun in si postavimo nove naloge. Tak pregled dela so v novembru in decembru opravili tudi člani izvršnega odbora občinske zveze za telesno kulturo Jesenice, pa čeprav ni bil za to vzrok novo leto. Ob razgovorih s predstavniki osnovnih športnih organizacij v občini so še bolje spoznali delo na terenu in pa probleme, ki jih tarejo. S strani zveze je bila tudi poudarjena nujno potrebna aktivnost na osnovi programov in predračunov. Razgovori so bili s predstavniki vseh osnovnih organizacij, razen s TVD Partizan Žirovnica, šahovskim društvom in šolskim športnim društvom KOVINAR z jeseniške gimnazije.

Posveti v posameznih krajih so bili dobro organizirani, udeležba je bila lepa, dobro pa je bila sprejeta tudi sama pobuda. Izražena je bila celo želja, da naj bi bili podobni razgovori o problemih telesne kulture tudi v bodoče. Pomembna ugotovitev je bila, da sta aktivnost in uspešnost dela največkrat odvisna od sposobnosti in aktivnosti odborov v osnovnih organizacijah. Sicer pa je skoraj na vseh razgovorih stekla beseda, tako kot je ne le navada, ampak tudi potreba, najprej o denarju, čeprav ni to edini problem. Tega zares ni nikoli dovolj. Ponekod so v tem pogledu odvisni le od denarja, ki ga dobijo od občinske zveze za telesno kulturo, ponekod, kjer je dejavnost usmerjena bolj na tekmovalni in vrhunski šport, pa si pomagajo tudi z drugačnimi oblikami pridobivanja lastnih dohodkov. Le članarino ne jemljejo kot vir dohodka, zato je za letošnje leto še nikjer v celoti niso pobrali.

Tudi potrebe po novih objektih so in to v vseh krajih naše občine, katerih pa z denarjem zveze vsekakor ni mogoče uresničiti, čeprav ta dobro skrbi za vzdrževanje že zgrajenih domov in igrišč. Menili so se predvsem o cenenih objektih in igriščih, ki bi služila množičnosti, prav tako pa je še vedno nerešeno, kako bo z rekreacijskimi površinami. In ko je govora o denarju, o objektih, potem se beseda ponavadi zasuče tudi na tekmovanja, na to, da naj bi organizirali čim več cenenih občinskih tekmovanj, ki bi bila predvsem množična, vendar ločena za organizacije in šole. V Kranjski gori predlagajo tudi pogostejša srečanja med športniki treh obmejnih občin v zimskih in letnih športnih panogah, kar je tudi namen zveze. Prav tako naj bi v naslednjem letu ob dnevu mladosti organizirali večjo manifestacijo s sodelovanjem vseh osnovnih športnih organizacij v občini. Razgovori predstavnikov občinske zveze za telesno kulturo so bili organizirani ali s posameznimi večjimi osnovnimi organizacijami, ali pa skupno z vsemi sorodnimi osnovnimi organizacijami. TVD Partizan v občini bodo morala v bodoče posvetiti več skrbi osnovni dejavnosti — to je temeljni telesni vzgoji kot pa sedaj, ko marsikje prevladuje bolj skrb za gospodarjenje, vzdrževanje in gradnjo.

Poseben problem so kadri. Predlagali so, naj bi organizirali tečaj za vodnike, kar bi bil najcenejši in najhitrejši način vzgoje lastnih vodnikov. Ponekod naj bi ta problem rešili tudi tako, da bi dobili profesionalni kader, seveda z uskladitvijo dela vseh društev. Šolska športna društva bolj kot danes ovira pri delu to, da nimajo povsod primernih prostorov za različno športno dejavnost in dovolj aktivnih samostojnih odborov. Tesnejše naj bi bilo tudi sodelovanje med šolo in klubom oz. društvom, v katerem naj bi mlad človek pozneje sodeloval in nastopal kot tekmovalec. Domenili so se tudi, da bodo ponovno sklicali tak posvet, na katerem bi poleg priprav prireditve ob dnevu mladosti obravnavali tudi občinska tekmovanja med šolami v nekaterih panogah.

Pri razgovorih z vodstvi športnih društev je bilo precej govora o politiki financiranja, kar imamo na Jesenicah s skladom sicer deloma urejeno. Potrebe so, glede na vrsto klubov povsem tekmovalnega značaja, precej velike. Denar, ki ga dobijo od sklada oz. občinske zveze, predstavlja le del, medtem ko so ostali viri precej nestalni. Pojavljajo se tudi problemi okrog reprezentantov in njihovega financiranja mednarodnih prireditev, kar bi radi višji športni forumi prepustili klubom. Dosti problemov, vprašanj in pobud je bilo danih na razgovoru s predstavniki športnega društva Jesenice, pa so se zato zbrali kar dvakrat. Ker je bilo veliko govora o smučanju in reorganizaciji smučarskega športa v občini, so predlagali, da o tem razpravljajo na posebnem posvetu.

Alpinistični in mladinski odseki pri planinskih društvih posegajo v športno vzgojo bolj, kot pa to pove naslov. Želijo pa predvsem tesnejšega sodelovanja s turističnimi organizacijami.

Program strelskega odbora in taborniške organizacije je širši kot to dovoljujejo sredstva, kar pa ni ovira za uspešno delo. V obeh dejavnostih si prizadevajo delo približati javnosti in doseči čim večjo množičnost.

Tako kot smo že omenili, je bilo skoraj povsod govora o pomanjkanju kadra, tako vodstvenega kot trenerskega. Večinoma menijo, da se učitelji telesne vzgoje na šolah vse premalo vključujejo v dejavnost osnovnih organizacij ter da bi morali tiste, ki še študirajo, bolj specializirano usmerjati v razne panoge športne dejavnosti. Visoka šola za telesno kulturo ne usposablja takega kadra kot bi ga potrebovali, učitelji naj bi se bolj vključevali v delo osnovnih organizacij. Prav gotovo pa razgovori z osnovnimi organizacijami ne bi bili popolni, če ne bi govorili tudi o reorganizaciji smučarskega športa v občini. Ponekod so zelo zadovoljni z novo obliko dela tako kot v Ratečah, na Blejski Dobravi in drugod, ponekod pa imajo vrsto pripomb kot npr. v Kranjski gori. Ker pa so to le mnenja posameznikov in ne tudi športnikov, lahko rečemo, da je reorganizacija prinesla več dobrega kot slabega. Pokazali so se že uspehi v tekmovalnem in finančnem smislu.

Končno naj omenimo še to, da so predlagali tudi stalna priznanja za 15 in večletno delo športnih delavcev, stalna odličja po narodnem heroju Jožetu Gregorčiču.

Ko smo razpravljali o vseh teh ugotovitvah, predlogih in pobudah z nekaterimi predstavniki občinske zveze za telesno kulturo, je predsednik Berti Brun dejal: »Posveti z osnovnimi organizacijami na terenu so nam nudili prvič spoznati in oceniti delo, drugič pa da se zveza približa osnovnim organizacijam, predvsem pa bomo skušali v prihodnje dobiti osnove za bolj objektivne kriterije pri razdeljevanju denarja. Razgovori so namreč pokazali, da glede na aktivnost ponekod niso upravičili dobljenega denarja. Napačno je tudi mišljenje, da zveza vzdržuje kvalitetni in vrhunski šport ter zanemarja množičnost. Rezultati teh razgovorov so bili zelo koristni in potrebni tudi v bodoče ter v obojestransko zadovoljstvo. Za

(nadaljevanje na 23. strani)

Drobne vsakdanjosti ob robu leta 1967

Poteka leto 1967. Leto reforme, uvajanje novih oblik gospodarjenja, pa tudi leto težav in revolucionarnih sprememb.

To leto me vse bolj spominja na naše začetne težave, na naše povojne čase, ko smo tipaje iskali prave poti.

Vsak dan se srečujemo z drobnimi vsakdanjimi skrbmi našega človeka. Pred dnevi mi je potožil osivel in že nekoliko skljućen možak:

»Za stanovanje se dajem, pa ne uspem! Vsi si še nekako pomagajo na boljše, pa sem poskusil še jaz. Ampak danes me nihče več ne pozna! Pa pokojnina — komaj lezem iz meseca v mesec!«

Spomnila sem se na čas pred leti, ki ga zgodovinarji opisujejo kot svetle strani naše preteklosti. Tudi ta možakar je odpiral vrata narodnoosvobodilnemu boju. Brez premisleka je odšel svoj prispevek, kadar smo potrkali. In potrkali smo čestokrat. Ni nas ogledoval nezaupno, ker smo bili še mladi, skoraj otroci, nepremišljeni in morda preveč vihravi.

Zaupali so nam! Celo stari Majnikov ata! Z velikimi sivimi brki in osivelo glavo že njegova pojava je vzbujala spoštovanje. Mi pa še skoraj otroci. Svojo sivo glavo je zastavil za našo molčečnost in svojo družino. Veroval je v nas. V naše mlade upe in sanje, s svojo zrelostjo nas je bogatil.

Bili smo mlade sadike, ki so jih cepili z žlahtnimi cepiči človečanskih idej, da bi se bujno razrasle in rodile sad. Sprašujem se, ali smo res rodili tak sad, v katerega bi danes lahko ugriznili vsi? Smo res s tisto veliko humano solidarnostjo krojili usodo vsem, kakor smo govorili tedaj. Naš cilj je bil jasno začrtan, poti pa, ki vodijo do njegove uresničitve, so se razbile v pester mozaik. Preveč pisan, da bi bil lahko docela opravičljiv.

Čakala nas je svoboda, z vsem dobrim in zlom, z vsemi posledicami vojne in razdejanja, materialnega in etičnega. Mnogo smo naredili. Zdi se mi pa, da je bil prešibak naš boj proti tistemu, kar spreminja človeka v sredstvo za doseganje nevrednih ciljev!

Prepričani smo bili, da bomo spremenili vsaj našo deželo v raj, da na zemlji ne bo več krivic, ponižanj in bede.

Najbrže je dvajset let prekratka doba za uresničitev takih idej, kajti nasprotja med ljudmi, razredi in narodi so prevelika. Preveliki pa so tudi apetiti in ambicioznost posameznikov, tako velikih politikov kakor navadnih smrtnikov.

Prav je, da nismo skromni. Z našimi naravnimi bogastvi, z razumsko sposobnostjo in svobodnim razpolaganjem s sredstvi, ki smo jih že ustvarili, lahko zahtevamo mnogo. Le zaupati moramo v lastne sile. Prav je, da smo večni nezadovoljneži z velikimi načrti, toda pot do uresničitve teh bi morala biti jasneje začrtana!

Za nami raste nova generacija, nova mladost! Z novimi načrti, novimi idejami in novo miselnostjo. To so otroci svobode. Včasih mislimo, da so nam tuji, pa se je pokazalo, da le mi sami premalo tesno živimo z njimi. V bistvu je to rod, ki je zrasel iz nas. Podedoval je naše dobre in slabe lastnosti. Imam občutek, da se želi slabih otresti, da ne bi delal istih napak. Želi se osamosvojiti, pa mu najbrže nudimo premalo možnosti za to. Je res potrebno, da jih nekaj sto čaka na cesti na prosto delovno mesto? Je res nemogoče za vse te mlade, ki čakajo na svoj bodoči poklic, zagotoviti dovolj učnih mest? Iščemo se, toda danes bi morali že vedeti, na katerih poteh se bomo srečali. Mi, ki pravimo, da smo ustvarjalci — in mladi, ki hočemo, da so naši učenci. Da bi se naelektreni moderni ritem ujel z revolucionarno pesmijo v mogočno simfonijo, v kateri bi zaslutili obrise dobro izoblikovane prihodnosti za nas in naše pokolenje.

Nekdaj smo se mladi združevali na mladinskih akcijah. Različnih narodnosti smo našli skupni jezik — jezik mladosti in delovnega poleta. Med nami ni bilo nacionalnih pregraj. Kako blizu so bili tedaj vsem verzi našega pesnika:

Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan...

Tako blizu smo bili miru in solidarnosti z narodi sveta.

Zdi se mi, da tudi danes mladina vsega sveta išče skupni jezik, skupne ideje, čeprav drugače od naših in nam tako nerazumljive, ker se skrivajo pod krinko dolgih las in beat glasbe in temperamentnih električnih zvokov, ki pa prav tako povezujejo in tudi to je nekaj vredno. Nekaj vredno že zato, ker mi zreli, z mnogimi izkušnjami, s silnim napredkom tehnike v svetu, ne znamo zajeziti nečloveških ubijanj, kratenje osnovnih človeških pravic in prelivanje krvi nedolžnih. Ves svet trepeta pred negotovo bodočnostjo, ki grozi z atomskimi silami. Želim, da bi protestni kriki mladih dosegli najoddaljenejše kotičke sveta, kjer je človek še vedno suženj in brez pravic.

Tudi naša generacija je trdno verjela, da bo svet postavila na glavo.

Morda uspe mladim, kar ni uspelo nam.

Zaupajmo jim, sprejemljivejši so od nas, polni energije in neiztrošeni, polni poleta.

Če so med njimi primeri, ki nam delajo preglavice, se vprašajmo: Le kje jih ni? Tudi sami bodo znali opraviti z njimi.

Če se bodo znali v prihodnosti za korak približati tistim ciljem, za katere so v preteklih letih padali milijoni, bo to velik uspeh, vreden prizadevanj.

MIČ

Novoletna nagradna križanka

DUŠA UMRLIH PO VERovanju STARIH SLOVANOV
NAUK O MORJIH IN OCEANIH
ZRAČNIK VENTILATOR
OTOK, ZADEBELITEV
ITALIJANSKA DENARNA ENOTA
ZNAMKA TOALETNEGA MILA
DROBEN, SUH
OSEBNI ZAIMEK

KARBID + VODA
ŽIVINOZDRAVSTVO
OBOKANO STEBRIŠČE
LADJA NA TRI VRSTE VESEL
VELETOK V EGIPTU
URADEN SPIS
EDGAR ALLAN
JAPONSKI DENAR

MORJE MED EVROPO IN AMERIKO
ŽIVALSKA OGRAJA
POKALNO TENIŠKO TEKMOVANJE (....CUP)
ANTE KOVAČIČ
JEZERO V SZ
PRITRDILNICA
ŽUŽELKA
ITALIJANSKO IME ZA TRST

POZITIVNA ELEKTRODA
GRADBENI DELOVODJA
VESELJE
PRITOK VOLGE
NEKDANJI VOJAK OKLEPNIK
SUROVINA TOBAČNE INDUSTRIJE
LEHE
RUŠA, LEDINA
MUSLIMANSKA SVETA KNJIGA
POLJSKO IME MESTA V GALICIJI (SZ)
VRSTA UJEDE (BRKATI...)
SOCIALNI POLOŽAJ
GLAV. MESTO TURČIJE
NORDIJSKA PRIPOVEDKA
PROTIVNI VEZNIK
SVETLOBNI POJAV (ODKLON)
DOVRŠNI PRETEKLI ČAS
PRVAK
NAJMLAJŠE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE
GOSPODINJSKI PRIPOMOČEK ZA ČIŠČENJE
LJUBKOVALNO ŽENSKO IME
VALENTIN ERJAVŠEK
OSINA PRI KLASU
NIKO LAPAJNE
KITICA PESMI
VELIK OGENJ
HAČATURJAN
OLGA VIPOTNIK
ŠPORTNO OBLAČILO
ZVEZA MLADINE
ATLETSKA DISCIPLINA
STAROGRŠKA TRAGEDIJA
ZATOČIŠČE FRIBEŽALIŠČE
NEGORLJIVA PRVINA
GERMANSKI OREL
DEL KNJIGE ALI ZVEZKA
GORA V JULIJCIH
MNOŽICA
DEL LJUBLJANE
UMETNA VODNA POT
PLEMIŠKI NAZIV
IZUMRLA ORJAŠKA PTICA
AVGUST KÁRBA
SPOMLADANSKI POKRIVALO
IZKLJUČNA PRAVICA DO UPORABLJANJA
SREDIŠČE ROMUNSKE MOLDAVIJE
ANA STEFOK
IGOR STRAVINSKI
PRITOK RENA V ŠVICI
NEVARNA BOLEZEN
ANGLEŠKI FILMSKI PRODUCENT
OLEG PROTOPOPOV
OPERNI SPEV
OLGA JEŽ
SPISEK SEZNAM
STRAN
NATURA, PRIRODA
ORODJA ZA CEPLJENJE
NAJDALJŠA JUGOSLOV. REKA
IME PESNICE NEGRI
PRISTROJ, NAPRAVA
DVOJICA
IME PEVKE FITZGERALDOVE
EDVARD KARDELJ
ORANJE
BIKOBOREC
RADIJ
OČE
GRŠKA ČRKA
GRŠKI JUNAK PO KATEREM SE IMENUJEJO AKADEMIJE
DALJŠE OBDOBJE
NAVOJNICE
OBRATNA AMBULANTA
VITAL KLABUS
ABELOV BRAT
UMETNOST (LATINSKO)
GOSTINJSKI DELAVEC
ARABSKI ŽREBEC
PRSI
ŽIVALSKA KRMA
KRAVJE IME
ZBOR OSMIH PEVCEV
EGON TOMC
JESENIŠKI KROJAČ

GLAS, ZVOK
ANGLEŠKO SVETLO PIVO
LJUBKOVALNO MOŠKO IME
VRELA VODA
PRIIMEK MLADE SLOVENSKE FILMSKE IGRALKE
POVRŠINA PROSTOR
GRŠKI BOG VETROV
IDA KRAVANJA
KAREL ŠTREKELJ
IME IGRALKE GARDNERJEVE
GLASBENA LESTVICA
RASTLINA, ZELIŠČE
ČIR, GNOJNA BULA
SILICIJ
ŠPANSKO NOGOMETNO MOŠTVO
NAUK O ANALIZI

Sestavil: R. NOČ

Risal: M. POLAK

Nagradni razpis

Današnja skandinavska križanka je zopet nagradna. Kot običajno tudi to pot razpisujemo za reševalce s pravilnimi rešitvami naslednje nagrade:

1. nagrada 50 N din,
dve nagradi po 40 N din,
tri nagrade po 30 N din in
štiri nagrade po 20 N din.

Vsak lahko sodeluje pri žrebanju le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti. Rešitve vpišite v izrezan lik križanke z velikimi tiskanimi črkami in čitljivo. Pošljite jih na naslov: uredništvo Železarja, železarna Jesenice — do vključno 10. januarja do 10. ure dopoldan. Rešitvi ne prilagajte nobenih drugih dopisov, na kuverto pa označite v levi kot spodaj »nagradna križanka«. Rezultate žrebanja bomo objavili v 2. številki Železarja.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

30. in 31. decembra ameriški barvni CS film AGONIJA IN EKSTAZA, ob 17. in 19. uri

1. januarja ameriški film TARZAN, GOSPODAR DŽUNGLE, ob 17. in 19. uri

2. in 3. januarja ameriški film TOČNO OPOLDNE, ob 17. in 19. uri

4. januarja jug. nem. barv. CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU, ob 17. in 19. uri

5. januarja nem. angl. film USODNA ORHIDEJA, ob 17. in 19. uri

6. januarja franc. nem. italijanski barvni CS film ANGELIKA IN KRALJ, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVŽ

30. in 31. decembra amer. film TOČNO OPOLDNE, ob 18. in 20. uri

1. in 2. januarja ameriški barvni CS film AGONIJA IN EKSTAZA, ob 18. in 20. uri

3. januarja jug. nem. barv. CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU, ob 18. in 20. uri

4. in 5. januarja amerški film TARZAN, GOSPODAR DŽUNGLE, ob 18. in 20. uri

6. januarja ameriški CS film SREČANJE V PARKU, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

30. decembra nemški film ČAKALNICA SMRTI

31. decembra amer. barvni CS film VELIKI BEG

1. januarja ameriški film DEŽEVJE PRIHAJA

2. januarja španski barvni film GREH LJUBEZNI

4. januarja ameriški barvni CS film AGONIJA IN EKSTAZA

6. januarja ameriški film TARZAN, GOSPODAR DŽUNGLE

Kino ŽIROVNICA

31. decembra amer. barvni film CHANE

1. januarja ameriški barv. CS film VELIKI BEG

2. januarja nemški film ČAKALNICA SMRTI

Kino KRANJSKA GORA

30. decembra amer. barvni film CHANE

31. decembra ameriški film TARZAN, GOSPODAR DŽUNGLE

1. januarja španski barvni film GREH LJUBEZNI

2. januarja ameriški film DEŽEVJE PRIHAJA

4. januarja ameriški film TOČNO OPOLDNE

5. in 6. januarja ameriški barvni CS film AGONIJA IN EKSTAZA

Telesni kulturi . . .

(Nadaljevanje z 21. strani)

mesec januar pripravljamo tudi delovno konferenco oziroma posvetovanje o problemih in delovanju telesne kulture v občini, ki naj bi nakazala programsko politiko za prihodnje leto. Ob tej priliki bodo imeli vsi športniki in športni delavci samoupravno pravico kritično oceniti delo občinske zveze ter opozoriti na pomanjkljivosti pri našem delu. Celotno problematiko pa bomo posredovali tudi skupščini občine Jesenice, ki naj bi na eni prihodnjih sej razpravljala o vlogi in mestu telesne kulture v občini.« T. L.

Športne vesti

Kegljači na ledu so dobili nove keglje, vendar so ravno ti vzrok, da najboljša ekipa Jesenic (Drinovec) v zadnjih tekmovanjih ne dosega boljših rezultatov. Keglji so namreč maksimalne teže in je zato potrebno precej moči za uspešno igro.

* * *

Tovarna športnega orodja ELAN iz Begunj je poslala našim hokejistom nekaj palic v preizkus. Tovarna je močno zainteresirana, da izdela kvalitetne palice, s katerimi bi igrali tudi naši hokejisti.

GLEDALIŠČE

Vsem abonentom, obiskovalcem in ljubiteljem gledališča, kakor tudi vsem drugim delovnim ljudem želi srečno, zdravo in uspešno novo leto 1968

kolektiv amaterskega gledališča
TONE ČUFAR
JESENICE

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je zaradi dolgotrajne bolezni zelo dobrodošla.

Anton Jensterle
žičarna

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in brata

ALOJZA BALANČA

se najlepše zahvaljujemo za denarno pomoč sindikalnemu odboru Javornika II, vsem sodelavcem, številnim darovalcem cvetja, lastnikom osebnih avtomobilov, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ter vsem sosedom za veliko pomoč v težkih trenutkih, posebno sosedu Metelku in Buckovi.

Žalujoča žena Marija, hčerke Malči, Minka, Lojzka in sin Miha z družinami ter sestri Malka in Johanca

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru Javornika II se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v času moje dolge bolezni.

Ana Žitnik,
Javornik II

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikalne organizacije Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Jakob Slevec

ZAHVALA

Izvršnemu odboru Sindikalne organizacije Železarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Bogo Malovašič
strojne delavnice
Jesenice

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodnega oddelka se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega očeta. Najlepša hvala tudi kolektivu.

Francka Cestar

MINIMALNI DELOVNI ČAS OB NOVOLETNIH PRAZNIKIH

Oddelek za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve SOb Jesenice odreja ob novoletnih praznikih naslednji obvezni minimalni poslovni čas:

TRGOVINE:

— sobota: 30/12-1967 so odprte vse trgovine od 8. do 12. ure in od 15. do 18.30

— nedelja: 31/12-1967 so odprte vse trgovine od 8. do 12. ure

— ponedeljek: 1/1-1968 so zaprte vse trgovine

— torek: 2/1-1968 so odprte od 7.30 do 10.30 samopostrežne trgovine in po ena trgovina v Ratečah, Kranjski gori (P-market), Mojstrani, Hrušici, Kor. Beli, Bl. Dobravi in Žirovnici od 7.30 do 10.30.

V primeru, da bodo v času praznikov v Kr. gori ugodne snežne razmere in je pričakovati večje število turistov, priporočamo trgovskim podjetjem s poslovalnicami v Kr. gori, da imajo odprte le-te tudi med prazniki.

SLAŠČIČARNE:

poslujejo vse dni praznikov razen v ponedeljek, 1/1-1968.

MESNICE:

— sobota: 30/12-1967 so odprte neprekinjeno do 18. ure

— nedelja: 31/12-1967 in

— ponedeljek: 1/1-1968 so vse zaprte

— torek: 2/1-1968 je odprta po ena mesnica v Ratečah, Kr. gori, Mojstrani, na tržnici na Jesenicah, Javorniku in v Žirovnici od 7.30 do 10.30.

TRAFIKE:

— sobota: 30/12-1967 poslujejo po običajnem del. času

— nedelja: 31/12-1967 poslujejo z nedeljskim poslovnim časom

— ponedeljek: 1/1-1968 so vse zaprte

— torek: 2/1-1968 poslujejo z nedeljskim poslovnim časom

Trafiki v Kr. gori sta izmenično odprti vse dni praznikov in sicer Tobak Ljubljana dne 1/1-1968, Tobačna tovarna Ljubljana pa 2/1-1968.

Brivnice in česalnice: sobota 30/12-1967 so odprte neprekinjeno do 20. ure, v nedeljo 31/12-1967: od 8. do 16. ure, ponedeljek 1/1-1968 in torek, 2/1-1968 pa so vse zaprte.

Izvajanje te odredbe bo nadzorovala občinska tržna inšpekcija.

V. d. načelnika
Karel Frančeškin, l. r.

V nedeljo, dne 31. 12. 1967 bo v vseh prostorih
RESTAVRACIJE KAZINA
od 20. ure zvečer do 5. ure zjutraj
VELIKO SILVESTROVANJE
Večerja in liter vina po izbiri sta všteta v **konzumacijo** v pritličju v višini 30.—, oziroma v I. nadstropju 40.— N din.
Igrala bosta dva priznana orkestra.
Rezervacija: Prijave sprejema uprava KAZINE.
Za jedila in pijače je poskrbljeno po zmernih cenah.
Specialiteta: Odojek.

vabi
Društvo inženirjev in tehnikov
ter Restavracija Kazina

Dne 1. januarja 1968
bo v zgornjih prostorih restavracije KAZINA
od 20. ure do 2. ure zjutraj
PLES
Vse ljubitelje kulturne zabave vljudno vabimo
Vstopnina 5.— N din

Restavracija KAZINA

ČESTITKE

DELOVNEMU KOLEKTIVU ŽELEZARNE, PREDVSEM PA SODELAVCEM V DELOVNIH NOTAH IN VSEM OBČANOM, ŽELIJO MNOGO DELOVNIH ZMAG IN USPEHOV V NOVEM LETU 1968 NEKDANJI SODELAVCI — VOJAKI:

VINKO SMUKAVEC in FRANC PRETNAR, V. P. 5312/4 — Ljubljana, KRSTO ŠUĆUR, V. P. 3672/42 — Postojna, PAVEL KOKALJ, V. P. 5659/9 — Milanovac, FELIKS MILOŠIĆ, V. P. 5429 — Valjevo, ALOJZ JUG, V. P. 2480/2-II — Ljubljana - Šentvid, FRANC CVETEK, V. P. 6919/9, VE-4 — Niš, BORIS HAFNER, V. P. 5920/11-A — Senta, Vojvodina, EMIL LESKOVAR in TINE METELKO, V. P. 6948/3 — Kumanovo, Makedonija, BOŽO KRISTAN, V. P. 3672/3 — Postojna, STANE SEKARDI, V. P. 4795-32 — Beograd, JOŽE GARTNER, oficir JNA — Bijeljina.

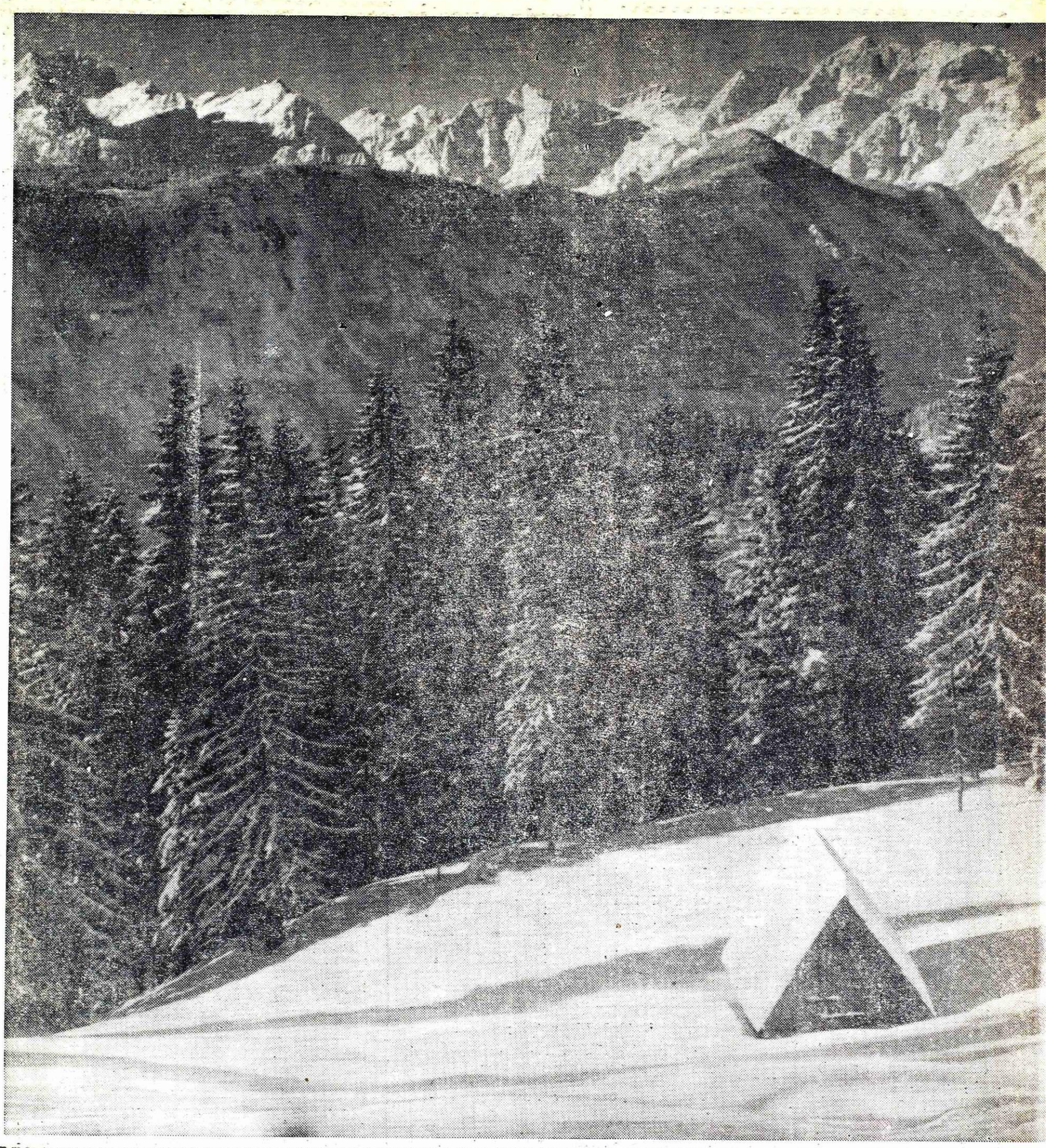

Vsem članom delovnega kolektiva
Železarne in vsem občanom želimo

srečno in zadovoljno novo leto

- Samoupravni organi Železarne
- Uprava podjetja
- Sindikalna organizacija
- Tovarniška konferenca ZKS
- Tovarniška konîerenca ZMS
- Uredništvo Železarja